

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tina Gabrijelčič

Mentorica: doc. dr. Brina Malnar

**POJAV SPOLNIH STEREOTIPOV ZNOTRAJ ŠPORTNEGA
SISTEMA**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2005

Zahvala

Rada bi se zahvalila mentorici doc. dr. Brini Malnar, ki mi je z nasveti pomagala in me usmerjala pri pisanju diplomske naloge ter vsem, ki so sodelovali v raziskavi. Vsekakor se posebej zahvaljujem tudi svojim staršem, ki so mi študij sploh omogočili.

KAZALO

<i>UVOD</i>	5
<i>TEORETIČNI DEL</i>	8
1. SOCIALIZACIJA IN ŠPORT	8
1.1 Proces socializacije	8
1.2 Socializacijska funkcija športa	9
1.3 Športna vzgoja mladih	10
2. IZVORI NEENAKOSTI MED SPOLOMA	12
2.1 Biološke razlage spolnih razlik	12
2.2 Družbene razlage spolnih razlik	13
2.3 Socializacija in spol	14
3. SPOLNI STEREOTIPI	16
3.1 Spolni stereotipi znotraj športnega sistema	17
4. ŽENSKA PARTICIPACIJA V ŠPORTU	20
5. MOŠKI IN ŽENSKI ŠPORTI	23
6. DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA VKLJUČEVANJE V ŠPORTNE AKTIVNOSTI GLEDE NA SPOL	26
6.1 Dejavniki »socializacije za šport«	26
6.2 Športna vzgoja v šoli in spol	27
<i>EMPIRIČNI DEL</i>	30
7. OPREDELITEV PROBLEMA	30
8. METODOLOŠKI OKVIR	30
9. TEMATSKI NAČRT RAZISKAVE IN CILJI ANALIZE	33
10. ANALIZA INTERVJUJEV	35
<i>POVZETEK RAZISKAVE IN SKLEP</i>	56
<i>VIRI IN LITERATURA</i>	60
<i>PRILOGA: intervjuji</i>	64

UVOD

»Sociologija športa je mlada znanstvena disciplina, ki je pogojena z razvojem športa kot družbenega fenomena.« (Doupona in Petrović, 2000:13) Šport kot družbeno področje prispeva k doseganju družbenega reda na način spodbujanja določenih vrednot in različnih navad oz. slogov življenja. Je ustrezno socializacijsko, integracijsko, regulacijsko in kulturno področje. (Loy in drugi, 1978:382,383)

»Šport postaja za mnoge ne zgolj način življenja, pač pa pomembna sestavina kakovosti tega življenja. V njem vidijo več pomembnih vsebinskih vrednot za sodobnega človeka, za današnjo družbo in njeno prihodnost, za revitalizacijo družine, nov način izrabljanja prostega časa, za ohranjanje in izboljševanje zdravja, za razvoj osebnosti,...« (Doupona in Petrović, 2000:37)

Murdock je v svoji raziskavi ugotovil, da je šport razširjen po celem svetu in predstavlja eno izmed 80-ih skupnih značilnosti pri vseh 3000 znanih kulturah, ki jih je proučeval. (Kovač, 1995:11)

»Šport je tudi področje, kjer se tako kot na drugih področjih splošne kulture, zrcalijo družbeni odnosi moči in privilegijev. Zato imamo v športu še vedno opraviti z mnogimi predsodki, ki se vežejo predvsem na predstavo o ženskah in moških.« (Doupona in Petrović, 2000:99)

Šport kot družbeno področje na eni strani in pojav spolne neenakosti na drugi strani sta dve pomembni sferi v človeškem življenju, ki imata dinamični odnos med seboj. (Marcellus, 2003:246) Lois Bryson (v Marcellus, 2003:241) je dejal, da šport predstavlja pomembno področje, kjer se konstruira moška hegemonija. Tudi Hall in Milton (v Loy in drugi, 1978:356) trdita, da so ženske slabše predstavljene v športnem sistemu kot moški, tako pri vključevanju in participaciji, kot pri izbiri športnih panog. Ta superiorni oz.nadrejeni položaj moških nad ženskami je tako v družbi kot tudi znotraj športnega sistema postal ideologija (Loy in drugi, 1978:399) oz. »spolna ideologija«, ki se je

izoblikovala skozi zgodovino in zaradi katere so ženske slabše in manj vključene v šport. (Hargreaves, 1994:145)

Pojav spolne ideologije se nanaša na vzpostavitev idej, misli in načel v povezavi s spolom. Ko se je ta ideologija institucionalizirala in se ohranjala skozi rituale in delovanja v vsakdanjem življenju, tudi na področju športnih aktivnosti in profesionalnega športa, je pri ljudeh postala kot nekaj samoumevnega in nevprašljivega. (Maguire in drugi, 2002:216-217) Osrednja tema diplomskega dela se nanaša prav na pojav spolnih stereotipov znotraj športnega sistema.

Teoretični del diplomske naloge, ki je razdeljen na šest tematskih sklopov, temelji na teoretičnih izhodiščih in spoznanjih s področja problematike o spolni neenakosti in spolni ideologiji, ki se je izoblikovala znotraj športnega sistema in ki je rezultat stereotipnih predstav in predsodkov povezanih z moškostjo in ženskostjo. Po poglavjih sem najprej predstavila in definirala pojem socializacije v športnem okolju. Opisala sem različne znanstvene pristope do pojava spolne neenakosti in razlage nastanka spolnih razlik s pomočjo študije o »spolni socializaciji«. (Giddens, 2002:108) V nadaljevanju sem obravnavala pojav spolnih stereotipov znotraj športnega sistema, posebej sem opisala žensko participacijo v športu in predstavila tipično moške in tipično ženske športne panoge ter navedla ključne dejavnike, ki vplivajo na vključevanje moških in žensk v športne aktivnosti.

Pri nastajanju teoretičnega dela sem si pomagala tako z domačo kot s tujo literaturo, uporabila sem primarne in sekundarne vire, pomagala sem si tudi z različnimi članki iz časopisov in revij, z medmrežjem ter z znanjem, ki sem ga pridobila v času študija sociologije na FDV-ju. Pri pisanju sem imela nekaj težav zaradi pomanjkanja uporabne literature, ki mi je bila na razpolago.

Posebno pozornost v diplomski nalogi sem namenila raziskavi v empiričnem delu, kjer sem želela podrobneje proučiti problematiko pojava spolnih stereotipov znotraj športnega sistema. Opredelila sem se na zastavljeno hipotezo: **Stereotipne predstave o spolih vplivajo na participiranje moških in žensk v različnih športnih dejavnostih**, ki sem jo izvedla na podlagi kvalitativne metode raziskovanja. Kot metodološko tehniko pridobivanja podatkov sem uporabila globinski intervju.

Problematiko sem obravnavala in analizirala znotraj širših tematskih in pod-tematskih sklopov, vključila sem tudi demografske značilnosti intervjuvancev, ker sem predpostavljala, da omogočajo ugotavljanje raznolikosti pojava.

V prvem tematskem sklopu sem želela ugotoviti ali intervjuvanci razmišljajo in delujejo v vsakdanjem življenju na podlagi stereotipnih predstav o spolih.

V drugem tematskem sklopu sem obravnavala dejavnike kot so družina, prijatelji, šola, mediji, za katere sem želela ugotoviti ali imajo pomemben vpliv pri oblikovanju spolnih stereotipov, saj sem predpostavljala, da vplivajo na različen izbor športnih panog pri moških in ženskah.

Znotraj te tematike pa sem posebno pozornost namenila športni vzgoji v višjih razredih osnovne šole, za katero sem poleg že omenjenih dejavnikov predpostavljala, da posebej vpliva na izbor različnih športnih aktivnosti glede na spol.

Naslednji tematski sklop govori o pojavu spolnih stereotipnih predstav znotraj športnega sistema. Namreč preko intervjujev sem želela ugotoviti ali se moški in ženske vključujejo v različne športne aktivnosti in posledično pripomorejo k selekcioniranju športnih panog v tipično moške in tipično ženske, kar predstavlja pomemben vir ugotavljanja spolnih stereotipov.

Zadnji tematski sklop pa se nanaša na ugotavljanje in pojasnjevanje vzrokov vključevanja moških in žensk v športni sistem. Predpostavljala sem, da se zaradi stereotipnih predstav o spolih, moški in ženske vključujejo v športne aktivnosti zaradi različni vzrokov.

TEORETIČNI DEL

1. SOCIALIZACIJA IN ŠPORT

1.1 Proces socializacije

Človek je tako kot žival živo bitje, vendar se za razliko od njih ne ravna zgolj po nagonih in bioloških potrebah, ampak je odvisen tudi od družbenih navad. Otrok brez vpliva iz družbenega okolja številnih lastnosti in značilnosti ne more razviti, npr. oblikovanje govora. (Barle in Počkar, 1997:58) Novorojenček ni le telesno odvisen od starejših pripadnikov svoje vrste, ampak se mora naučiti tudi vedenjskih vzorcev, ki so nujni za življenje v človeški družbi. Naučiti se mora »načina življenja članov družbe kateri pripada« (Linton, v Haralambos in Holborn, 1995:11) oz. »kulture svoje družbe«. (Haralambos in Holborn, 1995:11) »Proces, v katerem se posameznik nauči kulture svoje družbe se imenuje socializacija.« (Haralambos in Holborn, 1995:12)

Brez socializacije bi bil človek popolnoma drugačen od »normalnih« oz. socializiranih ljudi. O tem priča literatura (zapisi o otrocih, ki so jih vzgajali gluho-nemi, celo živali), ki je nekoliko nezanesljiva, vendar do neke mere prikazuje pomen socializacije. (Haralambos in Holborn, 1995:12,13).

Med socializacijskimi procesi se prenaša obstoječa kultura (v sociološkem, antropološkem pomenu), se pravi različna znanja in vrednote, načini obnašanja in ravnanja, ustrezne norme, znanstvena in filozofska spoznanja, umetniška vrednotenja, verovanja, ideologije itd. s starejših na mlajše generacije in s tem v večji ali manjši meri na vse njihove pripadnike. Zato nekateri družboslovci označujejo socializacijo tudi za kulturacijo. (Goričar, 1980:64)

Socializacija pa ni pomembna samo z vidika prilagajanja novih članov družbi, ampak pomeni tudi proces, v katerem dejansko postanemo ljudje. (Haralambos in Holborn, 1995:13) Torej, gre za zapleten in celovit proces, v katerem se posameznik preko stikov z družbenim okoljem osebno razvija (Barle in Počkar, 1997:58) in oblikuje svojo lastno identiteto. (Giddens, 2002:29)

Giddens (2000:28) loči primarno in sekundarno socializacijo. Primarna socializacija kot najpomembnejši vidik socializacijskega procesa, poteka v otroštvu in sicer v okviru družine. Otroci začnejo z odzivanjem na odobravanje in neodobravanje svojih staršev vzpostavljati kontakt z družbo. Na način posnemanja ljudi, ki jih obkrožajo, sprejemajo vedenjske vzorce, norme in vrednote ter značilnosti družbe, kateri pripadajo. (Haralambos in Holborn, 1995:12) V tem obdobju si otrok izoblikuje temeljne značilnosti za razvoj njegove poznejše osebnosti. (Goričar, 1980:64)

Sekundarna socializacija nastopi kasneje, v poznem otroštvu oz. v času odraščanja. (Giddens, 2000:28). V tem obdobju postanejo pomembni dejavniki oz. »agenti socializacije« (Giddens, 2000:28) šola, vrstniki, razne organizacije, delovno mesto, množični mediji, pa tudi religije in različne ideologije.

Med dejavnike socializacije sodi tudi področje športa. Za mnoge postane npr. športni krožek ali športni klub najpomembnejše okolje, kjer se otroci preko športnih iger in interakcij z ostalimi vrstniki učijo prilagajanja veljavnim običajem družbene skupine ter spoznavanja, da življenje v družbi temelji na določenih pravilih. (Doupona in Petrović, 2000:65)

1.2 Socializacijska funkcija športa

Šport lahko po eni strani definiramo kot neko obliko telesne dejavnosti (igre ali tekmovanja) in kot način preživljanja prostega časa. Ljudje se z njim ukvarjajo iz različnih razlogov, namenov in ciljev, na profesionalni ali zgolj rekreativni ravni. Nekateri ga gojijo iz različnih potreb po vzdrževanju fizične moči in kondicije, drugi, ker omogoča ohranjanje vitkega telesa in izboljšuje zdravje ali zgolj zaradi veselja do gibanja. (Javornik, 2000:4246, Doupona in Petrović, 2000: 37)

Po drugi strani pa je šport »družbeni fenomen«, (Doupona in Petrović, 2000:13) na katerega lahko gledamo z vidika njegovih družbenih funkcij. Služi kot sredstvo socializacije, integracije, vzgoje. Še posebej pomemben je v času odraščanja, saj pomembno vpliva na osebnostni in družbeni razvoj. Torej, vključevanje v športne aktivnosti znotraj ali izven šolskega sistema pomeni družbeno učenje in način socializacije.

Doupona in Petrović (2000:71) imata pozitiven pogled na socializacijo skozi šport in trdita: Šport kot socializacijsko okolje ponuja možnost dinamičnega srečevanja ljudi in komunikacijo med njimi, učenje različnih vlog in določenih vrednot, spoznanje vedenjskih vzorcev, emocij, promoviranje elementov določenih stilov življenja (način zdravega prehranjevanja, počitek in pravilna fizična aktivnost) ter prilagajanje in sodelovanje v skupinah pri kolektivnih zahtevah.

Številne raziskave so potrdile, da učenje preko športa ponuja rezultate, ki jih preko drugih družbenih okoljih ni moč doseči. To so razvoj in izoblikovanje osebnostnega značaja in lastnosti, spoznavanje in učenje različnih družbenih vlog ter sposobnost orientacije v neki skupnosti. Ti rezultati dobijo pravi pomen, ko jih človek prenese v vsakdanje življenje, na delovno mesto. (Loy in drugi, 1978:244)

1.3 Športna vzgoja mladih

»Otroštvo in mladost sta odločilna za oblikovanje odrasle osebnosti.« Doupona (1994:48), ki v svoji magistrski nalogi poudarja tudi, da je »del te osebnosti mogoče oblikovati s sredstvi, ki jih uporablja šport«, saj pomembno vpliva na razvoj in sooblikovanje biološkega, psihičnega in socialnega dela osebnosti. Vpliva tudi na mišljenje, čustvovanje in odnose med ljudmi. (Kovač, 1995:47)

Jean Jacques Rousseau (v Šugman, 1997:61), ki je utemeljeval pomembnost vzgojne funkcije športa pri mladih, je dejal: »Telesna vzgoja naj postane sestavni del splošnega vzgojnega sistema, ne samo zaradi telesnega zdravja, temveč tudi zato, ker brez nje ni humanističnega razvoja celotne človekove osebnosti, ni zdravega duha, ki se lahko razvije le v zdravem telesu.« Torej z začetkom vrednotenja športne vzgoje se je le ta začela pojavljati v učnem načrtu evropskih šolskih ustanov. (Šugman, 1997:64)

Starc (2003:117-119) v svoji knjigi navaja, da se je v drugi polovici 19. stoletja izoblikovala športna vzgoja, ki jo poznamo še danes. Namenjena je bila privzganju discipline, morale, vzorcev vedenja, vrednot in navad, ki veljajo v določenem družbenem okolju ter kvalitetnega načina življenja. Na šport so začeli gledati kot na dejavnik socializacije in vzgoje, ki učinkovito pomaga pri učenju vedenjskih vzorcev ter pri

moralnem, etičnem in estetskem presojanju. Torej, vpliva na otrokov razvoj in oblikovanje v odraslo osebo. Tudi športne aktivnosti, ki so se izvajale izven šolskega sistema, npr. v športnih klubih so začele dobivati pomen, saj so ugotovili, da omogočajo učenje kulture, navad in običajev neke družbene skupine ter da se na ta način otroci naučijo določenih pravil, ki regulirajo življenje v družbenem okolju. (Starc, 2003:117-119, Kovač, 1995:47)

Torej, vadba oz. trening, ki pomeni zahteven, dolgotrajen, pa vendar prijeten proces, zahteva od otrok sprejetje pravil in navad, ki vladajo v skupini, njene simbole (klubska oprema, oznake, slogane), rituale, kar pomeni, da se mora posameznik prilagoditi urniku vadbe in tekem, da prihaja na vadbo redno, točno in korektno izpolnjuje zastavljene naloge...Vse to so običajno osnovne zahteve, ki jih mora vsak član neke skupine najprej sprejeti, če se želi vključiti v novo socialno okolje. (Doupona in Petrović, 2000:66)

Šport kot pomembno in učinkovito socializacijsko ter vzgojno okolje omogoča tudi zmanjševanje ali celo odpravljanje nasilja ter drog in alkohola med mladimi. Športni vzgoji se pripisuje velik pomen tudi v smislu prevencije pred mladinsko delinkvenco in drugimi socialno-patološkimi pojavi, ki so rezultat nekvalitetnega preživljanja prostega časa pri mladih ter drugih vzrokov (slabe družinske razmere, socialne, materialne razmere). (Doupona in Petrović, 2000:170) Ugotovili so, da so športniki za razliko od ne-športnikov manj usmerjeni v delinkvenco. (Loy in drugi, 1978:244)

2. IZVORI NEENAKOSTI MED SPOLOMA

Spolna identifikacija se začne ob rojstvu, ko dojenčku določijo moški oz. ženski spol. (Loy in drugi, 1978:336) Obstajajo razlike med spoloma, ki jih je moč vizualno opaziti. Na primer, različna oblika telesa moškega in ženske, različni spolni organi, za moške je značilna poraščenost, ženske imajo dojke. Biti moški ali ženska pa se ne nanaša samo na razlikovanje med spoloma kot biološko kategorijo, ampak, kaj spol pomeni družbeno in kulturno. (Barle in Počkar, 1997:156)

Spol kot družbena kategorija se navezuje na družbeno konstruirano idejo o moškosti in ženskosti, ki zadeva psihološke, socialne in kulturne razlike med moškimi in ženskami. (Giddens, 2002:107) Biti moški oz. biti ženska vključuje različna pričakovanja glede vedenja, izoblikovanje različnih lastnosti, pripisovanje različnega statusa in vlog v različnih družbenih situacijah ter različnega pomena, ki naj bi ga imeli v družbi. (Barle in Počkar, 1997:156)

Otrok s procesom socializacije začne prevzemati vloge, ki so značilne za določen spol oz. vloge, ki jih družba pričakuje od določenega spola in na ta način oblikuje moško oz. žensko identiteto. (Loy in drugi, 1978:336-337)

Sociološke razlage o spolnih razlikah se med znanstveniki razlikujejo. Nekateri so mnjenja, da temeljijo na bioloških razlikah, drugi pa poudarjajo pomen socializacije pri učenju spolnih vlog. (Giddens, 2002:107)

2.1 Biološke razlage spolnih razlik

Prva smer razmišljanja, kjer znanstveniki iščejo vzroke za različnost spolnih vlog v biologiji, poudarja, da je vedenje moških in žensk genetsko določeno. (Barle in Počkar, 1997:160) Kot primer lahko omenim znanstvenika Lionela Tigerja in Robina Foxa (v Haralambos in Holborn, 1995:592), ki pravita: »Družboslovci, ki menijo, da se človeška bitja obnašajo preprosto v skladu s kulturo družbe, zanemarjajo to, čemur pravita človeška biogramatika. Biogramatika je genetsko pogojen program, ki v naprej določa človeka, da se

vede na določen način. Te predispozicije niso isto kot nagoni, saj jih lahko znatno preoblikuje kultura, vendar ostajajo temeljni vplivi na človeško vedenje.«

Drugi teoretiki se strinjajo, da so tudi pri delitvi dela odločilnega pomena biološke razlike. Namreč, delitev dela po spolu ima svojo osnovo v različnih vlogah, ki jih imata moški in ženska pri reprodukciji človeške vrste. Ženska rojeva in v bioevolucijskem procesu opravlja vlogo negovalke ter vzgojiteljice otrok. Moški pa ima vlogo preskrbovalca družine ter je zaradi večje fizične moči dominanten na ekonomskem, političnem in vojaškem področju. (Barle in Počkar, 1997: 161) Kot primer naj navedem znanstvenika Georga Petra Murdocka (v Haralambos in Holborn, 1995:595), ki v svoji študijski raziskavi ugotavlja: »Moški s svojo večjo fizično močjo lahko bolje opravljajo težja dela, kot so npr. drvarjenje, rudarstvo, lomljenje kamenja, poseki in gradnja hiš. Ker ga za razliko od ženske ne omejuje fiziološko breme nosečnosti in dojenja, lahko lovi, ribari, pase živino in trguje. Ženska pa lahko opravlja lažja dela na domu ali v bližini doma, npr. nabiranje zelenjave, prinašanje vode, priprava hrane ter izdelovanje oblačil in posode.«

2.2 Družbene razlage spolnih razlik

Sociologinja Ann Oakly, ki zagovarja družbene konstrukcije spolnih vlog, kritizira Murdocka, da je dobljene podatke interpretiral neobjektivno, skozi oči moškega. (Barle in Počkar, 1997:163) Namreč, v študiji, ki jo je izvedla, je ugotovila, da v vseh družbah, ki jih je proučevala tako ona kot Murdock ni zasledila nobenih takih opravil (razen rojevanja otrok), ki jih opravljajo samo ženske. Biološke značilnosti ne omejujejo žensk, da bi opravljale določene poklice. Spolne vloge torej niso biološko, ampak družbeno in kulturno pogojene. Materinska vloga je kulturna konstrukcija. Dokazi iz različnih družb kažejo, da otroci ne zahtevajo tesnega, intimnega in stalnega razmerja z likom ženske matere. (Haralambos in Holborn, 1995:597, Barle in Počkar, 1997:163)

Tudi ameriška antropologinja Margaret Mead je v svoji medkulturni študiji treh sosednjih plemen v Novi Gvineji dokazala, da družbeno okolje vpliva na spolne razlike. Ugotovila je, da je vsaka kultura imela izoblikovan drugačen sistem spolnih vlog. Na primer, pri Arapeših, se tako moški kot ženske vedejo na način, ki je v naši kulturi označen za tipično ženskega. Pri Mundugumorih pa ravno obratno. Vsi gojijo agresivne, grobe in sovražne

odnose, vključno z odnosom mati-otrok. Vedenje tamkajšnjih moških in žensk bi pri nas označili kot tipično moško. Pri Tchambulih pa je opazila, da so ženske agresivne in neosebne v svoji orientaciji, moški pa emocionalno odvisni, torej se obnašajo na način, ki je pri nas označen za tipično ženskega. Tako je prišla do zaključka, da so družbene vloge lahko nediferencirane, lahko pa obrnejo stereotipe, ki jih najdemo v modernih zahodnih družbah. (Sadar, 1991:45-46)

2.3 Socializacija in spol

Po mnenju Dewara (v Doupona, 1990:140) glavni problem razlikovanja med moškim in žensko leži v njihovih navadah in obnašanju. Se pravi, če bi ženska želela postati enakopravna moškemu, bi morala spremeniti svoje obnašanje, svojo socializacijo. (Doupona, 1990:104)

V tem poglavju bom predstavila še eno smer razmišljanja, kjer znanstveniki razlagajo nastanek razlik med spoloma s pomočjo študije o »spolni socializaciji«. Namreč, preko »socializacijskih agentov« kot so npr. družina, prijatelji, mediji, človek prevzema številne družbene vloge, nauči in ponotranji tudi norme, vrednote in pričakovanja, ki so povezana z njegovim spolom. Torej, neenakost med spoloma se pojavi, ko moški in ženske preko različne socializacije oblikujejo različne družbene vloge. (Giddens, 2002:108)

Ann Oakley (v Haralambos in Holborn, 1995:597) je izpostavila štiri načine, kako socializacija v modernih industrijskih družbah oblikuje vedenje fantov in deklet že od zgodnjih let dalje.

- a) Na otrokov samokoncept vpliva manipulacija. Na primer, mati posveča več pozornosti dekličinim lasem in oblačenju v »ženska« oblačila.
- b) Do razlik pride z usmerjanjem fantov in deklet k različnim predmetom. To je še posebej očitno pri igračah za deklice, ki jih vzpodbujajo, da vadijo svoje pričakovane odrasle vloge kot matere in gospodinje. Deklicam kupujejo punčke, mehke igračke in miniaturne gospodinjske predmete ter naprave, da se z njimi igrajo. Fantom pa se na drugi strani daje igrače, ki vzpodbujajo bolj praktično, logično in agresivno vedenje, na primer kocke in puške.

- c) Tretji vidik socializacije je uporaba verbalnega apeliranja, na primer, ti si poreden fant ali ti si pridna deklica. To vodi majhne otroke do tega, da se identificirajo s svojim spolom in posnemajo odrasle istega spola.
- d) Deklice in dečki so izpostavljeni različnim aktivnostim. Deklice še posebej vzpodbujajo, da se ukvarjajo z gospodinjskimi deli.

Susan Greendorfer (1991) je v svojem članku izpostavila povezavo med pojavom spolnih stereotipov in procesom socializacije. Tako kot Ann Okley je tudi ona ugotovila, da so otroci različno vzgojeni glede na spol, fantom in dekletom so ponujene različne možnosti in posledično se izoblikujejo različni interesi ter vedenje vezano na določen spol, kar spodbuja spolno diskriminacijo. Torej, »socializacijski mediji«, kot so npr. starši, učitelji, vrstniki, učijo otroke spolnega obnašanja. Nad njimi izvajajo »direkten trening spolnih stereotipov«. Obstajajo jasni kazalci, da socializacijski vplivi naredijo otroke stereotipne in ustvarjajo okolje, ki spodbuja in vzdržuje spolno tipizirano obnašanje. (Greendorfer, 1991, Sadar, 1991:30)

Tudi Mojca Doupona (1994:11) v svoji magistrski nalogi poudarja, da so razlike med spoloma, njihovo vedenje in lastnosti kulturno določene ter rezultat družbenega učenja in vpliva procesa socializacije. Izpostavila je še, da se družbene vloge moških in žensk spreminjajo glede na kulturo, zgodovino in osebni razvoj. Namreč, v različnih družbah se od moških in žensk pričakuje različno vedenje in status.

3. SPOLNI STEREOTIPI

Stereotipi so pojav s pomočjo katerih si ljudje ustvarjamo sodbe, ki nam meglijo predstave o nas in drugih (Bem: 2004) ali kot pravijo Oakes in drugi (v Ule, 1999:62) »stereotipi veljajo za nespremenljive, rigidne, izkrivljene predstave, ki ne upoštevajo individualnih razlik in družbenih sprememb ter odražajo in spodbujajo družbene predsodke.« Po mnenju Haralambosa in Holborna (1995:696) pa »so stereotipi pretirano poenostavljena ali neresnična posplošitev o družbenih skupinah.« Najpogosteje se pojavljajo glede na socialni položaj ljudi, raso, narodnost, versko pripadnost in seveda glede na biološki spol. (Bem: 2004)

O spolnih stereotipih govorimo, ko splošne značilnosti, mnenja ali vloge usmerimo proti določenemu spolu. (<http://www.spolnost.com>) Presojanje ljudi glede na njihov spol pa odločilno vpliva na razlikovanje med moškimi in ženskimi osebnostnimi lastnostmi, kar pomeni, da na moške in ženske ter na njihove socialne vloge večinoma gledamo stereotipno. Na primer, pri opisovanju ženskih lastnosti prevladujejo atributi kot so: nežna, čustvena, občutljiva, topla, prijazna, zgovorna, dovzetna za potrebe drugih..., temeljni moški atributi pa so: vpliven, dominanten, pogumen, razumski, hladen. (Bem, 2004) Vendar, kot je moč opaziti, niso vse ženske nežne, občutljive, sramežljive in niso vsi moški pogumni, neodvisni, samozadostni, torej lahko sklepamo, da spolni stereotipi res ustvarjajo nerealno in nepravilno predstavo o moških in ženskah.

Ti stereotipi o moških in ženskah začnejo delovati že v zgodnjem otroštvu oz. odločno vplivajo na vzgojo otrok. Še vedno je namreč med mnogimi starši usidrano nezavedno prepričanje, da se mora vzgoja dečkov razlikovati od vzgoje deklic. (Bem, 2004) Omenjeno tematiko sem že podrobneje obravnavala ob koncu prejšnjega poglavja, ko sem predstavila Greendorferjevo povezavo med spolnimi stereotipi in procesom socializacije.

V tem kontekstu naj navedem še eno ugotovitev, do katere je v svoji študiji prišla ameriška psihologinja Susan Bem (2004), da pretirano poudarjanje razlik med spoloma vodi v še večje stereotipno mišljenje in v globlje utrjevanje ženskih in moških socialnih vlog ter tako še bolj postavlja žensko v podrejen socialni položaj.

Namreč, v mnogih družbah so ženske, njihove značajske lastnosti in področja delovanja manj pomembna in manj vredna v primerjavi z moškimi. Moški v večini opravljajo tiste dejavnosti, ki jim družba pripisuje največjo vrednost. (Barle in Počkar, 1997:160,164) »Stereotipna področja moškega delovanja« (Bem, 2004) zapolnjujejo predvsem javno sfero: zaposlitev izven doma, politika, šport, »stereotipna področja ženskega delovanja« (Bem, 2004) so pa usmerjene v družinsko življenje, gospodinjenje, materinstvo, skrb za druge. Tudi ženske, ki so zaposlene izven doma, še vedno skrbijo za gospodinjstvo in vzgojo otrok, kar pomeni, da so dvojno obremenjene. V določenih družbah, kjer so normativno, formalno priznane enake pravice za oba spola, imajo ženske kljub temu še vedno manj možnosti za njihovo uresničevanje in napredovanje. (Barle in Počkar, 1997:158) Torej, ne glede na napredek in kulturne spremembe, tudi v odnosu do žensk, ki so ga nekatere družbe doživele v zadnjih desetletjih, določeni stereotipi vezani na spol še vedno obstajajo.

3.1 Spolni stereotipi znotraj športnega sistema

Šport je eden ključnih institucij za učenje družbene konstrukcije spola. (Scraton in Flintoff, 2002:17) Je družbeno področje, kjer se zrcalijo različne predstave o spolih in spolnih vlogah. O tej temi obstajajo tudi na področju športa številni predsodki oz. stereotipi, ki so povezani z moškostjo in ženskostjo. Obstaja namreč cela vrsta pričakovanj s strani družbe od moškega in ženskega spola glede njihovega obnašanja. (Doupona, 1990:104) Ženske so slabše in manj vključene v šport, zaradi ideologije o ženskem spolu, ki se je oblikovala skozi zgodovino in ki vlada v družbi (Hargreaves, 1994:145) ter prepričanja, da je šport namenjen zgolj moškim (Maguire in drugi: 2002:203) oz. je področje, kjer lahko moški dominirajo in izražajo svojo »moškost«. (Greendorfer, 1992:61)

Torej superiorni položaj moških nad ženskami je v družbi ideologija, ki je značilna tudi na področju športa. (Loy in drugi, 1978:399)

Ko, na primer, nekdo prakticira športno disciplino (tek, skakanje, igre z žogo, smučanje,...) slabo, pa naj bo on ali ona, ga označijo, da je »kot punca«. (Coakley in Sharpe, v Maguire in drugi, 2002:2004) To krepi ideologijo o fizični in naravni superiornosti moških. (Scraton in Flintoff, 2002:17) To predstavo krepi tudi prepričanje, ki je nastala že neke vrste stereotipna predstava, da je močno, mišičasto, žilavo žensko telo, ki izraža agresivnost v nasprotju z idejo o idealni ženski. Vse te lastnosti je moč pridobiti s športnimi aktivnostmi, zato šport ni za ženske. To so lastnosti, ki potrjujejo ideje o idealnem moškem, torej je šport za moške. (Maguire in drugi, 2002:206)

Tudi Mesner in Sabo (v Maguire in drugi, 2002: 207) sta opazili, da so moški, ki niso športniki oz. se ne ukvarjajo s fizičnimi aktivnostmi, velikokrat deležni posmeha s strani okolice, celo poimenovani za homoseksualce, čudne, svojevrstne ljudi. Torej, le »pravi moški« se ukvarjajo s športom. Šport je nastal in se razvijal za ohranitev moškosti, moške vloge in značilnosti. Prav homofobične navade pomagajo pri ohranjanju te izoblikovane strukture in ideologij, ki veljajo v športu in ki poudarjajo tradicionalno moško privilegiranost, moč in prestiž ter ohranjajo moško hegemonijo. (Scraton in Flintoff, 2002:17)

Znotraj športnega sistema vlada tudi močna ideologija glede športnih aktivnosti, ki jih prakticirajo moški in ženske. Raziskave namreč ugotavljajo, da moški in ženske izbirajo različne športne panoge in so na drugačen način vključeni v šport. (avtorji, v Greendorfer, 1992:61) Ženske bomo zato našli v telovadnici, kjer se izvaja aerobika, ženska telovadba, ples, pri prakticiranju tistih športov, ki pripomorejo k oblikovanju lepega ženskega telesa, kar predstavlja glaven cilj vključevanja žensk v športne aktivnosti. (Maguire in drugi, 2002:206) Na primer ženske se ukvarjajo tudi z baletom, kar se zdi normalno in samoumevno, vendar je ta fizična aktivnost v družbi označena kot neprimerna in nenormalna vadbena oblika za moške. (Loy, in drugi, 1978:337) Ko so pa, na primer, ženske začele igrati nogomet, ljudje tega sploh niso znali sprejeti, saj so bile njihove predstave, da je nogomet tipično moška športna disciplina, stereotipne. (Greendorfer, 1992:61)

Torej, kot trdi Jessica Padgett (2002), so dekleta in ženske subjekt stereotipnih predstav o spolnih vlogah. Stereotipi in predsodki o spolu pa so globoko zasidrani v zavesti ljudi in delujejo kot nekaj samoumevnega in logičnega. Iz tega sledi, da so ženske prikrajšane v športnem sistemu in drugih družbenih okoljih. (Kopelow, 1998)

4. ŽENSKA PARTICIPACIJA V ŠPORTU

Skozi zgodovino so se s športom ukvarjali le moški, ki so mu posvečali veliko pozornosti, saj je veljal za koristno in plemenito vrednoto, omogočal je razvoj osebnosti, pri ženskah pa naj bi imel negativne učinke. Bili so mnenja, da šport lahko ženske sprebrne v nemoralna, obsedena, grešna bitja. Izoblikovala se je ljudska resnica, da šport povzroča žensko neplodnost, zato so bile ženske omejene in podvržene nadzoru. (Starc, 2003:94-95)

Na primer v Antiki in zgodnjih rimskih časih so bile ženske popolnoma izločene iz športnega dogajanja. Ženske vloge so bile namenjene le materinjenju, gospodinjstvu in skrbstvu za družino. (Loy in drugi, 1978:356)

Kanadski sociolog David Whiston (v Fasting, 1998) je dejal, da je bil v zgodovini šport področje, kjer so moški izoblikovali in krepili svojo moškost ter poudarjali drugačnost od žensk. Predstavljal je vse, kar je bil moški takrat. Vključevanje moških v šport je pomenilo spodbujanje in razvijanje fizičnih sposobnosti ter čustveno stabilnost. (Maguire in drugi, 2002:203)

Tudi v viktorijanski dobi so na šport, predvsem tekmovalni šport gledali kot na sistem, ki omogoča, da se dečki sprevržejo v moške. (Starc, 2003:92) Dekleta pa so svojo ženstvenost dosegale na drugačen način, na primer, z lahkotno igro, korzeti, ki oblikujejo žensko telo, z učenjem ročnih spretnosti. Veljala je miselnost, da ženske niso prilagojene tekmovalnim športnim disciplinam, so bolj pasivne in podrejene. (Cashmore, v Starc, 2003:92)

Zanimiva se mi zdijo tudi tekmovanja na olimpijskih igrah, kjer ženske skozi zgodovino niso smele sodelovati. Na antičnih olimpijskih igrah so imeli izključno moški pravico do tekmovanja, v helenskem obdobju pa so celo prepovedali spremljanje in gledanje olimpijskih iger vsem poročenim ženskam. Tudi v začetku modernih olimpijskih iger se je ideja, da bi sodelovale ženske, odločno zoperstavila. Prvič jim je bilo dovoljeno nastopati na olimpijskih igrah v Parizu leta 1900. Tekmovale so le v golfu in tenisu, leta 1928 so nastopile še v atletiki, ekipno so tekmovale tudi v gimnastiki. Od takrat pa se je njihov program začel vedno bolj širit. (Doupona in Petrović, 2000:106-108)

Torej, razvoj ženskega športa se je pojavil šele v začetku 20. stoletja. Namreč, v tem obdobju je prišlo do sprememb družbenega položaja žensk, kar je vplivalo na njihovo možnost vključevanja v prej nedostopne športne panoge. (Starc, 2003:37)

Tudi v Sloveniji se je ravno tako ženski šport razvijal veliko počasneje kot moški šport. Prvo žensko telovadno društvo v Sloveniji je bilo ustanovljeno v okviru telovadnega društva Sokol, leta 1901, istega leta je bila ponovno uveljavljena tudi ženska športna vzgoja v šolah, ki je bila dovoljena že prej, vendar so jo nato ukinili zaradi pritiskov cerkve. (Doupona in Petrović, 2000:113, Stepišnik, v Starc, 2003:37)

V prejšnjih desetletjih so se številne organizacije po Evropi in svetu na različne načine zavemale za razvoj in izboljšanje delovanja žensk v športu. Leta 1994 je bila v Veliki Britaniji sprejeta t.i. »Brightonska deklaracija«, namenjena promoviranju enakopravnosti žensk v športu. Sprejeta je bila v številnih državah po celem svetu, ponekod je celo pripomogla k napredku na posameznih področjih delovanja žensk v športu. (Doupona in Petrović, 2000:115) Tako je moška superiornost postopoma izgubljala pomen, vendar ne dokončno, saj lahko opazimo, da je šport še vedno obravnavan kot moško področje v naši družbi. (Starc, 2003:38) Namreč, raziskave so pokazale, da se danes v povprečju s športom ukvarja več moških kot žensk, obstaja tudi več športnih disciplin, ki jih prakticirajo v večini moški. (Fasting, 1998)

Po Goffmanovem konceptu (v Marcellus, 2003:261) šport utrjuje in ovekoveči podrejanje žensk na način, da uči načela, norme in vrednote, ki poudarjajo moško dominantnost. Podobno ugotavlja Simon de Beauvoir (v Marcellus, 2003:258), ki trdi, da žensko vključevanje v šport pogosto prizadene njeno milost, stil in lepoto. S tem je želel poudariti, da ženske ne morejo početi vsega tistega, kar je namenjeno moškim.

Vključevanje žensk v šport je torej pogojeno z ideologijami, ki veljajo v družbi o spolu, spolni neenakosti in spolni hierarhiji (Greendorfer, 1991), katere značilnosti sem predstavila že v prejšnjem poglavju. Velik vpliv ima patriarhalno oblikovani družbeni sistem, za katerega je značilno, da podpira moško superiornost, njihovo dominantno vlogo in vpliv na vseh področjih družbenega delovanja. Poudarja, da je žensko mesto doma, njihova najpomembnejša vloga je skrbeti za otroke in gospodinjiti. To prepričanje je tudi

eden od razlogov, da so bile ženske izključene iz športa oz. postavljene na »drugi tir.« (Kopelow, 1998, Cashmore, 1996:125)

Tudi religija je pomemben faktor pri omejevanju in prepovedovanju vključevanja žensk v šport. Različne religiozne ideologije imajo različen vpliv na žensko vključevanje v športne aktivnosti. Na primer, v zahodni Evropi imajo fantje in dekleta še najbolj podobne možnosti za vključevanje v športne aktivnosti, v slabšem položaju so, na primer, muslimanske ženske. (Loy in drugi, 1978:357, Maguire in drugi, 2002:212)

Torej, na podlagi napisanega lahko sklepam, da se je položaj žensk skozi zgodovino neprestano spreminjal na vseh družbenih področjih in tudi znotraj športnega sistema. Po mojem mnenju, pa kljub napredku, ki so ga ženske dosegle, še vedno ne moremo govoriti o njunem enakovrednem položaju z moškimi na športnem področju, saj še vedno, tudi v današnjem času obstajajo številni stereotipi in predsodki glede spolne neenakosti in spolne hierarhije, ki ženske potiskajo v podrejeni položaj.

5. MOŠKI IN ŽENSKI ŠPORTI

Moški in ženske se vključujejo v različne športne panoge, kar pripomore k oblikovanju tipično moških in tipično ženskih športov. Tudi Margaret MacNeil (Hargreaves, 1994:149) je izpostavila, da so določene športne aktivnosti bolj primerne za moške, druge pa za ženske.

Znanost o športu je razvila klasifikacijo primernosti posameznih športov za ženske. Športi, ki so kakorkoli fizično podrejali nasprotnike, ki so zahtevali neposredno delovanje na določeno breme s silo ali so vsebovali neposredne dvoboje, pri katerih je prišlo do telesnega stika, so veljali za kategorično nespremenljive. Splošno spremljivi »ženski športi« so le tisti, kjer ne prihaja do telesnega stika, ampak, kjer je poudarjena estetika gibanja (plavanje, gimnastika, umetnostno drsanje, tenis). (Snyder, v Starc, 2003:93)

V Veliki Britaniji sta npr. kotalkanje in gimnastika obravnavana kot ženski športni panogi, rugby, nogomet, ameriški nogomet, hokej so pa športi namenjeni moški populaciji. (Maguire in drugi, 2002:205)

Starc (2003:21,115) označuje tudi aerobiko za žensko športno prakso, ker omogoča izboljšati fizični izgled, izgubiti odvečno maščobo ter doseči vitko in privlačno postavo. Že njeno ime kaže vrsto njenega učinkovanja, namreč gre za aerobno vadbo oz. vadbo ob kateri se v telesu odvijajo procesi, pri katerih sodelujejo kisik in pri katerih se porabljajo predvsem maščobe. Je manj intenzivna, manj nasilna in ne učinkuje na prevelik razvoj mišičavosti. To pomeni, da daje v ospredje pomembnost estetskega videza pri ženskah oz. oblikovanja in ohranjanja lepega telesa in to je tudi v največjih primerih glavni razlog, da se ženske ukvarjajo s športom.

»Na drugi strani pa je, na primer, fitnes prostor za »moško« vadbo, ki je anaerobna in vključuje premagovanje velikih bremen, ki zahtevajo skrajne telesne napore in agresivna delovanja. Posledica takšne vadbe, na primer dvigovanja uteži, je povečanje mišične mase in moči, kar z drugimi besedami pomeni oblikovanje »moških« značilnosti«. (Starc, 2003:115)

Moški bolj prakticirajo tudi skupinske športe, tekmovalne igre, kot je nogomet, košarka, rokomet, mali nogomet, hokej, kjer se naučijo borbenosti, agresivnosti, premagovanja drugih. (Greendorfer, 1991) Njihovi atributi se namreč nanašajo prav na mišičavost, moč, grobost, požrtvovalnost, patriotizem, militarizem, medtem ko so temeljni ženski atributi vitko in čvrsto telo, brez odvečnih maščob, ki pogosto simbolizira nežnost, krhkost in eleganco, (Starc, 2003:19,94,116) zato pravi Starc (2003:98): »V športu lahko uspejo le vitke tekačice, visoke skakalke v višino, ritmične gimnastičarke, problematičen pa je pogled na metalke krogle, dvigovalke uteži ter ženske, ki se ukvarjajo z bodybuildingom«, saj sproža nasprotujoče predstave oz. odklon od ideje o lepem ženskem telesu. (Starc, 2003:38)

Uлага (v Starc, 2003:116) opisuje kot problematično športno panogo za ženske tudi nogomet, ker po njegovem mnenju pripomore k oblikovanju preveč izrazitih mišic na nogah in ne prispeva k skladnemu razvoju in oblikovanju telesa ter k estetiki gibanja, kar orisuje temeljne attribute ženskosti. Nogomet je groba in agresivna oblika igre, zahteva moč, borbenost, požrtvovalnost, kar je v nasprotju s temeljnimi ženskimi atributi.

Torej, kot je dejala Kristal (2002), spol kontrolira, kateri športi so primerni za ženske oz. moške in kateri ne. To trditev je razlagala na podlagi filma *Girl Fight*, ki prikazuje, kako je družba kritična do vključevanja žensk v »moške« športne panoge. Glavna protagonistka Diana trenira boks, ki v družbi velja za moško športno aktivnost, pretepanje oz. boksanje je v družbi obravnavano kot tipično »moška« značilnost, zato je Diana v vlogi boksarke deležna posmeha, zgražanja, zaničevanja, okolje v katerem živi jo ne sprejema ter nanjo gleda kot na »nenormalno dekle«. Namreč, ljudje imajo stereotipno prepričanje, da boks ni za ženske, saj ne izraža ženstvenosti, je preveč agresivna športna panoga. Ženski boks je v nasprotju s predstavo o »idealni« ženski, njenem izgledu in obnašanju.

Mislím, da je v navedenih primerih razvidno, da se ženske oz. moški vključujejo predvsem v tiste športne panoge in s tem posledično vplivajo na oblikovanje tipično moških in tipično ženskih športov, ki omogočajo razvijanje in oblikovanje tistih temeljnih osebnostnih lastnosti oz. atributov, ki predstavljajo idejo o idealni ženski oz. moški podobi, tako glede vedenjskih značilnosti kot glede zunanjšega izgleda.

Naj za konec omenim še to, da na različen izbor športnih panog pri moških in ženskah vplivajo tudi različni dejavniki socializacije, kot je družina, prijatelji, šola in množični mediji, ki sem jih podrobneje predstavila in proučila v naslednjem tematskem sklopu.

6. DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA VKLJUČEVANJE V ŠPORTNE AKTIVNOSTI GLEDE NA SPOL

6.1 Dejavniki »socializacije za šport«

Najpogostejši »agenti športne socializacije«, ki imajo v času otroštva in odraščanja največji vpliv so družina, vrstniki, šola in množični mediji. (Marcellus, 2003:112,113) Njihova vloga je, da »otroka navdušijo za šport, ga uvedejo v športno dejavnost.« Doupona in Petrović (2000:66) ta pojav poimenujeta »socializacija za šport«.

Pri nekaterih otrocih igra družina pomembno vlogo, ko se odločajo, s katero športno panogo se bodo ukvarjali. Namreč, »vse več staršev se zaveda, da je šport lahko pomemben dejavnik vzgoje mladih, da jih vodi mimo nevarnih čeri socialno-patoloških vedenjskih vzorcev.« (glej Doupona in Petrović, 2000:81)

V neki mednarodni raziskavi se je pokazalo, da spadajo tako matere kot očetje med »spodbujevalce« za aktivno športno dejavnost svojih otrok. (Doupona in Petrović, 2000:83) Tudi Tušak (2003:52) pravi, »da imajo starši kot glavni otrokov socializator gotovo ključno vlogo, da posameznik začne gojiti šport kot sestavni del življenja.« Namreč, starši, ki se ukvarjajo s športom vzpodbujajo tudi otroke k športu, v večini vzpodbujajo fantke. (Greendorfer, 1991)

V času adolescence starši in družina niso več tako vplivni na razvoj otroka, ampak postane pomembnejša šola, vrstniki, prijatelji, ki so tudi pomemben dejavnik »športne socializacije« (Greendorfer, 1991, Marcellus, 2003:111) oz. igrajo pomembno vlogo v procesu socializacije preko športa (Loy in drugi, 1978:229) in imajo velik vpliv pri izbiri športnih panog, tako pri ženskah oz. dekletih kot pri moških oz. fantih.

Otroci so v današnjem času neprestano izpostavljeni tudi sporočilom, ki nam jih ponujajo množični mediji, ki na nekako vsiljiv način ponujajo različne vrste informacij, vzorce razmišljanja, učijo, katere vrednote so pomembne v vsakdanjem življenju. Športni mediji poudarjajo, da je vrednote in vzorce obnašanja moč pridobiti tudi v športu. (Doupona in Petrović, 2000:175,177) Namreč, otroci lahko preko televizije, radia, časopisov in revij

spoznajo, spremljajo in se navdušijo nad nekaterimi športniki, ki lahko postanejo celo njihovi idoli oz. vzorniki. Kot pravita Doupona in Petrović (2000:177) imajo skoraj vsi športniki, mladi in stari, pa celo najbolj uspešni svoje medijske idole in tudi ti »medijski liki pogosto služijo kot osnova socializaciji. Ta povezanost z medijskimi liki ima zapletene pozitivne in negativne posledice. Vpliva na norme, cilje, odnose in skozi to na vpliv socialnega vedenja.« (Doupona in Petrović, 200:178)

6.2 Športna vzgoja v šoli in spol

Tudi športna vzgoja v šoli predstavlja sredstvo socializacije otrok, katere glavni namen ni samo izboljšati telesne sposobnosti in športnega znanja pri otrocih, ampak tudi privzganje discipline, morale in sodelovanja. Namreč, osnovni cilj športne vzgoje je v zadnjih letih postalo informiranje in spodbujanje otrok k rednemu ukvarjanju s športom. To pomeni, da lahko otroci v času šolanja pridobijo potrebno športno znanje ter spoznajo veliko športnih panog, med katerimi bodo lahko kasneje izbirali. (Starc, 2000:117,119,127)

Kot lahko opazimo, v naši družbi športna vzgoja predstavlja edini predmet v šolskem učnem načrtu, ki se predvsem v osnovnih šolah izvaja ločeno glede na spol. Do te razdelitve pride v petem razredu osnovne šole, ko so otroci stari 10 oz. 11 let. (Starc, 2000:132) Športna vzgoja je tudi edini šolski predmet, kjer učitelj poučuje samo fante, učiteljica pa samo dekleta. (Doupona, 1994:48)

Osnutek za razvoj ločene športne vzgoje glede na spol je nastal v 19. stoletju. Takrat so dečke začeli usmerjati v agresivno, trdoživo igro in jih uvajali k militarizmu, medtem, ko so dekleta prakticirala njim primerne športe, kot je takrat bila npr. švedska gimnastika. (Hargreaves, 1994:152)

V petdesetih letih 20. stoletja so v učni načrt športne vzgoje vključili ples in gimnastiko. Ti dve športni panogi sta bili namenjeni dekletom, večina fantovskih programov pa je nadaljevalo s tradicionalnim programom za fante. (Hargreaves, 1994:153)

Sheila Scraton (v Hargreaves, 1994:153) poudarja, da ideja o ločeni športni vzgoji za fante in dekleta ostaja glavni koncept pri ustvarjanju učnega načrta za športno vzgojo. Le na tak način lahko tako eni kot drugi prakticirajo njim primerne športne panoge in vadijo ločeno v skladu s tradicionalnimi idejami glede tega, kaj fantje oz. dekleta smejo oz. ne smejo početi pri športnih aktivnostih. Dekleta usmerjajo v tiste športe, ki niso fizično zelo naporni in utrudljivi, kjer se lahko izogibajo telesnemu kontaktu in dvoboju, medtem, ko dečke usmerjajo v bolj agresivne, fizično naporne, borbene športe. (Maguire in drugi, 2002:205)

Torej, športna vzgoja fantov in deklet se razlikuje glede na izbor športnih panog, intenzivnost vadbe in samega pristopa ter pričakovanja športnih pedagogov od fantovske oz. dekliške skupine. »Šola je prek telesnih praks pri športni oz. telesni vzgoji institucionalizirala spolne razlike, saj se je vadba deklic zaradi mnenja o neprimernosti nekaterih športov zelo razlikovala od vadbe dečkov.« (Starc, 2003:132) V tem kontekstu navajam še ugotovitve Humberstonove (v Starc, 2003:121), ki pravi, da »se danes v šolski športni vzgoji ohranja praksa, ki utrjuje temeljni koncept moškosti in ženskosti.«

Se pravi, športna vzgoja zaradi oblike in načina izvajanja, ki je ločen glede na spol in kjer učitelj poučuje samo fante, učiteljica pa samo dekleta, pripomore k usmerjanju otrok oz. fantov in deklet v različne športne aktivnosti. Tako lahko rečem, da je tudi športna vzgoja v osnovnih šolah ključen dejavnik socializacije, ki vpliva na oblikovanje tipično moških in ženskih športnih panog.

Tudi Kopelow (1998) se strinja na podlagi raznih študij, da je bolj učinkovita športna vzgoja, ki se izvaja ločeno glede na spol, saj v nasprotnem primeru morajo učitelji veliko več pozornosti nameniti fantom kot dekletom. Namreč, pri športni vzgoji, kjer so vključeni fantje in dekleta, so fantje tisti, ki monopolizirajo, igrajo se bolj agresivne, tekmovalne igre, kjer izražajo moč, krepkost, dekleta pa bolj opazujejo, se potiskajo v ozadje. (Hargreaves, 1994:151)

Drugačnega mnenja je Hargreaves (1994:154), ki poudarja, da so v nekaterih mešanih šolah, kjer pri športni vzgoji vadijo fantje in dekleta skupaj naredili pomemben napredek, saj so postavili nov učni načrt pri športni vzgoji in s tem prekinili stereotipno prepričanost, katere športne aktivnosti so primerne za moške in katere za ženske.

Humberstonova (v Hargreaves, 1994:154) je dokazala, da športne aktivnosti pri spolno mešanih skupinah pomenijo spremembo ali celo grožnjo tradicionalnim predstavam o spolni neenakosti. Njena raziskava prikazuje, da pri skupni športni vzgoji, kjer sodelujejo dekleta in fantje, se te predstave o spolnih razlikah zameglijo in moč je začutiti nenavadno enotnost, sodelujoče vzdušje med učenci različnega spola.

Tudi Flintoff (v Hargreaves, 1994:155) je opazil, da se dekleta vedno bolj vključujejo v športe, ki veljajo za tipično moške. Ta trend se počasi razvija. Na primer, raziskave so pokazale, da je v zadnjih dveh desetletjih, na Švedskem in Norveškem nogomet postal drugi oz. četrti med najbolj popularnimi športi pri dekletih.

EMPIRIČNI DEL

7. OPREDELITEV PROBLEMA

V diplomski nalogi sem želela poiskati povezavo med športom in pojavom stereotipnih predstav o spolih. V teoretičnem delu sem s pomočjo literature prišla do ugotovitev, da so razlike med moškimi in ženskami družbeno določene. Na podlagi teh razlik se je v družbi izoblikovala ideologija o spolih oz. spolni stereotipi, ki se kažejo tudi pri športnem udejstvovanju moških in žensk oz. pri izbiri športnih aktivnosti moških in žensk. Omenjeno problematiko sem v empiričnem delu podrobneje proučila in analizirala. Osredotočila sem se na zastavljeno hipotezo: **Stereotipne predstave o spolih vplivajo na participiranje moških in žensk v različnih športnih dejavnostih.**

8. METODOLOŠKI OKVIR

V empiričnem delu sem zastavljeno hipotezo skušala dokazati z raziskavo, ki sem jo izvedla na podlagi kvalitativne metodologije, katere »bistvo je v interpretativnem postopku« (Flere, 2000:35) in »katere značilnost je, da znanstveniku ponuja večjo svobodo v prizadevanju po ugotavljanju družbeno relevantnih spoznanj«. (Flere, 2000:37) Kot raziskovalno metodo pridobivanja podatkov sem uporabila globinski intervju, ki je delno strukturiran, kar pomeni, da sem najprej pripravila seznam tematik oz. okvirnih vprašanj, na podlagi katerih so nato potekali dialogi. »Za globinski intervju oz. vse oblike nestrukturiranih razgovorov je značilno, da vprašanja niso vnaprej strogo določena in seveda so še manj določene modalitete odgovorov. Predvsem so določene teme razgovora. Pomembno je tudi, da razgovor poteka po svoji notranji logiki, skladno s tem, kako se vrstijo vprašanja.« (Flere, 2000:114)

Način vzorčenja, ki sem ga uporabila v raziskavi je intenzivnost, kar pomeni, da sem v intervju vključila tiste osebe, ki odražajo značilnosti, ki me zanimajo ter jih želim na podlagi hipoteze podrobneje proučiti. Torej, izbrala sem moške, ki se ukvarjajo z moškim športom (nogomet) ter ženske, ki se ukvarjajo z ženskima športoma (aerobika, tai-bo). Prav oni sami so dober (intenziven) vir ugotavljanja spolnih stereotipov. Vzorec je tudi spolno dihotomiziran, kar pomeni, da vključuje enako število moških in žensk.

V vzorec sem vključila 10 oseb, čeprav bi zadostovalo manjše število udeležencev, saj sem prišla do točke, ko so se želene informacije začele ponavljati.

Pri določanju velikosti vzorca sem upoštevala dva dejavnika in sicer stopnjo heterogenosti populacije ter širino raziskovalnega vprašanja. Seznam ljudi oz. vzorčni okvir sem oblikovala na dva načina, upoštevajoč značilnosti populacije, ki me je zanimala. Uporabila sem metodo »pristopanja skozi lokacijo«, kar pomeni, da sem obiskala uro vadbe aerobike in tai-boja, kjer so omenjeno športno aktivnost prakticirale izključno ženske ter trening dvigovanja uteži v fitness centru, kjer sem našla izključno moško populacijo. Kombinirala sem tudi z metodo »pristop preko organizacije oz. institucije«. Obiskala sem nogometni klub ND Gorica, kjer v vseh starostnih kategorijah, od najmlajših U-7 pa do članov trenirajo izključno fantje.

Pri iskanju intervjuvancev, tako ženskega kot moškega spola, sta mi pomagala tudi prijatelj in prijateljica, preko katerih sem spoznala nekaj oseb, ki sem jih nato vključila v raziskovalni vzorec.

Intervjuje sem izvajala neposredno (face-to-face) z vsakim udeležencem posebej, vendar na različnih lokacijah. Moške sem intervjuvala v sejni sobi nogometnega kluba, dve žensk pa v pisarni oz. sprejemnem prostoru športnega centra. S še dvema ženskama sem se pogovarjala pri meni doma.

Pri vsakem udeležencu sem skušala ustvariti prijetno, sproščeno in prijateljsko vzdušje, saj sem pri nekaterih intervjuvancih začutila napetost in nesproščenost ob srečanju z mano. Pred začetkom pogovora sem respondentom orisala svoj raziskovalni načrt, pojasnila namen raziskave, obrazložila sem potek intervjuja, zagotovila sem jim zaupnost podatkov

in anonimnost njihovega prikaza ter jih seznanila, da bodo podatki v intervjujih uporabljeni izključno pri analizi v svoji diplomski nalogi.

Intervjuji so v povprečju trajali eno uro in petnajst minut. Z udeleženci sem dosegla dokaj neformalen in fleksibilen odnos, kar je omogočalo razvoj sproščenih in spontanih pogovorov. Dialoge z intervjuvanci sem usmerjala, da so potekali v okviru problematike, ki me je v diplomski nalogi zanimala. Podatke sem zbirala s pomočjo avdio snemanja. Sogovorniki uporabi tehnike snemanja niso nasprotovali. Ob snemanju pogovorov sem delala zapiske, predvsem zaradi lažjega vsebinskega nadzora nad dialogi.

Med izvajanju intervjujev sem naletela tudi na nekaj težav. Namreč, pri nekaterih udeležencih sem začutila velik strah in zaskrbljenost glede tega, kaj jih bom spraševala, tožili so, da morda ne bodo znali odgovarjat na zastavljena vprašanja. Zato sem porabila kar nekaj časa, preden sem začela z intervjuvanjem, da mi je z njimi uspelo vzpostaviti zaupen odnos. Pri istih respondentih sem se soočila še z eno težavo. V intervjujih so podajali zelo skope odgovore, zato jih je bilo potrebno spodbuditi s še dodatnimi podvprašanji, da je dialog stekel. Z ostalimi intervjuvanci (profesionalnimi športniki, trenerji, ki so zaradi športa tudi javno bolj izpostavljeni) pa so pogovori že na začetku stekli zelo sproščeno. Predpostavljam, da so navajeni podobnih oblik spraševanja že iz medijev.

9. TEMATSKI NAČRT RAZISKAVE IN CILJI ANALIZE

Raziskovalno problematiko sem zaradi lažjega raziskovanja in analiziranja najprej razdelila na štiri širše tematske sklope. Vsako vprašanje v intervjujih je umeščeno v enega od teh sklopov.

V nalogo sem najprej vključila demografske značilnosti oz. podatke o intervjuvancih kot so spol, starost, bivališče, stopnja izobrazbe in vrsta zaposlitve, ker sem predpostavljala, da omogočajo ugotavljanje raznolikosti pojava, ki sem ga raziskovala.

V prvem tematskem sklopu pa me je zanimalo ali imajo intervjujanci sploh izoblikovane spolne stereotipne predstave, na podlagi katerih razmišljajo in selekcionirajo v vsakdanjem življenju. V ta sklop so vključena vprašanja, s katerimi sem želela dokazati, da stereotipno mišljenje o spolih vpliva na predstave ljudi o idealni moški in ženski podobi, glede njihovih vedenjskih značilnosti, zunanjšega videza, glede tipičnih vsakdanjih opravil, kot je, na primer, gospodinjstvo, za katero predpostavljam, da so v večini zadolžene ženske.

Drugi tematski sklop zajema vprašanja, s katerimi sem skušala ugotoviti, kako so se sploh izoblikovale predstave o spolnih stereotipih, od kod izvirajo oz. ali obstajajo kakšni dejavniki (družina, vrstniki oz. prijatelji, šola, mediji), ki vplivajo na izbor različnih športnih aktivnosti glede na spol ter na kakšen način vplivajo.

Znotraj omenjene tematike sem nekoliko več pozornosti namenila dejavniku športne vzgoje v osnovni šoli, za katerega sem predpostavljala, da posledično vpliva na različen izbor športnih panog glede na spol. Na podlagi literature, ki sem jo obdelala v teoretičnem delu sem sklepala, da je šola oz. športna vzgoja eden od ključnih družbenih dejavnikov, ki vpliva na oblikovanje spolnih stereotipov.

Naslednji tematski sklop se navezuje na pojav vključevanja moških in žensk v športne dejavnosti, saj sem predpostavljala, da se moški in ženske, zaradi vpliva prej naštetih dejavnikov socializacije vključujejo v različne športne aktivnosti, čemur sledi oblikovanje tipično moških in tipično ženskih športov, kar je lahko dober vir ugotavljanja spolnih stereotipov. Eno izmed vprašanj, ki sem ga uporabila v intervjujih se navezuje na trditev

Snyderja (v Starc, 2003:93), ki poudarja, da so za ženske primerni tisti športi, kjer ne prihaja do telesnega stika. Na primer, odbojka je edini ekipni šport, kjer ne prihaja do telesnega stika med igralci in je zato, kot pravi Snyder (v Starc: 2003:93) primerna za ženske. Pri nogometu pa prihaja neprestano do telesnih dvobojev, ki so lahko tudi zelo nasilni, zato ta šport ni primeren za ženske.

Zadnji tematski sklop pa se nanaša na pojasnjevanje vzrokov vključevanja moških in žensk v športni sistem. Namreč, predpostavljala sem, da se zaradi stereotipnih predstav o spolih, moški in ženske vključujejo v športne aktivnosti zaradi različni razlogov.

10. ANALIZA INTERVJUJEV

Pri analizi intervjujev sem sledila določenemu postopku, od urejanja dobljenega materiala do dokončne interpretacije. Najprej sem pregledala prepisane intervjuje in se s pomočjo branja materiala seznanila s celotno vsebino. V drugi fazi sem ta material razvrstila v že naprej oblikovane tematske in pod-tematske sklope, ki so naslednji:

1. Stereotipno mišljenje o spolih v vsakdanjem življenju

1.1 Delitev dela

1.2 Stereotipi o osebnosti in videzu

2. Dejavniki izbora različnih športnih aktivnosti pri moških in ženskah

2.1 Družina

2.2 Prijatelji

2.3 Množični mediji

2.4 Šola – športna vzgoja v osnovni šoli

3. Tipično moški in tipično ženski športi

3.1 Bodybuilding

3.2 Aerobika

3.3 Nogomet in odbojka

3.4 Ženske in nogomet

4. Vzroki ukvarjanja s športom pri moških in ženskah

4.1 Fitnes

V naslednji fazi sem določila osnovne enote analize, na podlagi katerih je sledila interpretacija podatkov. Za osnovno enoto analize sem uporabila delne ali celotne odgovore intervjuvancev oz. več odgovorov skupaj, ki sem jih nato analizirana znotraj omenjenih tematskih in pod-tematskih področij ter jih povezala z dognanji raznih znanstvenikov, ki sem jih predstavila v teoretičnem delu diplomske naloge.

Preden sem začela z intervjuji, sem vsakega udeleženca najprej vprašala, če se lahko na kratko predstavi oz. navede nekaj podatkov o sebi kot so starost, bivališče, stopnja izobrazbe, vrsta zaposlitve. Namreč, predpostavljala sem, da je moč ugotoviti raznolikost pojava, ki sem ga proučevala na podlagi omenjenih osebnih podatkov o intervjujancih. Na koncu pa sem spoznala, da ne obstaja nobena povezava med raziskovalno problematiko in demografskimi značilnostmi intervjuvancev, zato omenjene tematike nisem vključila v analizo.

1. STEREOTIPNO MIŠLJENJE O SPOLIH V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

Znotraj tega tematskega sklopa sem želela prikazati, da intervjuvanci v vsakdanjem življenju živijo in delujejo na podlagi stereotipnega mišljenja o spolih, zaradi katerega imajo različna pričakovanja od moških in žensk, pripisujejo jim različne lastnosti in vedenjske značilnosti ter različne dejavnosti, ki jih v življenju opravljajo. (Barle in Počkar, 1997:156) Po mnenju Oakleyeve (v Haralambos in Holborn, 1995:641) je gospodinjsko delo dodeljeno izključno ženskam.

1.1 Delitev dela

Tudi po mnenju večine intervjuvancev obeh spolov, morajo ženske po službi delati še doma, v gospodinjstvu, kot pravi ena izmed vprašanih: *»Ja, ženska mora doma vse pospraviti, mora iti v trgovino, skuhati večerjo, oprat cunje...«* Podobnega mnenja je bil tudi intervjuvanec: *»Recimo, gospodinjska dela pri nas doma opravlja v večini punca, jaz sem ji pa v veliko podporo (smeh). Zadolžen sem za sušenje perila in nabavo živil, vendar moram priznati, da se je zelo poredko zgodilo, da sem opravil svoje gospodinjske dolžnosti. Menim, da v večini primerov skrbijo ženske za gospodinjstvo...«*

Moški pa po mnenju intervjuvancev obeh spolov, poleg službenih obveznosti, opravljajo doma še kakšna težja, fizična opravila ali pa, kot pravi vprašana: *»...pri nas je oče poskrbel za vrt, za vse okrog hiše, drugače je pa bil večinoma na kavču (smeh), ko je prišel domov iz službe.«*

Pomemben podatek se mi zdi, da nihče od intervjuvancev, ne moškega, ne ženskega spola ni pripisal gospodinjskih opravil izključno moškemu.

Mislim, da je v navedenih primerih razvidno, da so ženske v primerjavi z moškimi bolj usmerjene v družinsko življenje, gospodinjenje, pa tudi v materinstvo in vzgojo otrok, kot potrjujejo odgovori intervjuvancev obeh spolov, ki so varovanje in vzgojo otrok v večini obravnavali kot žensko vsakodnevno dejavnost. Nekatere intervjuvanke so že pri naštevanju ženskih opravil navajale, da se morajo veliko ukvarjati z otroci, kot je povedala ena izmed njih, mora mamica: *»... pripraviti otroke za šolo, pregledati domačo nalogo, jih umiti, preobleči.«*

Kljub navedenim spoznanjem pa se po mojem mnenju položaj moških in žensk na področju gospodinjskega dela, predvsem pa pri vzgoji otrok spreminja. Namreč, tudi moški so začeli prevzemati nekatera gospodinjska opravila in se več ukvarjajo z otroci. Podobnega mnenja so bili tudi nekateri intervjuvanci moškega spola, da za otroke skrbijo tako mame, kot očetje, vendar kljub temu so nalagali večje breme materi.

»Osebno smatram, da je pri vzgoji otrok potrebna predanost obeh staršev, čeprav v večini družinah pade večje breme na mater, saj je otrok navajen njene materinske vzgoje že iz obdobja prvega leta življenja, ko ima mati porodniški dopust in ves njen čas namenja izključno vzgoji otroka.«

»Ja, včasih je bila to bolj ženska stvar, vendar se časi spreminjajo in kolikor se meni zdi, danes skrbijo za otroke oba starša, čeprav je lahko še vedno otrok malo bolj navezan na mamo, ko ima na primer kakšno težavo, jih zaupa mami ali pa ko želi iti pohajati, prosi mamo za dovoljenje, ker sigurno prej popusti. Ni pa v vseh družinah tako, lahko je celo obratno, da so očetje bolj popustljivi.«

Ugotovila sem, da nihče od intervjuvancev, ne moškega, ne ženskega spola ni pripisal samo moškim oz. očetom skrbstva za otroke.

1.2 Stereotipi o osebnosti in videzu

Kot sem že omenila, me je znotraj te tematike zanimalo tudi, ali stereotipna prepričanost o spolih vpliva na različne predstave, ki jih imajo izoblikovane intervjuvanci obeh spolov glede idealne ženske in moške podobe, glede vedenjskih značilnosti in zunanjega videza. Namreč, kot je dejal Starc (2003:19) je »lepo žensko telo vitko, čvrsto, brez odvečne maščobe. Pogosto simbolizira nežnost, krhkost in eleganco. Na drugi strani je lepo moško telo mišičasto, ki izraža učinkovitost in moč.«

Podobno mnenje je prevladovalo tudi med intervjuvanci obeh spolov, za katere sem ugotovila, da pri opisovanju ženskih lastnosti poudarjajo attribute kot so: nežnost, čustvenost, občutljivost in prijaznost. V tem primeru sem želela predstaviti intervjuvanko, ki je povedala: *»...pri ženskah ne maram, da so preveč grobe, vseč so mi bolj nežne, čustvene, simpatične, tiste, ki se ne preveč izpostavljajo.«* Naslednji intervjuvanec pa je dejal: *»Všeč so mi samozavestne ženske in hkrati nežne, mile, prijetne...«*

Glede zunanjega videza pa je prevladovalo mnenje, da ženska ne sme biti ne preveč suha, niti debela, izgledati mora zdravo, pomembno je, da se ukvarja s športom, da naredi nekaj za svoj videz, kot pravi ena izmed intervjuvank: *»...Ženske so mi všeč višje, večje kot sem jaz, ravno tako športen tip, ampak ne »nabite«, všeč mi je, da imajo čvrsto telo, da so elegantne.«*

Vedenjske značilnosti, ki jih mora imeti pravi moški po mnenju intervjuvancev obeh spolov pa so: odločnost, odgovornost, samozavest, vztrajnost oz. kot pravi eden izmed vprašanih, pravi moški so: *»...odgovorni, realni, ki se znajo postaviti za sebe in za svoje interese, ki niso mevže...«*

Glede zunanjega videza je večini intervjuvancev, moškega in ženskega spola všeč športni tip moškega. Navedeno nam potrjuje odgovor ene od vprašanih, ki pravi: *»Moški mi je všeč višje postave, bolj športen tip z lepimi »kockami« na trebuhu...«*

Takšno polarizirano pripisovanje enih lastnosti ženskam, drugih pa moškim, je po mojem mnenju rezultat stereotipnega mišljenja o spolih.

Tudi na podlagi analize odgovorov v tem tematskem sklopu je razvidno, da imajo intervjувanci izoblikovano stereotipno prepričanje o spolih, tako glede osebnostnih značilnosti in zunanjega videza kot tudi glede različnih dejavnosti, ki jih pripisujejo moškim in ženskam.

2. DEJAVNIKI IZBORA RAZLIČNIH ŠPORTNIH AKTIVNOSTI PRI MOŠKIH IN ŽENSKAH

V teoretičnem delu sem ugotovila, da obstajajo določeni dejavniki, ki vplivajo na vključevanje moških in žensk v športne aktivnosti. Najpogostejši »agenti športne socializacije«, kot jih je poimenoval Marcellus (2003:112,113), ki imajo po njegovem mnenju v času otroštva in odraščanja največji vpliv in kjer si posamezniki lahko pridobijo predstave o primernosti različnih športnih aktivnosti so družina, vrstniki, šola in množični mediji. Omenjene dejavnike, za katere sem predpostavljala, da vplivajo na različen izbor športnih panog pri moških in ženskah sem vključila tudi v svojo raziskavo. Nekoliko več pozornosti sem posvetila vplivu šole oz. dejavniku športne vzgoje v osnovnih šolah.

2.1 Družina

Pri nekaterih intervjuvancih je igrala družina zelo pomembno vlogo, ko so se odločali, s katero športno panogo se bodo ukvarjali. Tudi Tušak (2003,52) pravi, da »imajo starši kot glavni otrokovi socializatorji gotovo ključno vlogo, da posameznik začne gojiti šport kot sestavni del življenja...« Preko nekih raziskav so ugotovili, da je predvsem oče tisti, ki velikokrat otroka navduši za šport oz. ga uvede v neko športno dejavnost. (Tušak, 2003:55) V svoji raziskavi pa sem posebej pri moškem delu populacije opazila velik vpliv očeta, ki se je ukvarjal s športom, za katerega je kasneje navdušil tudi sina, v našem konkretnem primeru je šlo za nogomet. Omenjene ugotovitve lahko potrdim z odgovori treh intervjuvancev. Prvi pravi: *»Ja, oče je bil vsestranski športnik, vendar z dušo vsekakor predan nogometu. Tako je bilo tudi moje odraščanje zelo močno prepleteno z nogometno žogo. Če sedaj razumsko analiziram, lahko rečem, da sva z očetom celo pretiravala v tem navdušenju. To navdušenje lahko mirne volje enačim celo s fanatizmom.«* Drugi pa: *»...S športom sem se začel ukvarjat tudi, ker je bil moj oče športnik. On me je tudi spodbujal k nogometu, zaradi njega sem prišel že kot majhen v stik z nogometom...«* In tretji: *»...oče me je navdušil, ker je sam igral nogomet. Poznal je neke ljudi, ki so mi potem pomagali, da sem začel trenirati v ...(op. ime kluba).«*

Pri ostalih intervjuvancih pa nisem zaznala, da bi jih starši spodbujali za točno tisto športno aktivnost, s katero so se sami ukvarjali, prišla sem tudi do ugotovitve, da se starši dveh intervjuvancev sploh nikoli niso ukvarjali s športom, niti na rekreativni ravni oz. v prostem času. To me je privedlo do razmišljanja, da športno udejstvovanje oz. neudejstvovanje staršev ne vpliva nujno na športno udejstvovanje njihovih otrok. Pomemben podatek se mi pa zdi, da so skoraj vsi intervjuvanci navajali, da so jih starši spodbujali v športne aktivnosti od otroških let naprej, ne glede na to, ali so bili tudi sami športno aktivni ali ne.

Intervjuvance sem spraševala tudi, če bi svoje otroke spodbujali k športu in prav vsi so odgovorili pritrdilno ter v večini dodali, da bi svoje otroke vključili v tisto športno aktivnost, ki bi si jo sami izbrali, kot pravi eden izmed njih: *»Ja, bi jih spodbujal k športu, vendar jih ne bi silil v nogomet, pa niti v kakšen drugi šport konkretno, bi si izbrali sami en šport in s tistim bi se ukvarjali.«* Tudi v tem primeru je razvidno, da imajo starši oz. družina, kot eden najpomembnejših dejavnikov socializacije velik vpliv pri vključevanju svojih otrok v športne aktivnosti.

2.2 Prijatelji

Izmed treh dejavnikov (družina, prijatelji oz. vrstniki, množični mediji), ki sem jih obravnavala v raziskavi, sem ugotovila, da imajo tudi prijatelji zelo velik vpliv pri izbiri športnih panog, pri obeh spolih. Kot primer naj predstavim intervjuvanko, ki se je za aerobiko odločila, ker *»mi je všeč, vse je na bazi plesa. Pa tudi fajn družba smo, med sabo se poznamo, tudi moje prijateljice hodijo z mano.«*

Večina intervjuvancev obeh spolov ni tako direktno navajala, kdo oz. kaj je vplivalo na njihov izbor športnih panog, je pa bilo kljub temu moč opaziti, da so imeli prav prijatelji velik vpliv pri izbiri športnih aktivnosti, v katere so se vključevali intervjuvanci. To sem ugotovila, ko so intervjuvanci pri vprašanju, kaj oz. kdo jih je spodbujal pri izbiri športe aktivnosti, za katero so se odločili, v večini navajali lastne razloge, interese in zanimanja. Na vprašanje, s kakšnimi športi se ukvarjajo vaši prijatelji oz. prijateljice, pa sem prišla do pričakovane ugotovitve, da se veliko intervjuvančevih prijateljev ukvarja z enakim športom kot oni sami.

Na podlagi ugotovljenega sem sklepala, da se je večina intervjuvancev odločila za tisto športno aktivnost, v katero so se vključevali njihovi prijatelji. Navedeno lahko potrdim z odgovori oz. deli odgovorov nekaterih respondentov, kot so: *»Vsa moja družina, s katero sem odraščal je bila in je še zmeraj nogometno usmerjena...«, »...Imam soigralca, ki sva dobra prijatelja, sva skupaj odraščala in že skoraj tri leta igrava skupaj nogomet v istem klubu...«, »...pa tudi to, da hodijo vse sošolke na aerobiko, zato mi je fajn, da se malo družimo...«*

2.3 Množični mediji

Pri obravnavi dejavnika »množični mediji« začnjam z odgovorom enega od intervjuvancev, ki je na vprašanje, kaj oz. kdo vas je navdušil za nogomet, dejal: *»Ja, televizija. Nogomet mi je všeč že od majhnega, vedno sem po televiziji spremljal vse nogometne tekme, doma in po svetu. Zelo dobro sem poznal italijansko prvo ligo. Sanjal sem, da bi enkrat postal takšen igralec, kot so bili tisti s televizije, želel sem si igrati na tako velikih stadionih, pred tolikšno množico ljudi, kjer bi me vsi spodbujali, mi ploskali, enostavno rečeno, kjer bi se počutil »zvezda«.* Poleg omenjenega intervjuvanca sta še dva navajala, da sta se za nogomet navdušila preko množičnih medijev. Eden izmed njih je povedal, da ga je nad nogometom navdušil *»Paul Gascoine. On je bil moj idol.«* Drugi je pa na vprašanje, če ima kakšnega vzornika, odgovoril: *»Ja, imam. V bistvu jih je veliko, najbolj mi je pa všeč Santiago Canizares. Ko igra njegova ekipa kakšno tekmo po televiziji, ga vedno spremljam. Imam tudi njegov original dres, ki mi ga je prinesel naš zvezdnik Zlatko Zahovič.«* Torej nekateri izmed intervjuvancev, natančneje dva sta imela tudi vzornika, ki sta ju navdušila za šport, s katerim se ukvarjata.

V tem kontekstu moram opozoriti, da sem opazila le pri intervjuvancih moškega spola, da so se preko množičnih medijev navdušili za športno disciplino, s katero se ukvarjajo, torej, za nogomet. Dva intervjuvanca, tudi moškega spola sta se preko televizije navdušila nad nekaterimi nogometaši, ki so postali njihovi športni idoli oz. vzorniki. *»Skoraj vsi športniki imajo praviloma svoje medijske idole, celo najbolj uspešni.«* (Doupona in Petrović: 2000:177) Ženske, vključene v vzorec, pa vpliva množičnih medijev pri izbiri lastnih športnih aktivnosti niso navajale. Morda je razlog v tem, da so ženske vključene krajši čas v športno disciplino, ki so jo navajale (aerobika, tai-bo) kot intervjuvanci moškega spola, ki se v večini z nogometom ukvarjajo že iz otroških let, ko so ga spoznali preko množičnih

medijev. Ženske, vključene v vzorec, pa so se v času otroštva ukvarjale z naslednjimi športi: atletika, odbojka, ples, ritmika, gimnastika.

2.4 Športna vzgoja v osnovni šoli

Kot sem že omenila, sem športno vzgojo v osnovnih šolah kot dejavnika, za katerega sem predpostavljala, da vpliva na moške in ženske pri izbiranju lastnih športnih aktivnosti nekoliko širše obdelala in prišla do naslednjih zanimivih ugotovitev:

Tako intervjuvanci moškega kot ženskega spola so imeli v večini pozitiven odnos do predmeta športna vzgoja v osnovni šoli. Kot razlog so skoraj vsi navajali, da so se pri športni vzgoji lahko sprostiti, zbistrili glavo in se nekoliko razgibali po napornem sedenju pri pouku. Ena od vprašanih je povedala: *»...lahko sem si shladila glavo od vseh informacij, ki sem jih sprejemala pri pouku. Tako, da najbolj fajn je bilo pri športni vzgoji po kakšni kontrolki, takrat sem se rada malo razgibala.«*

Kot trdi Starc (2000:132), so tudi inetrjuvanci povedali, da je športna vzgoja edini predmet v šolskem učnem načrtu, ki se predvsem v osnovnih šolah izvaja ločeno glede na spol, ampak, kot pravi intervjuvanka, *»...samo od 5-8 razreda, v nižjih razredih, se pravi od 1-4 razreda pa smo imeli telovadbo vsi skupaj, fantje in dekleta...«*

Športna vzgoja je tudi edini šolski predmet, kjer učitelj poučuje samo fante, učiteljica pa samo dekleta. (Doupona, 1994:48) Tudi moji izsledki v raziskavi se skladajo z ugotovitvijo Douponove, razen v enem primeru, kjer je intervjuvanka povedala, da je dekleta v njenem razredu poučeval učitelj in ne učiteljica, fante pa drugi učitelj. V tem kontekstu navajam še odgovor ene intervjuvanke, ki pravi: *»Oboji smo imeli učitelja, istega učitelja, samo da smo bili razdeljeni v dve skupini in potem je bil učitelj nekaj časa z nami, nekaj časa pa s fanti. Takrat nas je bilo malo v razredu. Razen, ko smo imeli tista testiranja ali pa ko smo bili zunaj na tekaški stezi smo bili vsi skupaj fantje in punce, čeprav smo še zmeraj tekmovali posebej v dveh skupinah, ločeno fantje in punce...«* Torej, tudi v tem primeru, ko je zaradi majhnega števila učencev v razredu športno vzgojo poučeval le en učitelj, so bili fantje in dekleta ločeni v dve skupini. Zanimalo me je tudi, kaj so intervjuvanci pri športni vzgoji največkrat počeli oz. katere športe so največkrat izvajali in ugotovila sem, da je pri moških, vključenih v raziskovalni

vzorec, prevladovalo prepričanje, da so pri športni vzgoji v osnovni šoli največkrat igrali nogomet in košarko. Kot pravijo Maguire in drugi (2002:205) se dečke pri športni vzgoji usmerja v bolj agresivne, fizično napore in borbene športe. V prejšnjem tematskem sklopu pa sem ugotovila, da nogomet velja za borben in agresiven šport. Dva intervjuvanca sta dodala še, da so pri športni vzgoji *»...velikokrat imeli tudi gimnastične vaje, ker je bil profesor bivši gimnastičar.«* V dveh primerih sta intervjuvanca navedla še atletiko.

Dekleta se pa pri športni vzgoji usmerja v fizično manj naporene in neutrudljive športe, kjer se lahko izogibajo telesnemu kontaktu in dvoboju. (Maguire in drugi, 2002:205) Vseh pet žensk, vključenih v vzorec, se je strinjalo, da so pri športni vzgoji v osnovni šoli najpogosteje igrale odbojko. Dve izmed njih sta navedli še ples in gimnastiko, ena pa atletiko. Navajam odgovor ene izmed intervjuvank, ki pravi: *»Ja, vsako uro smo najprej tekle nekaj krogov, za ogrevanje. Nato, če smo bile pridne, smo igrale odbojko, fantje pa nogomet ali košarko...«*

Intervjuvance sem povprašala tudi, ali se je kdaj zgodilo, da so imeli fantje in dekleta skupno uro športne vzgoje in kaj so takrat počeli. Ugotovila sem, kot so povedali nekateri intervjuvanci, tako moški kot ženske, da so imeli skupno športno vzgojo predvsem takrat, ko je bil kdo od učiteljev odsoten, pa tudi, ko je bilo na programu testiranje fizičnih sposobnosti. Dva od vprašanih sta trdila, da so bili tudi v teh dveh primerih fantje in dekleta razdeljeni v dve skupini.

»Ja recimo, ko smo šli na stadion, ko smo imeli tista testiranja, ampak še zmeraj smo bili v dveh skupinah, na primer mi smo tekli, one pa skakale v daljino. V šoli smo imeli skupaj pa, ko je, na primer, kdo od učiteljev bil odsoten, ampak tudi takrat, kolikor se spomnim smo fantje počeli nekaj, dekleta pa kaj drugega.«

Dva intervjuvanca, obeh spolov sta dejala, da so pri skupni športni vzgoji ponavadi igrali med dvema ognjena, fantje proti puncam. V tem kontekstu navajam trditev Hargreavesa (1994:151), ki pravi, da pri športni vzgoji, kjer so vključeni fantje in dekleta, so fantje tisti, ki monopolizirajo, igrajo se bolj agresivne, tekmovalne igre, kjer izražajo moč, krepkost, dekleta pa bolj opazujejo, se potiskajo v ozadje. Podobnega mnenja sta bila tudi intervjuvanca, ki sta povedala:

»Ja, se je zgodilo, da smo imeli tudi skupaj s puncami telovadbo. Takrat je bila bolj »boga« ta športna vzgoja, ker punce sploh niso hotele sodelovat pri nobeni igri. So bile sramežljive, ko smo, na primer, igrali med dvema ognjema, so se zmeraj bale, videt je bilo tudi, da so manj motorično sposobne, stalno so se izmikale, se bale žoge. Je pa tudi res, da smo jih fantje stalno zafrkavali, jih lovili, jim nagajali.«

»Ko smo, na primer, v šoli pri telovadbi igrali odbojko. Fantje smo bili zaradi fizičnih predispozicij močnejši in to lahko povzroči zatiranje žensk. Mi smo imeli močnejši udarec in ko je tak udarec zadel kakšno punco, je začela stokat, da jo bolijo roke. Zaradi tega punce sploh niso hotele igrati z nami odbojke, verjetno so se bale, da bodo dobile kakšen »šus« v glavo. (smeh)«

V tem primeru navajam še odgovor naslednje intervjuvanke, ki je imela raje ločeno športno vzgojo glede na spol, ker *»...ko smo bile punce same, smo se bolj v miru igrale, ko smo bile pa s fanti, so nam neprestano nagajali.«*

Želela sem ugotoviti tudi, kakšno mnenje imajo intervjuvanci o takšni športni vzgoji, ki se v višjih razredih osnovne šole izvaja ločeno glede na spol. Ugotovila sem, da prevladuje pozitivno mnenje, kar pomeni, da so intervjuvanci obeh spolov v večini podpirali in se strinjali, da morajo dekleta in fantje telovaditi v ločenih skupinah.

Opazila sem, da so predvsem intervjuvanke ženskega spola v večini navajale razlog, da imajo ženske in moški različne interese in se zanimajo za različne športne panoge. V povezavi s to ugotovitvijo predstavljam intervjuvanko, ki pravi: *»Ker recimo, ko smo imeli gimnastiko, fantje niso tega počeli, ker so manj spretni za ta šport, za njih so bolj drugi športi kot je nogomet, košarka. Obratno, pa punce nismo marale nogometa. Vzroki so po moje, kot sem že prej rekla, ker imajo fantje in punce različne interese, radi se ukvarjajo z različnimi športi.«*

Moški, vključeni v vzorec, pa so v večini navajali kot glavni razlog, da se športna vzgoja v osnovnih šolah izvaja ločeno glede na spol, boljše fizične predispozicije oz. telesne sposobnosti moških, kot pravi eden izmed vprašanih: *»Ko smo, na primer, v šoli pri telovadbi igrali odbojko. Fantje smo bili zaradi fizičnih predispozicij močnejši in to lahko povzroči zatiranje žensk. Mi smo imeli močnejši udarec in ko je tak udarec zadel kakšno punco, je začela stokat, da jo bolijo roke. Zaradi tega punce sploh niso hotele igrati z nami odbojke, verjetno so se bale, da bodo dobile kakšen »šus« v glavo. (smeh)«* Naslednji intervjuvanec, tudi moškega spola je kot razlog navedel: *»...Ženske imajo drugačno telo kot moški, se drugače razvijajo, zato določene*

vaje niso primerne za njih. Fantje so fizično bolj močni kot punce. Če bi tekli, na primer, na 100m, ne morejo teči fantje in punce skupaj, ker že same norme za fante in punce se razlikujejo. Fantje morajo več doseči, hitreje teči, več skočiti po normah kot punce. Ženske imajo prav drugačen sistem vadbe, nimajo toliko fizičnih naporov kot moški.»

Skratka, kot sem že ugotovila, imajo intervjuvanci obeh spolov pozitiven odnos do športne vzgoje, ki se izvaja ločeno glede na spol, po mojem mnenju predvsem zaradi stereotipne prepričanosti, da obstajajo razlike med spoloma. Takšna oblika športne vzgoje, ki se izvaja ločeno glede na spol in kjer učitelj poučuje dečke, učiteljica pa dekleta pripomore tudi k temu, da se otroke usmerja v različne športne panoge glede na spol in to vpliva na oblikovanje spolnih stereotipov na področju športa.

3. TIPIČNO MOŠKI IN TIPIČNO ŽENSKI ŠPORTI

Kot sem že omenila v metodološkem okviru, sem v raziskovalni vzorec vključila populacijo, ki odraža tiste značilnosti, ki sem jih želela v raziskavi proučiti. Tako sem izbrala moške, ki se ukvarjajo s tipično moškim športom, kot je nogomet in ženske, ki se ukvarjajo z tipično ženskima športoma, kot sta aerobika in tai-bo.

Pri intervjuvancih moškega spola sem poleg nogometa opazila zanimanje še za druge ekipne športe (košarka, rokomet, mali nogomet), eden izmed intervjuvancev je navajal zanimanje za adrenalinske športe: *»Ja, vseč so mi bolj adrenalinski športi, padalstvo, rad zahajam v adrenalinske parke-Gardaland, razne vodne parke.«* Nekateri so navajali še fitnes, ki ga bom podrobneje obdelala v naslednjem tematskem sklopu. Ženske so pa poleg aerobike in tai-boja izražale zanimanje še za naslednje športe: odbojka, tenis, plavanje, ena intervjuvanka je navedla še ples, drsanje na ledu, badminton, druga rolanje, trim.

Prišla sem tudi do spoznanja, da imajo intervjuvanci, tako moškega kot ženskega spola, izoblikovane približno enake predstave o tem, kateri so ženski in kateri so moški športi. Oboji so največkrat navajali aerobiko in tai-bo za tipično ženski športni aktivnosti, nato še ples, odbojko. Tudi Starc (2003:21) označuje aerobiko za žensko telesno prakso. Prav vsi intervjuvanci, moški in ženske, pa so opredelili nogomet kot tipično moško športno aktivnost. V večini so bili mnenja kot Greendorferjeva (1991), da moški bolj prakticirajo skupinske športe in sicer nogomet, košarko, rokomet, hokej, mali nogomet. Eden od intervjuvancev je podal naslednji odgovor: *»Ženske se bolj vključujejo, recimo k odbojki, atletiki, ja pa k tem vadbam, kot je aerobika, tai-bo, pa razne vrste telovadbe za oblikovanje postave. Moški pa k nogometu, košarki, bolj k ekipnim športom.«* Podobnega mnenja je bila tudi intervjuvanka: *»Aerobika je še zmeraj najbolj za ženske, moški pa se radi vključujejo bolj v skupinske, moške športe, na primer, nogomet, košarka, rokomet in tudi fitnes.«*

Dve intervjuvanki sta trdili celo, da obstajajo športne discipline, ki so po njunem mnenju popolnoma neprimerne, da bi se z njimi ukvarjale ženske.

»Ja, tak šport je sigurno hokej, še bolj pa dvigovanje uteži. Zdi se mi grozno, da to počnejo ženske. Prav grdo je gledat žensko, kako se tam napenja, to ni za ženske, ker smo bolj nežne. Pri moških je drugače, oni so že naravno bolj razviti, bolj močni, videt njih v vlogi dvigovalcev uteži se mi zdi nekaj povsem naravnega, za ženske pa ne, to je res grdo videt.«

»No pri nogometu raje vidim, da ga igrajo moški, tako si grem tudi ogledat kakšno tekmo, medtem, ko ženske nogometne tekme si verjetno ne bi ogledala. Potem hokej, skratka, vsi športi, kjer je močno prisoten fizični kontakt. Ja, tudi kakšno dvigovanje uteži v fitnesu ali pa bodybuilding. To je prav ogabno za ženske. Prav grdo je videt žensko, ki se neki »bilda« v fitnesu.«

3.1 Bodybuilding

Torej, tudi bodybuilding je ena izmed intervjuvank uvrstila v kategorijo, ki zajema športe, ki niso primerni za ženske. Ugotovila sem, da tudi ostali intervjuvanci obeh spolov opredeljujejo bodybuilding kot moško športno disciplino, čeprav se v večini strinjajo, da se tudi ženske ukvarjajo z njim. Mnenje, ki je prevladovalo pri populaciji, vključeni v vzorec, glede žensk, ki se ukvarjajo z bodybuildingom je bilo podobno, kot je povedala ena izmed intervjuvank: *»Mi niso všeč, ker niso ženske, s tistimi mišicami so že preveč podobne moškim. Po moje to ni šport za ženske, ker jih naredi grde.«* Drugi intervjuvanec se je strinjal: *»Mi niso všeč, so kot da bi postale moški. Ženski ne pristaja, da je »nabildana«, je kot da bi imela moško telo.«* Tudi Cashmore (v Starc, 2003:98) je dejal, da vsem moškim, ki gledajo tekmovanje iz ženskega bodybuildinga se zdijo tekmovalke s takšnim telesom nenaravne.

V tem kontekstu bi rada predstavila še eno intervjuvanko, ki bodybuilding sploh ni opredelila kot športno disciplino. Dejala je: *»Je za oboje, moške in ženske, če ga sploh lahko poimenujemo šport, osebno mi pa ni všeč, ker mislim, da iznakaže telo.«*

Na koncu analize teh odgovorov sem prišla do ugotovitev, ki jih lahko povežem s spoznanji iz prvega tematskega področja raziskovanja in sicer, da imajo intervjuvanci zaradi stereotipnega mišljenja izoblikovane določene ideje o temeljnih ženskih atributih, kot je vitko in čvrsto telo, ki simbolizira nežnost, čustvenost in prijaznost, zato, kot pravi Starc (2003:38) ženski bodybuilding med ljudmi sproža ambivalentne občutke predvsem zaradi neskladnosti s trenutno idejo o »lepih« ženskih telesih.

3.2 Aerobika

Kot sem že omenila, so intervjuvanci moškega in ženskega spola, tako kot Starc (2003:21), opredelili aerobiko kot tipično žensko športno panogo. Navedeno nam potrjuje tudi odgovor enega od respondentov moškega spola, ki je na vprašanje, če bi se sam ukvarjal z aerobiko, odgovoril, da *»je to šport za ženske. S tem naj se kar one ukvarjajo. Saj to je šport prav za njih, ker delajo gibe za tiste dele telesa, ki so pri ženski najpomembnejši, ki bi jih rade lepo oblikovale, na primer, krepijo zadnjico.«* Tudi naslednji respondent, ravno tako moškega spola je pri istem vprašanju razmišljal enako. Dejal je: *»Je zelo zanimiv šport, prijeten za oko, vendar sam se ne vidim kot aktivnega člana pri tej športni panogi. Vsekakor bi bila moja punca dosti bolj primerna za aerobiko kot jaz, saj je aerobika, kot sem že povedal, zaznamovana kot ženski šport, ...«* Dodal je še, *»najverjetneje pa zato, ker moški že po tradiciji posegajo po bolj grobih športih in se jim zdi ukvarjanje z aerobiko izključno ženska stvar, saj gre za bolj lahkotno obliko vadbe.«*

Po Starčevih besedah (2003:21,115) spada aerobika med manj intenzivne in manj nasilne oblike vadbe, saj ne učinkuje na prevelik razvoj mišičavosti in daje v ospredje pomembnost estetskega videza, kar po mojem mnenju omogoča oblikovanje in ohranjanje tistih osebnostnih in vizualnih značilnosti, ki zaznamujejo podobo o »lepi« ženski. To je najverjetneje ključni razlog, da jo intervjuvanci obeh spolov uvrščajo med tipično ženske športne aktivnosti.

3.3 Nogomet in odbojka

Področje raziskovanja z naslovom »nogomet in odbojka« se navezuje na trditev Snyderja (v Starc, 2003:94), da so za ženske primerni tisti športi, kjer ne prihaja do telesnega stika. V to skupino športnih aktivnosti spada odbojka, kjer za razliko od drugih ekipnih športov, kot je, na primer, nogomet, ne prihaja do telesnega stika med igralci in je zato primerna za ženske.

Kot sem že omenila, so intervjuvanci moškega in ženskega spola obravnavali ekipne športe kot tipično moške športne panoge z izjemo odbojke. Tudi pri vprašanju, za kateri šport bi se odločili, če bi morali izbrati med odbojko ali nogometom, ki sem ga vključila v vprašalnik, so se prav vsi vprašani moškega spola odločili za nogomet in prav vse vprašane ženskega spola odločile za odbojko.

V tem primeru moramo upoštevati dejstvo, da se vsi moški, vključeni v vzorec, aktivno ukvarjajo z nogometom, zato je bilo moč pričakovati, da bodo izbrali nogomet in ne odbojke. Bolj zanimivo se mi je zdelo, da niti ena od intervjuvank ni izbrala nogometa. Nekaterim respondentkam odbojka celo ni bila všeč, pa so se kljub temu raje odločile za to športno disciplino kot za nogomet.

Kot je trdil Starc (2003:94) je tudi ena od intervjuvank dejala, da *»je nogomet kontakten šport, takšnih športov pa ne maram, ker vključujejo preveč poškodb.«* Tudi med ostalimi respondentkami je prevladovalo mnenje, da je nogomet preveč groba in agresivna oblika igre in takšne vrste športov so tako ženske kot moški, vključeni v vzorec, obravnavali kot tipično moške športne panoge. V tem primeru lahko predstavim razmišljanje enega od intervjuvancev, ki pravi, da *»...moški že po tradiciji posegajo po bolj grobih športih...«* oz. po tistih športih, *»...kjer prihaja do ostrih in grobih stikov med igralci, na primer, nogomet, roket, hokej, tisti, ki zahtevajo težke napore in obremenitve telesa, kot primer, dvigovanje uteži v fitnesu.«*

Tudi na vprašanje, v katere športne aktivnosti bi vključili vaše otroke, če bi jih imeli, so se nekateri izmed vprašanih strinjali, da bi sina spodbujali k nogometu, za hči pa so navajali različne športe, kot so ples, atletika, kotalkanje, odbojka, tenis, ki veljajo za tipično ženske športne panoge. To je še en podatek več, zaradi katerega lahko razmišljamo, da imajo intervjuvanci izoblikovano stereotipno predstavo o tem, da nogomet zavzema prvo mesto na lestvici tipičnih moških športnih aktivnosti in da je odbojka edini ekipni šport, ki je po mnenju intervjuvancev primeren za ženske.

3.4 Ženske in nogomet

Kot sem že znotraj prejšnjega pod-tematskega sklopa ugotovila, imajo intervjuvanci izoblikovano stereotipno prepričanje, da nogomet ni za ženske, ker je preveč agresivna in groba športna panoga. Tudi znotraj pod-tematike »ženske in nogomet« sem prišla do istega spoznanja. Namreč, ko smo se pogovarjali o ženskah, ki se ukvarjajo z nogometom, je eden izmed intervjuvancev dejal: *»...svoji puncu ne bi dovolil, da bi se ukvarjala s takšnim športom, ker bi potem postala preveč agresivna in mišičasta. Takšne ženske pa meni niso všeč. Tako da, kot sem vam že prej povedal, je ta šport za moške.«*

Nekateri intervjuvanci niso direktno obsojali nogometašic, sem pa kljub temu opazila začudenje, ki so ga izražali do žensk, ki se ukvarjajo z nogometom. V tem primeru navajam odgovor intervjuvanke, ki pravi: *»No, osebno nimam nič proti njim, če imajo voljo za to, dobrodošle, le razumem jih ne, kaj jih je motiviralo, da so se začele ukvarjati z nogometom, kaj jim je všeč pri tem športu, ki jim samo pokvari postavo.«* Naslednji intervjuvanec moškega spola pa je dejal: *»Vsaka jim čast. Si pa dosti upajo, da si upajo postaviti v takšno situacijo, da so sposobne se pokazati v moškem športu, da so tehnično in taktično sposobne igrati nogomet.«*

Opazila sem tudi, da se nekateri intervjuvanci celo zavedajo, da so zaradi stereotipne prepričanosti o spolih ženske na nek način diskriminirane. Navedeno potrjuje odgovor enega od intervjuvancev, ki o nogometašicah pravi: *»Nimam nič proti, če jim je ta šport v veselje, samo, kot sem že rekel, po moje ne bodo nikoli dosegle takšnega nivoja igranja in sploh zanimanje za nogomet ne bo kot je pri moških. Saj lahko se motim, saj tudi ni pošteno, da je tako, ker bi morali vsak šport enako ceniti, samo pač nekateri športi so bolj zanimivi za ljudi, drugi pa manj. Drugače pa res, proti ženskemu nogometu nimam nič.«*

V okviru tega konteksta bom na kratko predstavila še odgovore dveh intervjuvancev, prvi je na vprašanje, zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški dejal: *»Nogomet je šport številka ena na svetu, ker je tudi moški po spolu številka ena med živimi bitji, gre to dvoje skupaj. Torej nogomet je samo za moške.(smeh) Poleg tega je tudi bolj grob, hiter, agresiven, napadalen šport in da bi ženske igrale na tak način, jim ne pristaja.«* Naslednja intervjuvanka je dejala, da je nogomet *»...preveč nasilna igra, preveč borbena, veliko je padcev, udarcev in s tem bolečin, grdo je videti žensko, ki je vsa umazana, ker se meče po blatu, ko, na primer, pada dež. Pri moških tega niti ne opaziš, za ženske pa rečeš: ubožice, kje morajo igrati.«*

Skratka, moji izsledki v raziskavi se skladajo z ugotovitvijo Greendorferjeve (1992:61), da ljudje niso znali sprejeti ženskega nogometa, saj so bile njihove predstave, da je nogomet izključno moška športna panoga, stereotipne. Po mojem mnenju ga intervjuvanci obeh spolov opredeljujejo kot moško športno aktivnost, ker predstavlja grobo in agresivno obliko vadbe, ki zahteva mišičavost, moč, borbenost in požrtvovalnost, kar je v nasprotju z njihovimi predstavami o idealni ženski podobi, njenem izgledu in obnašanju.

Torej, navedeni primeri znotraj te tematike prikazujejo, da so se tudi na športnem področju izoblikovale ideologije in stereotipi vezani na spol, ki vplivajo na participiranje moških in žensk v različne športne dejavnosti.

4. VZROKI UKVARJANJA S ŠPORTOM PRI MOŠKIH IN ŽENSKAH

Na začetku raziskave sem predpostavljala, da se moški in ženske vključujejo v športne aktivnosti zaradi različnih razlogov. Prišla sem do ugotovitve, da se po mnenju intervjuvancev obeh spolov ženske v večini ukvarjajo s športom predvsem zaradi oblikovanja in ohranjanja vitke postave, zaradi hujšanja, pa tudi zaradi ohranjanja zdravja in boljšega počutja, vendar je to drugotnega pomena. Ena izmed intervjuvank je odgovorila, da ženske *»...s telovadbo lahko shujšajo, veliko žensk začne telovadit pred poletjem, da se pripravijo, ko bodo morale obleči kopalke.«*

Po mnenju nekaterih intervjuvancev, se pa moški ukvarjajo s športom predvsem zaradi druženja s prijatelji oz. s tistimi, ki imajo iste interese. Eden izmed vprašanih je dejal, da *»...se moški ukvarjajo s športom, ker na tak način dajo iz sebe vso jezo, odvečno energijo in moč...«* Drugi navajajo še naslednje vzroke: vzdrževanje kondicije, za zdravje, za lepo postavo, da se sprostijo...

Do podobnih ugotovitev sem prišla tudi, ko so intervjuvanci razlagali o osebnih vzrokih ukvarjanja s športom. Ženske, vključene v vzorec, ki se ukvarjajo z aerobiko oz. s tai-bojem so dejale, da so v omenjeni športni aktivnosti vključene predvsem zato, ker jim v prvi vrsti omogočata razgibavanje celotnega telesa oz. raztezanje vseh mišic, to pa pripomore k oblikovanju in ohranjanju vitkega telesa. Tudi Starc (2003,21) trdi, da *»ženske, ki sodelujejo pri vadbi aerobike, to počnejo zaradi izboljšanja izgleda svojega ženskega telesa.«* Intervjuvanci moškega spola, ki se pa ukvarjajo z nogometom, navajajo v večini, kot glavni razlog vključevanja v navedeno športno aktivnost druženje, ki ga nudi nogomet kot ekipni šport, pa tudi zaradi veselja in ker omogoča dobro razgibanje telesa.

V okviru tega konteksta bi rada predstavila še odgovor ene izmed intervjuvank, s katerim lahko na nek način povzamem, kar sem ugotovila in sicer, da *»se ženske bolj vključujejo v tiste športe, ki omogočajo polepšanje postave, kot, na primer, aerobika, fitnes, plavanje, tai-bo. Moški se pa vključujejo večinoma v skupinske športe, k nogometu, košarki, da se družijo s prijatelji, ker njim ni toliko do oblikovanja postave, to je bolj postranska zadeva. Oni imajo radi igro, da tekmujejo med seboj in se družijo, zabavajo.«*

4.1 Fitnes

Ob koncu analize vprašanj v tej pod-tematiki sem prišla do spoznanja, da tudi fitnes obiskujejo moški in ženske zaradi različnih vzrokov. Intervjuvankam se zdi vadba v fitnesu monotona in dolgočasna, kljub temu pa priznavajo, da zelo pripomore pri oblikovanju vitke postave, ki je tudi glavni razlog, zaradi katerega nekaj izmed njih obiskuje fitnes centre. V tem kontekstu navajam odgovor ene od vprašanih, ki pravi: *»V fitnes grem včasih, ampak izključno zaradi oblikovanja telesa in nič drugega. Drugače mi ni prav všeč, je preveč dolgočasno, razen na kolesu ali pa na stepperju, ne maram pa tistih vaj za moč.«*

Večina intervjuvancev moškega spola pa obiskuje fitnes kot dodatek k treningu, kot je povedal eden izmed vprašanih *»...omogoča dobro fizično pripraviti telo za druge športe. Zato tudi grem včasih v fitnes, prav zaradi tega razloga, da se fizično pripravim na treninge.«*, pa tudi, ker omogoča krepitev posameznih mišic in celega telesa.

Moška vadba v fitnesu, kot je, na primer, dvigovanje uteži, zahteva velike telesne napore in agresivno delovanje ter omogoča povečanje mišične mase in moči oz. oblikovanje značilnega moškega telesa. (Starc, 2003:115)

Navedeno potrjuje tudi odgovor enega izmed intervjuvancev, ki pravi: *»...Potrebno je vedeti, da fitnes omogoča izvajanje različnih oblik vaj, ki se med seboj razlikujejo. Nekatere omogočajo izboljšanje telesne kondicije, druge, bolj lahkotne vaje omogočajo ohranjanje vitkega telesa, tretje pa, kot sem že prej omenil, zahtevajo telesni napor in veliko telesne moči za razvijanje mišične mase. V tem se razlikuje vadba med moškimi in ženskami. Slednje namenjajo največ pozornosti, poleg že omenjenih razlogov, oblikovanju in ohranjanju lepega vitkega telesa, moški pa za nabiranje in večanje mišične mase.«*

Torej fitnes centre obiskujejo tako moški kot ženske, saj omogoča izvajanje različnih oblik vadbe, ki so po mnenju intervjuvancev primerne za oba spola.

Tudi v ostalih navedenih primerih znotraj tega tematskega sklopa je razvidno, da se intervjuvanci moškega in ženskega spola vključujejo v športne aktivnosti zaradi različnih vzrokov. Ženske, kot sem že ugotovila, predvsem zaradi oblikovanja in ohranjanja vitke postave, moški pa v prvi vrsti zaradi druženja s tistimi, ki imajo enake interese, pa tudi

zaradi vzdrževanja kondicije. Po mojem mnenju so navedene ugotovitve rezultat stereotipnih predstav pri intervjuvancih glede idealne ženske in moške podobe, njihovih osebnostnih značilnosti in zunanjega videza.

Torej, še enkrat lahko trdim, da tudi na področju športa obstajajo predsodki in stereotipi vezani na spol, za katere menim, da so rezultat različnih dejavnikov socializacije (družina, prijatelji, šola, množični mediji), ki, kot sem že spoznala v prejšnjem tematskem sklopu, vplivajo na različen izbor športnih panog pri moških in ženskah.

POVZETEK RAZISKAVE IN SKLEP

V diplomski nalogi sem obravnavala pojav spolnih stereotipov znotraj športnega sistema in sicer v dveh delih. Prvi je teoretični del, ki temelji na izsledkih domače in tuje literature, drugi pa empirični del, ki sem ga izvedla na podlagi tehnike globinskih intervjujev. V raziskavi sem se osredotočila na zastavljeno hipotezo: **Stereotipne predstave o spolih vplivajo na participiranje moških in žensk v različnih športnih dejavnostih** in prišla do naslednjih spoznanj:

Že v okviru prvega tematskega sklopa sem ugotovila, da imajo intervjuvanci izoblikovano stereotipno prepričanje o spolih, na podlagi katerega razmišljajo in delujejo v vsakdanjem življenju in zaradi katerega pripisujejo moškim in ženskam različne vedenjske značilnosti in različne dejavnosti, ki naj bi jih v življenju opravljali.

Intervjuvanci v večini menijo, da morajo ženske poleg službenih obveznosti delati še doma, v gospodinjstvu. Tudi pri skrbstvu za otroke so večje breme nalagali materam. Nihče od vprašanih, ne moškega, ne ženskega spola pa ni pripisal gospodinjstvenih opravil in skrbstva za otroke izključno moški populaciji.

Intervjuvanci imajo zaradi stereotipnega mišljenja o spolih izoblikovane tudi različne predstave o idealni ženski in moški podobi, glede vedenjskih lastnosti in zunanjšega izgleda. Po mnenju vprašanih mora biti ženska nežna, čustvena, prijazna, z vitkim telesom, pri moških pa poudarjajo naslednje značilnosti: odločen, odgovoren, samozavesten in vztrajen, po zunanjem izgledu pa športen tip. S tem lahko potrdim, da so spoznanja, do katerih sem prišla v svoji raziskavi, primerljiva z izsledki drugih avtorjev. (Starc, 2003)

V naslednjem tematskem sklopu pa sem ugotovila, da na oblikovanje stereotipnih predstav glede spolov, ki se nahajajo v podzavesti ljudi, vključenih v raziskavo, vplivajo različni dejavniki, ki posledično vplivajo tudi na različen izbor športnih panog pri moških in ženskah. Ti dejavniki so: družina, prijatelji, množični mediji in šola oz. športna vzgoja v osnovni šoli.

.Pri obravnavi dejavnika družina sem ugotovila, da so skoraj pri vseh intervjuvancih starši spodbujali svoje otroke v športne aktivnosti, ne glede na to, ali so bili tudi sami športno aktivni ali ne. V največ primerih je bil oče tisti, ki je predvsem intervjuvance moškega spola navdušil za šport oz. ga približal k športni panogi, s katero se je tudi sam ukvarjal in sicer k nogometu.

Pri intervjuvancih obeh spolov imajo zelo velik vpliv pri izbiri športnih panog tudi prijatelji, saj sem na podlagi dobljenih podatkov v raziskavi spoznala, da se je večina vprašanih odločila, da se bo ukvarjala s tisto športno aktivnostjo, v katero so vključeni njihovi prijatelji.

Le pri intervjuvancih moškega spola sem opazila, da so se navdušili za športno aktivnost, s katero se ukvarjajo (nogomet) preko množičnih medijev. Nekateri so imeli celo svoje športne idole oz. vzornike, ki so jih navdušili za nogomet, ko so jih spremljali po televiziji.

Tudi za dejavnika »športna vzgoje v osnovnih šolah« sem ugotovila, da vpliva na različen izbor športnih panog pri intervjuvancih moškega in ženskega spola. Namreč, to je edini predmet v osnovnošolskem učnem načrtu, ki se izvaja ločeno glede na spol, kar omogoča usmerjanje dečkov k tipično moškim športom in deklic k tipično ženskim športnim panogam. Kot so povedali intervjuvanci moškega spola, so pri športni vzgoji v osnovni šoli največkrat igrali nogomet in košarka, intervjuvanke ženskega spola pa odbojko, gimnastiko, ples. Poleg tega je športna vzgoja tudi edini šolski predmet, kjer učitelj poučuje samo fante, učiteljica pa samo dekleta in to sta dva ključna razloga, ki krepita stereotipno prepričanost, da obstajajo razlike med spoloma.

Intervjuvanci obeh spolov imajo pozitiven odnos do športne vzgoje, ki se izvaja ločeno glede na spol, saj zaradi stereotipnih predstav in ideologij, ki veljajo v družbi glede spolov, menijo, da obstajajo razlike med deklicami in dečki (boljše fizične predispozicije pri fantih, različni interesi ter zanimanje za različne športne panoge).

Torej, tudi na področju športa obstajajo številni predsodki oz. stereotipi vezani na spol. Namreč, ugotovila sem, da se intervjuvanci moškega in ženskega spola zaradi stereotipnih predstav o spolih vključujejo v različne športne dejavnosti, zaradi česar so se s časom oblikovali tipično moški in tipično ženski športi.

Tako moški kot ženske, vključene v raziskavo, imajo približno enake predstave o tem, da so aerobika, tai-bo, pa tudi ples in odbojka tipično ženske športne aktivnosti, medtem, ko so nogomet in ostale ekipne športe (košarko, rokomet, hokej, mali nogomet), pa bodybuilding opredelili kot tipično moške športne dejavnosti.

Tudi sami intervjuvanci, na primer moškega spola, se zanimajo za tiste športe, ki so jih opredelili kot tipično moške. Trenirajo nogomet, obiskujejo fitnes, poleg tega pa so jim vseč predvsem ekipni športi, kjer se lahko družijo s prijatelji oz. s tistimi, ki imajo iste interese, kar je eden najpomembnejših razlogov vključevanja moških na področju športa. Pri intervjuvankah ženskega spola sem prišla do enakega spoznanja, saj poleg aerobike in tai-boja, s katerim se ukvarjajo, izražajo zanimanje še za naslednje športne aktivnosti: odbojko, tenis, plavanje, ples, drsanje na ledu, rolanje, trim, ki veljajo za tipično ženske in omogočajo oblikovanje in ohranjanje vitkega telesa ter pomagajo pri hujšanju, kar so glavni razlogi, zaradi katerih se intervjuvanke vključujejo v šport.

Odbojka je edini ekipni šport, ki jo intervjuvanci obeh spolov uvrščajo k tipično ženskim športnim panogam. Namreč, na vprašanje, s katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med nogometom in odbojko, ki sem ga postavila intervjuvancem, so se prav vsi vprašani moškega spola odločili za nogomet in prav vse vprašane ženskega spola odločile za odbojko. V tem primeru sem upoštevala dejstvo, da se vsi moški, vključeni v vzorec, aktivno ukvarjajo z nogometom, zato sem pričakovala, da bodo izbrali nogomet in ne odbojko. Nekateri intervjuvanke pa so se kljub temu, da jim odbojka ni bila vseč, raje odločile za to športno panogo kot za nogomet, saj je po njihovem mnenju nogomet preveč groba in agresivna oblika igre, kjer je vključenih veliko poškodb in zato ni primerna za ženski del populacije. S tem lahko potrdim ugotovitve Snyderja (v Starc, 2003:94), da so za ženske primerni tisti športi, kjer ne prihaja do telesnega stika, zato so se intervjuvanke odločale za odbojko in ne za nogomet.

V svoji raziskavi sem ugotovila tudi, da znotraj športnega sistema vlada močna ideologija glede tega, v katere športne aktivnosti se vključujejo moški oz. ženske. Namreč, intervjuvanci obeh spolov so do žensk, ki se ukvarjajo z nogometom izražali začudenje, drugi so jih celo obsojali, saj je njihovo prepričanje, da je nogomet moška športna panoga, stereotipno. Nekateri izmed vprašanih so se pa zavedali, da zaradi stereotipnega mišljenja ljudi glede spolov, so nogometašice na nek način diskriminirane v družbi.

Za konec lahko na podlagi vseh podatkov in informacij, ki sem jih pridobila v raziskavi s pomočjo globinskih intervjujev poudarim in s tem zaključim, da stereotipne predstave o spolih vplivajo na participiranje moških in žensk v različnih športnih dejavnostih. To pa potrjuje dejstvo, da je šport družbeno področje, kjer obstajajo predsodki, stereotipi in ideologije povezane z moškim in ženskim spolom.

VIRI IN LITERATURA

BARLE, A., M. Počkar (ur.)(1997): Sociologija, gradivo za srednje šole. Zavod republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana

BEM, S. (2004): Radijska oddaja z voditeljico Darjo Kobal-Palčič. Društvo za razvoj humanistike MMV, dne 2.6.2004

(http://www.zofijini.net/oddaje_2_6_04.htm, 6.1.2005)

CASHMORE, E. (1996): Making sense of sports, second edition. Routledge, London

DOUPONA, M., K. Petrović (2000): Šport in družba, sociološki vidiki. Fakulteta za šport, Ljubljana

DOUPONA, M. (1994): Šport, spol, vzgoja. Magistrska naloga, Fakulteta za šport, Ljubljana

FASTING, K. (1998): Sexual stereotypes in sport, experiences of female soccer players (<http://www.play-the-game.org/articles/1997/culture/sexual.html>, 12.4.2004)

FLERE, S. (2000): Sociološka metodologija. Pedagoška fakulteta, Maribor

GIDDENS, A. (2002): Sociology. Polity, Cambridge

GORIČAR, J. (1980): Temelji obče sociologije. DZS Slovenije, Ljubljana

GREENDORFER, S.L. (1991): Gender role stereotypes and early socialization, chapter in Women in sport, Greta Cohen, notes from the textbook

(www.findarticles.com/p/articles/mi_hb285/is_199111, 12.4.2004)

GREENDORFER, S.L., A. Yiannakis (1992): Applied sociology of sport. Human kinetics publishers, Champaign, Illinois

HARALAMBOS, M., M. Holborn (1999): Sociologija, teme in pogledi. Državna založba Slovenije, Ljubljana

HARGEAVES, J. (1986): Sport, power and culture. Polity press, Cambridge in association with Basil Blackwell, Oxford

HARGREAVES, J. (1994): Sporting females, critical issues in the history and sociology of womens sports. Routledge, London and New York

HASLAM A.S., P.J. Oakes, C.J. Turner (1999): Politika, predsodki in mit v preučevanju stereotipov. V: Ule, M. N.: Predsodki in diskriminacije, izbrane socialno psihološke študije. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana

<http://www.spolnost.com> (6.1.2005)

JAVORNIK, M. (ur.)(1998): Veliki splošni leksikon. Založništvo literature DZS, Ljubljana

JOGAN, M. (1990): Družbena konstrukcija hierarhije med spoloma. Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Ljubljana

JUŽNIČ, S. (1992): Diplomaska naloga: napotki za izdelavo. Amalietti, Ljubljana

KOPELOW, B. (1992): Gender equity issues and challenges in physical education and sports, Gender equality in coaching

(<http://www.bctf.ca/ResearchReports/94sw01/Articles/Article11.html>, 12.4.2004)

KOVAČ, M. (ur.)(1995): Šport v republiki Sloveniji, dileme in perspektive. Ministrstvo za šolstvo in šport, Ljubljana

KRISTAL, S.: (2002): Non-traditional sport roles, society and culture, Women, sport and film, Student papers on Serendip

(<http://serendip.brynmawr.edu/local/scisoc/sports02/papers/skristal.html>, 15.4.2004)

LOY, J.W., B.D. McPherson, G. Kenyon (1978): Sport and social systems. Addison – Wesley Publishing Company, University of Waterloo

MAGUIRE, J., L. Mansfield, G. Jarrie, J. Bradley (2002): Sport world, a sociological perspective. Human kinetics, Champaign

MARCELLUS, W. L. (2003): Sociological perspective of sports, fifth edition. Allyn and Bacon

MESSNER, A. M. (1992): Power at play: sports and the problem of masculinity. Beacon Press, Boston

PADGETT, J. (2002): The issues of women in sport, Women, sport and film, Student papers on Serendip
(<http://serendip.brynmawr.edu/local/scisoc/sports02/papers/jpadgett.html>, 12.4.2044)

PAVLOVIČ, M. (ur.)(1995): Zbornik referatov, 2. mednarodni simpozij »Šport mladih«. Bled 1993, Ljubljana

SADAR, Č. N. (1991): Moški in ženske v prostem času. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana

SCRATON, S., A. Flintoff (2002): Gender and sport: a reader. Routledge, London and New York

STARC, G. (2003): Discipliniranje teles v športu. Fakulteta za šport, inštitut za kineziologijo, Ljubljana

ŠUGMAN, R. (1997): Zgodovina svetovnega in slovenskega športa. Fakulteta za šport, Ljubljana,

TOŠ, N. (1988): Metode družboslovnega raziskovanja. Državna založba Slovenije, Ljubljana

TUŠAK, M., M. Tušak (2001): Psihologija športa. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana

TUŠAK, M., M. Tušak, M. Tušak (2003): Vloga družine in staršev v športu. Klub MT, Zalog

VODEB, R. (2001): Šport skozi psihoanalizo. Charlie, Trbovlje

ZEMPLJAK, S. (2004): Vloga staršev in družine pri razvoju športne kariere rokometnih igralcev. Diplomaska naloga, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana

PRILOGA: intervjuji

Intervju št. 1 (ŽENSKA)

Najprej mi prosim povejte nekaj o sebi, koliko ste stari, kakšna je vaša dosežena izobrazba, kakšno zaposlitev opravljate, če ste zaposleni?

Stara sem 23 let, oktobra bom dopolnila 24 let, imam srednješolsko izobrazbo, trenutno sem brezposelna, začasno pa pomagam na neki vrtnariji. To šolsko leto sem se vpisala na visoko turistično šolo v Portorožu.

Živite v mestu ali na podeželju?

Živim prav v centru mesta.

Ali se ukvarjate s kakšnim športom?

Ja, trenutno obiskujem tai-bo.

So vam morda všeč še kakšne druge oblike športa?

Ja, seveda. Zelo mi je všeč ples, aerobika, badminton, drsanje na ledu, odbojka.

Torej, všeč so vam različne vrste športa, zakaj ste se pa odločili ravno za tai-bo?

No, moram povedat, da ta šport ne poznam zelo dobro, saj sem se komaj ta mesec vpisala in sem bila le trikrat na vadbi. Prej sem dve leti hodila k aerobiki, pa sem se že malo naveličala, tako, da sem si rekla, pa poskusimo s tai-bojem, saj me je ta šport vedno zanimal, odkar sem slišala, da sploh obstaja. Zdi se mi zelo hitra in dinamična vadba, tako kot aerobika. Omogoča ti, da v zelo kratkem času, na primer, v eni uri, narediš zelo veliko, se zelo utrušiš in razgibaš celo telo.

Zakaj se po vašem mnenju moški ukvarjajo s športom in zakaj se po vašem mnenju ženske ukvarjajo s športom na rekreativni ravni?

Moški se po mojem mnenju ukvarjajo s športom, da vzdržujejo kondicijo, da pridobijo lepo postavo, zaradi zdravja, večinoma pa zaradi izgleda. Ženske pa, da vzdržujejo telesno težo, zaradi hujšanja, s telovadbo lahko shujšajo, veliko žensk začne telovaditi pred poletjem, da se pripravijo, ko bodo morale obleči kopalke.

S katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med odbojko in nogometom?

Z odbojko, normalno, ker je ženski šport. Niti pomislim ne, da bi igrala nogomet, ker žensko, ki igra nogomet je prav grdo videti, saj je to preveč borbena igra, kjer velikokrat padeš. Poleg tega si preveč izpostavljen zunanjim vplivom, dežju, mrazu in v takšnih razmerah ne bi imela potrpljenja igrati. Moški se tega niti ne zavedajo, sploh jih ne zanima v kakšnih pogojih igrajo. Zame bi pa to bila prava muka, ne pa rekreacija.

Kaj pa, na primer, fitnes, vas zanima?

Ne preveč. Zdi se mi dokaj monotona oblika vadbe. Raje imam športe, kjer se več dogaja, kjer poteka igra, kjer se lahko tudi zabavaš, na primer, ob glasbi. Tako je pri tai-boju in pri aerobiki, kjer se v bistvu skoraj ne zavedaš muke in napora pri izvajanju, da se v bistvu igraš.

Kaj menite, s katerimi športi se na splošno raje ukvarjajo ženske in s katerimi športi se na splošno raje ukvarjajo moški?

Ženske imajo rade, po mojem mnenju, odbojko, tenis, no, tudi veliko moških igra tenis, potem ples, aerobiko, drsanje, kotalkanje. Za večino moških pa je na prvem mestu nogomet, nato košarka, rokomet, vaterpolo, hokej.

Kaj mislite, ali obstaja kakšen specifičen šport, ki po vašem mnenju definitivno ni za ženske?

Ja, tak šport je sigurno hokej, še bolj pa dvigovanje uteži. Zdi se mi grozno, da to počnejo ženske. Prav grdo je gledati žensko, kako se tam napenja, to ni za ženske, ker smo bolj nežne. Pri moških je drugače, oni so že naravno bolj razviti, bolj močni, videti njih v vlogi dvigovalcev uteži se mi zdi nekaj povsem naravnega, za ženske pa ne, to je res grdo videti.

Zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Ker je preveč nasilna igra, preveč borbena, veliko je padcev, udarcev in s tem bolečin, grdo je videti žensko, ki je vsa umazana ker se meče po blatu, ko, na primer, pada dež. Pri moških tega niti ne opaziš, za ženske pa rečeš: ubožice, kje morajo igrat.

Od kod pa pri vas takšno navdušenje za tai-bo, ali je kaj vplivalo na vaš izbor?

K tai –boju rada hodim, ker nas je veliko, se izvaja v skupini, všeč mi je, ker je kot neke vrste ples, ima koreografijo.

Imate kakšno prijateljico, ki se tudi ukvarja s tai-bojem?

Ja, saj hodiva skupaj.

Kaj pa ostale prijateljice, ali se ukvarjajo s kakšnim športom?

Ja, ena hodi v fitness, ena na trebušni ples, nekatere tečejo, igrajo odbojko.

Kaj pa prijatelji oz. fant ali mož, če ga imate?

Fant igra profesionalno nogomet, tudi večina drugih prijateljev je nogometašev, nekateri pa imajo radi še košarko, odbojko, fitness, skoraj vsi smučajo, ampak tudi dekleta.

Kaj pa v družini, so tudi vaši starši športno aktivni?

Ja, oče zelo veliko kolesari, s sodelavci igrajo enkrat na teden odbojko, mama rada pleše, obiskuje tečaj trebušnega plesa, veliko tudi hodi.

Ali so vas starši kot otroka spodbujali k športu in h kakšnim športnim panogam?

Ja, starši so me zelo spodbujali k športu, čeprav mi nikoli niso določali, s kakšnim športom naj se ukvarjam, vedno sem si ga izbirala sama, kar sem sama želela. V osnovni šoli sem obiskovala različne krožke, skoraj vsak teden sem se vpisala v kakšnega novega in izpisala iz kakšnega, ki mi ni bil več všeč, tako da sem obiskovala skoraj vse športne krožke, ki so na šoli obstajali: atletika, ritmična gimnastika, ples, šah...

No, v katerem športu, ki ste jih omenili, ste pa največ časa zdržali?

Največ časa sem se ukvarjala z atletiko, potem v višjih razredih osnovne šole sem začela prav trenirat atletiko v klubu. Trener je takrat ugotovil, da imam dobre predispozicije za trenirat tek na 60 m in 100 m.

Zakaj ste prenehala z atletiko?

Saj mi je zelo žal. Takrat sem izgubila voljo, ko sem videla, kako lahko vsi prijatelji in prijateljice pohajajo, hodijo vsak vikend na žurke, jaz sem pa morala neprestano trenirat, konec tedna so bile ponavadi tekme, tako da je bilo eno obdobje, ko nisem šla niti enkrat ven s prijatelji. To me je zelo razžalostilo, vse sem imela že polno glavo in takrat sem se odločila, da pustim vse skupaj, prenehala sem trenirat, kar enostavno nisem imela karakterja, da bi nadaljevala, vso voljo sem izgubila, danes mi je pa žal.

Če bi imeli otroke, bi jih spodbujali k športnim aktivnostim?

Ja, vsekakor. Če bi imela punčko, bi jo spodbujala k plesu, kotalkanju, ker so to bolj nežni športi, prav za ženske. Če bi pa imela fantka, definitivno k nogometu. Tudi moj fant bi imel veliko vpliva pri tem, da bi sina usmerjal v nogomet, ker ga tudi sam trenira. Tako bi otrok že kot majhen hodil gledat očeta na tekme in to bi ga sigurno spodbudilo, da bi vzljubil ta šport, pa tudi ... (op. ime fanta) bi se igral z njim, mu pokazal vse finte in trike.

No, pa se še enkrat spomnimo obdobja vaših osnovnošolskih let. Ali se morda spomnite šolskega predmeta športna vzgoja, ste imeli radi ta predmet?

Ne, ta predmet nisem marala, predvsem v višjih razredih osnovne šole, čeprav sem imela rada šport, saj, kot sem vam že prej povedala, sem trenirala atletiko, vendar telovadbe nisem marala. Ni mi bilo všeč, ker smo morali delat vse, kar je učiteljica ukazala, všeč mi je bilo edino takrat, ko smo igrali odbojko. Zelo me je motilo, ker se po telovadbi nisi mogel tuširat, ker ni bilo časa in si ves poten nadaljeval pouk. To me je res motilo, zato raje nisem telovadila. Vedno sem se kaj izmislila, da se počutim slabo, da me boli glava, da imam menstruacijo..., samo da mi ni bilo treba telovadit.

Omenili ste, da ste pri športni vzgoji morali početi kar vam je ukazala učiteljica, torej katere športe ste največkrat prakticirali, kako je potekala ura športne vzgoje?

Vedno smo se najprej ogreli, tekli v krogu, potem smo se razgibali, vedno je ena vodila »streching«. Sledilo je vedno kaj drugega. To smo potem ponavadi počeli do konca ure. Ko smo bili noter, v telovadnici, smo veliko igrali odbojko in takrat je bilo fajn, potem košarko, izvajali smo poligon, metali medicinke, dostikrat smo imeli gimnastiko, potem enkrat na leto se mi zdi, smo imeli šolsko testiranje, koliko zmoremo fizično, največja muka pa je bila, ko smo bili zunaj in smo morali teči na dolge proge, to prav ni bilo zame.

Kako pa ste se pripravili na športno vzgojo, preden ste prišli v telovadnico?

Najprej smo se v slačilnici preoblekle, zelo smo zavlačevale, se pogovarjale, da bi bila ura čim krajša, zato smo zmeraj prišli kasneje iz slačilnice. Tako smo pridobile 10 minut, 10 minut je še učiteljica vpisovala, kdo manjka.

Kot sem lahko razbrala iz vaših odgovorov, vas je pri športni vzgoji poučevala učiteljica.

Ja, punce je imela učiteljica, fante pa učitelj.

Torej, je bila športna vzgoja ločena glede na spol?

Ja, ampak samo od 5-8 razreda, v nižjih razredih, se pravi od 1-4 razreda pa smo imeli telovadbo vsi skupaj, fantje in dekleta. Takrat nas je imela učiteljica, ki nas je poučevala tudi ostale predmete. Imeli smo eno učiteljico za vse.

Se morda spomnite, ali ste imeli kdaj fantje in punce skupno športno vzgojo, kaj ste počeli?

Ja, včasih smo imeli, ko je bil, na primer, kdo od učiteljev odsoten ali pa, ko smo imeli testiranje, delali smo poligon.

Kaj pa vi osebno mislite o izvajanju športne vzgoje ločeno glede na spol, kakšni so po vašem mnenju vzroki?

Mislím, da je prav, da se športna vzgoja izvaja ločeno glede na spol. Recimo, že način ogrevanja, ki smo ga imele punce pri telovadbi se razlikuje od fantov. Oni so igrali 10 minut nogometa in so se ogreli. Me se nismo mogle tako ogreti, ker niti nismo znale igrat nogometa, oni so pa »brcali« neprestano, doma s prijatelji v popoldanskem času. Fantje so

bili tudi bolj živi, potrebovali so več »akcije«. Niso pa recimo marali tistih vaj, ki smo jih me izvajale.

No, za konec mi prosim odgovorite še na nekaj splošnejših vprašanj. Najprej prosim, če lahko naštejete nekaj vsakodnevnih opravil, ki jih po vašem mnenju opravljajo moški in nekaj vsakodnevnih opravil, ki jih po vašem mnenju opravljajo ženske?

Ženske veliko gospodinjijo, se veliko ukvarjajo z otroci, več kot moški, nakupujejo, ker moški v večini niti ne vedo, kaj sploh potrebujejo doma, moški delajo bolj tehnična opravila. V večini primerov so ženske doma tudi gospodarice, urejajo in evidentirajo domače račune.

Kako bi moral izgledati vaš idealen moški, po karakterju in po zunanjem izgledu in kako bi morala izgledati vaša idealna ženska, po karakterju in po zunanjem izgledu?

Moški mora biti srednje visok, temne polti, srednje razvite postave. Niso mi všeč preveč suhi moški, ampak niti preveč mišičasti. Po karakterju pa mora biti simpatičen, da me spravlja v smeh, odločen, ob njem se moram počutiti varna, pa tudi nežen in potrpežljiv. Ženska pa mora biti takšna kot je Britney Spears (smeh), ki ni ne suha, ne debela, ne mišičasta, ima vse na pravem mestu in zna izražati ženstvenost. Drugače pri ženskah ne maram, da so preveč grobe, všeč so mi bolj nežne, čustvene, simpatične, tiste, ki se ne preveč izpostavljajo.

Intervju št. 2 (MOŠKI)

Na kratko mi prosim povejte nekaj o sebi, koliko ste stari, kje živite, kje ste zaposleni, kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Imam 26 let, živim v ... (op. ime mesta), po poklicu sem poklicni športnik, profesionalno igram nogomet, drugače imam končano srednjo ekonomsko šolo, zdaj pa študiram ob delu na Visoki šoli za turizem.

Prosim, če mi lahko za začetek naštejete nekaj opravil, ki jih po vašem mnenju opravljajo moški v vsakdanjem življenju in nekaj opravil, ki jih v vsakdanjem življenju opravljajo ženske?

Ženske po službi delajo še doma, v gospodinjstvu, pazijo na otroke, moški pa opravljajo bolj fizična, težka dela, ko se kaj pokvari, recimo, popravijo okvaro na avtu.

Opišite mi prosim, kakšna je vaša idealna ženska, karakterno in vizualno ter kakšen je vaš idealen moški, karakterno in vizualno?

Všeč so mi samozavestne ženske in hkrati nežne, mile, prijetne, ki me privlačijo tudi vizualno. Ne maram preveč suhih žensk, pa tudi »debelink« ne, všeč mi je, da ima poudarjene ženske obline (smeh). Pravi moški pa mora bit odločen, ki zna poskrbeti za ženo in otroke, odgovoren. Tudi fizično mora izgledati »pravi moški«, mišičast, robusten, »nabit«.

Ali se po vašem mnenju moški in ženske ukvarjajo s športom zaradi različnih vzrokov?

Ja, moški se ukvarjajo s športom, ker na tak način dajo iz sebe vso jezo, odvečno energijo in moč, ženske pa s pomočjo športa držijo linijo, da se držijo bolje ohranjene.

Kot ste že povedali, se tudi vi ukvarjate s športom, ste profesionalni nogometaš. Mene pa zanima, zakaj ste se odločili ravno za nogomet?

Ta šport mi je bil od vedno najbolj všeč. Že kot otrok sem s prijatelji skoraj vsak dan po šoli igral nogomet na igrišču. Že takrat sem vedno prevzel funkcijo vratarja, čutil sem da

mi ta pozicija ustreza. Imel sem dober občutek za lovljenje žog, dobre reflekse, znal sem ocenit hitrost in smer žoge.

Ali so vam všeč še kakšne druge športne aktivnosti?

Ja, poleg nogometa veliko obiskujem fitness, drugače sem pa vsestranski športnik, igram tudi košarko, plavam, kolesarim.

Zakaj poleg nogometa obiskujete še fitness?

Da si okrepim telo, kot dodatek k boljšim treningom, zaradi samega poklica in ker mi je všeč, da ohranjam lepo telo.

Kaj pa z aerobiko, ali bi se ukvarjali?

Ne, ker je to šport za ženske. S tem naj se kar one ukvarjajo. Saj to je šport prav za njih, ker delajo gibe, za tiste dele telesa, ki so pri ženski najpomembnejše, ki bi jih rade lepo oblikovale, na primer, krepijo zadnjico.

Kaj menite, v katere športne aktivnosti so vključene v večini ženske in v katere športne aktivnosti so vključeni v večini moški?

Po moje je že leta ta meja med moškimi in ženskimi športi precej prekrita, čeprav še vedno je več moških, ki se ukvarjajo z nogometom, hokejom, boksom, ženske pa bolj z aerobiko, ritmično gimnastiko, sinhronim plavanjem, plesom. Večina športov pa je danes tako moških kot ženskih.

Kaj mislite, zakaj se ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Nogomet je šport številka ena na svetu, ker je tudi moški po spolu številka ena med živimi bitji, gre to dvoje skupaj. Torej nogomet je samo za moške. (smeh) Poleg tega je tudi bolj grob, hiter, agresiven, napadalen šport in da bi ženske igrale na tak način, jim ne pristaja.

Kako pa vi osebno gledate na nogometašice?

Mene ne moti, če ženske igrajo nogomet, čeprav svoji puncici ne bi dovolil, da bi se ukvarjala s takšnim športom, ker bi potem postala preveč agresivna in mišičasta. Takšne ženske pa meni niso všeč. Tako da, kot sem vam že prej povedal, je ta šport za moške.

Od kod pa pri vas takšno navdušenje za nogomet, ali je kaj vplivalo na vaš izbor?

Ja, televizija. Nogomet mi je vseč že od majhnega, vedno sem po televiziji spremljal vse nogometne tekme, doma in po svetu. Zelo dobro sem poznal italijansko prvo ligo. Sanjal sem, da bi enkrat postal takšen igralec, kot so bili tisti iz televizije, želel sem si igrati na tako velikih stadionih, pred tolikšno množico ljudi, kjer bi me vsi spodbujali, mi ploskali, enostavno rečeno, kjer bi se počutil »zvezda«.

Ali imate oz. ste imeli vzornika?

Ja, imam. V bistvu jih je več, najbolj mi je pa vseč Santiago Canizares. Ko igra njegova ekipa kakšno tekmo po televiziji, ga vedno spremljam. Imam tudi njegov original dres, ki mi ga je prinesel naš zvezdnik Zlatko Zahovič.

Kaj pa vaši kolegi oz. prijatelji, se tudi oni ukvarjajo z nogometom?

Ja tudi, nekateri profesionalno kot jaz, drugi pa le amatersko. Imam soigralca, ki sva dobra prijatelja, sva skupaj odraščala in že skoraj tri leta igrava skupaj nogomet v istem klubu. Tudi z ostalimi soigralci imam dober prijateljski odnos, povezal pa nas je prav nogomet.

Ali se v vaši družini še kdo ukvarja s športom?

Tako, na tak način kot jaz, nihče. Sestra hodi občasno na aerobiko, starša se pa nista nikoli ukvarjala s športom.

Pa so vas starši spodbujali k nogometu?

Je, vedno so me spodbujali k športu. Ko sem začel trenirat nogomet, so me vedno spremljali na tekmah, me bodrili in se veliko žrtvovali, da sem lahko uresničil svoje želje. Svojim staršem bom vedno hvaležen, ker so mi stali ob strani in me financirali, me spodbujali, da sem toliko dosegel in prišel tako daleč v svoji športni karieri.

Če bi imeli otroke, bi jih spodbujali k vključevanju v šport, za katere športne aktivnosti pa?

Otroke bi zelo spodbujal k športu, če bi imel sina, sigurno k nogometu, tudi k rokometu, hokeju, punčko pa k tenisu, atletiki (skok v višino, če bi bila dovolj velika), plesu. Kar bi sami želeli.

No, pa se spomnimo obdobja vaših osnovnošolskih let. Se morda spominjate predmeta športna vzgoja, ste imeli radi ta predmet?

Ja, ker ni bilo potrebno sedet pri mizi, kot pri ostalih predmetih. Tega v šoli nisem prenesel, niti en dan mi ni uspelo, da bi mirno sedel vse ure pri pouku, zato sem velikokrat komaj čakal, kdaj bo telovadba.

Mi lahko opišete, kako je potekala ura športne vzgoje?

Na začetku ure smo se vsi fantje najprej zbrali na športnem igrišču, malo smo se ogreli, se lovili in razgibali, nato je dal učitelj žogo, da smo igrali nogomet. Včasih smo imeli tudi atletiko, takrat je bilo najbolj grdo, ali pa, ko smo imeli testiraje. Takrat sem ponavadi vedno dobil neopravičeno uro, ker nisem hotel teči. Ker je bil naš učitelj orodni telovadec, smo imeli tudi velikokrat gimnastiko na orodjih.

Torej, poučeval vas je učitelj moškega spola, kaj pa dekleta?

Punce so imele pa učiteljico.

Torej, ste imeli športno vzgojo ločeno glede na spol. Ali ste morda kdaj imeli skupno športno vzgojo, fantje in dekleta? Kaj ste takrat počeli?

Ja, se je zgodilo, da smo imeli tudi skupaj s puncami telovadbo. Takrat je bila bolj »boga« ta športna vzgoja, ker punce sploh niso hotele sodelovat pri nobeni igri. So bile sramežljive, ko smo, na primer, igrali med dvema ognjema, so se zmeraj bale, videt je bilo tudi, da so manj motorično sposobne, stalno so se izmikale, se bale žoge. Je pa tudi res, da smo jih fantje stalno zafrkavali, jih lovili, jim nagajali.

Ali menite, da je način izvajanja športne vzgoje, ki je ločena glede na spol dober za otroke, za fante in dekleta?

Po moje je, ker punce oz. ženske so fizično manj sposobne kot moški, imajo slabše razvite motorične sposobnosti, zato je prav, da je športna vzgoja ločena. Punce izvajajo drugačne, njim primerne vaje, športne aktivnosti, ki so manj intenzivne, ravno tako tudi fantje.

Kakšni so po vašem mnenju ključni vzroki, zaradi katerih so v osnovnih šolah razdelili predmet športno vzgojo glede na spol?

Ker, kot sem že rekel, ženske so manj fizično razvite, vse delajo bolj počasi kot moški, zanimajo jih tudi drugi športi kot moške.

Intervju št. 3 (MOŠKI)

Prosim, če se lahko za začetek na kratko predstavite, koliko ste stari, kje živite, če ste zaposleni, kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Star sem 31 let, po izobrazbi sem ekonomist, s punco živim v ... (op. ime mesta), zaposlen sem kot višji kriminalist na sektorju za kriminalistično policijo v ... (op. ime mesta). Trenutno pa opravljam tudi funkcijo trenerja malo-nogometnega prvoligaša ... (op. ime kluba).

No, najprej mi prosim naštejte nekaj opravil, ki jih poleg službenih obveznosti po vašem mnenju opravljajo ženske oz. moški v vsakdanjem življenju!

Recimo, gospodinjska dela pri nas doma opravlja v večini punca, jaz sem ji pa v veliko podporo (smeh). Zadolžen sem za sušenje perila in nabavo živil, vendar moram priznati, da se je zelo poredko zgodilo, da sem opravil svoje gospodinjske dolžnosti. Menim, da v večini primerov skrbijo ženske za gospodinjstvo. Je pa res, da sem pri kupovanju stanovanja poskrbel za vso dokumentacijo, urejal sem papirje, razne pogodbe.

Kaj pa pri vzgoji otrok?

Osebnostno smatram, da je pri vzgoji otrok potrebna predanost obeh staršev, čeprav v večini družinah pade večje breme na mater, saj je otrok navajen njene materinske vzgoje že iz obdobja prvega leta življenja, ko ima mati porodniški dopust in ves njen čas namenja izključno vzgoji otroka.

Kakšna je vaša predstava o idealni ženski podobi in kakšna je vaša predstava o idealni moški podobi, glede vedenjskih značilnosti kot zunanjega videza?

Tako za ženske kot za moške je pomembno, da so športen tip, da znajo poskrbeti za zunanji videz, da so urejeni, naravno in čustveno inteligentni, izobraženi, socializirani, družabni, odgovorni ter imajo smisel za humor. Posebej cenim pri ženskah, da znajo na ženstven, nežen in hudomušen način izraziti vse tiste vedenjske značilnosti, ki jih kot sem že povedal, pri človeku najbolj cenim. In takšna je moja punca.

V katere športne aktivnosti se po vašem mnenju vključujejo v večini ženske in v katere športne aktivnosti se po vašem mnenju vključujejo v večini moški?

Recimo, aerobika, tai-bo, kotalkanje, pa še kakšen šport, ki mi zdaj ne pride na pamet, vsekakor velja za žensko športno aktivnost. Za oboje, moške in ženske pa bom tako rekel. Vrhunski dosežki športnikov in športnic, ki izhajajo iz našega okolja so poglavitni magnet za vse mlade športne nadobudneže. Tako se v Velenju veliko deklic odloči že v zgodnjih letih, da bi rade bile tekačice, z namenom doseči položaj Jolande Čeplak. Novogoriški nogometaši pa so s svojimi rezultati vsekakor največji krivci, zato, da se dečki iz mesta vrtnic podajajo v nogometne čevlje.

Ali ste vi osebno vključeni ali niste vključeni v kakšno športno aktivnost?

Kot sem že omenil, trenutno opravljam funkcijo trenerja, istočasno pa, kolikor mi čas dopušča, poskrbim za lastno telesno dejavnost – fitness, tek, igranje nogometa.

Ali so vam vseh še kakšne športne panoge, s katerimi bi se ukvarjali, če bi se lahko?

Od malih nog sem zapisan k nogometu in moram priznati, da je moje udejstvovanje na športnih področjih bilo vsa ta leta zapisano k tej panogi. Ne smem mimo dejstva, da spremljam tudi ostale športe, vendar sem se predvsem zadnja leta nekoliko bolj intenzivno poleg nogometa posvetil le fitnessu.

Zakaj ravno fitness?

Zato, ker sem obremenjen s staranjem (smeh) in učinki fitnesa so zelo dobrodošli, tako za moje telo kot za duševno razpoloženje, istočasno pa je fitness odlična kombinacija z nogometom. Omogoča mi, da ohranjam vitalnost, predstavlja mi poglavitni vir življenjske energije.

Če bi morali izbrati med nogometom in odbojko, za kateri šport bi se odločili in kako razlagate vašo odločitev?

Vsekakor bi izbral nogomet. To pa razlagam iz dejstva, da sem s tem športom dobesedno obseden že od malega.

Kaj pa aerobika, ali bi se ukvarjali s to športno disciplino?

(smeh) Je zelo zanimiv šport, prijeten za oko, vendar sam se ne vidim kot aktivnega člana pri tej športni panogi. Vsekakor bi bila moja punca dosti bolj primerna za aerobiko kot jaz, saj je aerobika, kot sem že povedal, zaznamovana kot ženski šport, čeprav moram povedati, da sem kot trener mlajših selekcij pri nogometu včasih vključeval tudi aerobne vaje v trenažni proces.

Kaj mislite, zakaj je aerobika med ljudmi obravnavana kot ženska športna disciplina?

Priznati moram, da nisem nikoli razmišljal o tem. Najverjetneje pa zato, ker moški že po tradiciji posegajo po bolj grobih športih in se jim zdi ukvarjanje z aerobiko izključno ženska stvar, saj gre za bolj lahkotno obliko vadbe.

Kateri so pa po vašem mnenju bolj »grobi« športi?

Vsekakor tisti, pri katerih prihaja do ostrih in grobih stikov med igralci, na primer, nogomet, rokomet, hokej, tisti, ki zahtevajo težke napore in obremenitve telesa, kot primer, dvigovanje uteži v fitnessu.

Nekatere ženske se pa le ukvarjajo s fitnessom. Kako to razlagate?

Ženske se ukvarjajo s športom in tudi s fitnessom iz enakih razlogov kot moški. Zaradi dobrega počutja, lepšega izgleda telesa. Boljše preventive pred boleznimi kot je gibanje in zdrava prehrana je ni. Potrebno pa je vedeti, da fitness omogoča izvajanje različnih oblik vaj, ki se med seboj razlikujejo. Nekatere omogočajo izboljšanje telesne kondicije, druge, bolj lahkotne vaje omogočajo ohranjanje vitkega telesa, tretje pa, kot sem že prej omenil, zahtevajo telesni napor in veliko telesne moči za razvijanje mišične mase. V tem se razlikuje vadba med moškimi in ženskami. Slednje namenjajo največ pozornosti, poleg že omenjenih razlogov, oblikovanju in ohranjanju lepega, vitkega telesa, moški pa za nabiranje in večanje mišične mase.

Kako pa gledate na nogometašice?

Gledam pozitivno, saj spoštujem vse športnike in športnice, ne glede, v katere aktivnosti se vključujejo. Preko medijev sem spremljal ženski nogomet v Ameriki, v skandinavskih državah in lahko rečem, da so uspešno nastopale in na zanimiv način predstavile

nogometno igro, pri tem neizmerno uživale ter bile privlačne tudi za občinstvo, kar je zelo pomembno.

Kot vsi vemo, se pa ženske ne ukvarjajo v tako veliki meri z nogometom kot moški.

Zakaj po vašem mnenju?

Povzemam odgovor na vprašanje, zakaj se moški ne ukvarjajo z aerobiko. Ker se po mojem mnenju večini žensk zdi nogomet pregrob šport in ni v skladu z, v večini primerov, nežnejšim ženskim značajem.

Od kod pa pri vas takšno navdušenje za nogomet? Ali je kaj vplivalo na vaš izbor?

Veliko je vplival oče.

Ali so vaši starši tudi športno aktivni?

Ja, oče je bil vsestranski športnik, vendar z dušo vsekakor predan k nogometu. Tako je bilo tudi moje odraščanje zelo močno prepleteno z nogometno žogo. Če sedaj razumsko analiziram, lahko rečem, da sva z očetom celo pretiravala v tem navdušenju. To navdušenje lahko mirne volje enačim celo s fanatizmom.

Kaj pa vaši prijatelji, se tudi oni ukvarjajo z nogometom?

Vsa moja družina, s katero sem odraščal je bila in je še zmeraj nogometno usmerjena. Pri mizi se še vedno veliko debatira o nogometu, analiziramo nogometne tekme, tudi sami organiziramo turnirje. Tako, da nogomet zavzema res velik del v mojem življenju, v mojem vsakdanu.

Če bi imeli otroke, bi jih spodbujali k športnemu udejstvovanju? V katere športne aktivnosti?

Zelo bi jih spodbujal, tako kot je moj oče mene. Definitivno pa bi prisluhnil njihovim željam, pri katerih športih izkazujejo zanimanje in jim pri tem bil v maksimalno podporo in pomoč. Vedno bi jim stal ob strani.

No, pa preidimo v obdobje vaših osnovnošolskih let. Ali se morda spomnite predmeta športne vzgoje v šoli? Ste imeli radi ta predmet?

Neizmerno rad, učitelj ... (op. ime učitelja) je bil moj vzornik.

Zakaj je bil vaš vzornik?

Še preden sem ga spoznal, sem gojil željo, da bi bil sam učitelj telesne vzgoje, ki se mi kasneje zaradi težav z zdravjem ni uresničila. ... (op. ime učitelja) pa je v tistem času bil mlad, nadobuden učitelj, poln energije in z vso dušo zapisan športu.

Torej vas je poučeval učitelj?

Ja, punce so imele pa učiteljico. Imeli smo ločeno športno vzgojo.

Se spomnite, kaj ste pri uri športne vzgoje največkrat počeli?

Največ smo igrali nogomet ali pa košarko.

Ali ste imeli kdaj fantje in dekleta skupno športno vzgojo? Kaj ste počeli?

Ja, včasih. V večini smo igrali med dvema ognjema, opravljali gimnastične vaje, tekli.

Kaj si vi osebno mislite o ločenem načinu izvajanja športne vzgoje glede na spol?

Ne vem, kako sedaj poteka, vsekakor pa ta ločitev takrat ni bila tako izrazita, razen tega, da je fante poučeval učitelj, dekleta pa učiteljica, vendar vsi smo bili v isti dvorani. Vsekakor pa so dekleta izvajala drugačne vaje kot fantje. V srednji šoli pa telesno vzgojo nismo imeli ločeno glede na spol, imeli smo le eno učiteljico, ki je skrbela tako za fante kot dekleta, je pa res, da sem obiskoval ekonomsko šolo in v našem razredu je bilo pet fantov in petindvajset deklet.

Kakšni pa so po vašem mnenju vzroki, da se športna vzgoja izvaja ločeno glede na spol v osnovni šoli?

Najverjetneje v fizičnih predispozicijah, ker smo moški po naravi močnejša bitja kot ženske. Temu pa posledično sledi tudi prilagajanje vadbenega programa sposobnostim deklet in fantov. Vsekakor bi pa morala biti športna vzgoja v osnovni šoli zelo splošna. Športni izbranci pa bi se tako ali drugače že v prostem času ukvarjali s svojo disciplino. Sam vidim smoter telesne vzgoje v šolskem sistemu predvsem, kot antistresno telesno udejstvovanje in ne, kot težaško športno garanje. Iz tega lahko izhajam, da bi fantje in punce lahko imeli skupno telesno vzgojo. V danem momentu, kjer bi bil majhen pridih tekmovalnosti – nogometna, košarkarska tekma, pa bi se fantje enostavno pomerili med seboj, dekleta bi pa navijala in spodbujala svoje favorite oz. konec koncev, bi se lahko tudi dekleta pomirila med seboj.

Intervju št. 4 (ŽENSKA)

Za začetek vas prosim, če se lahko na kratko opišete, koliko ste stari, kje živite, kakšno zaposlitev opravljate, če ste zaposleni, kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Torej, stara sem 31 let, živim v bloku na obrobju ...(op. ime mesta), sem samozaposlena kot prevajalka, nudim individualne inštrukcije nemščine in angleščine in predavam na jezikovnih tečajih. Študirala sem na filozofski fakulteti, nemščino in angleščino.

Ste vključeni v kakšno športno aktivnost?

Ja, zdaj hodim na aerobiko dvakrat na teden.

So vam všeč še kakšne športne panoge, s katerimi bi se ukvarjali, če bi se lahko?

Ja, plavanje, tenis. Saj včasih se odpravim v bazen, to pa bolj poleti, saj bi šla tudi pozimi, ampak v ...(op. ime kraja) sploh nimamo enega v redu bazena, le eden manjši je. In na tenis sem tudi hodila s fantom, mi je bilo kar fajn.

Zakaj ste se pa odločili za aerobiko?

Mi je všeč, ker vključuje več različnih oblik vadbe, torej aerobne vaje, se pravi, kondicijo in omogoča raztezanje vseh mišic v telesu.

S katerim športom bi se raje ukvarjali, z nogometom ali z odbojko in zakaj z enim oz. z drugim?

Z odbojko (smeh). Ker je nogomet kontakten šport, takšnih športov pa ne maram, ker vključujejo preveč poškodb.

Kaj pa menite o vadbi v fintesu, bi se ukvarjali s to vrsto športa?

Ja, saj sem se ukvarjala s fitnessom, ko sem bila poškodovana. Takrat mi je fizioterapevt svetoval, naj začnem hoditi v fintes, ker mi bodo tiste vaje zelo pomagale pri odpravi poškodbe, ker vaje v fintesu omogočajo razvijanje mišic, kar res zmanjšuje poškodbe. Tako, da sem se kar nekaj časa mučila v fintesu.

Vam ni bilo všeč v fitnessu?

Ne, ker sem trpela, ko sem morala delati tiste vaje. Malo me je bolelo zaradi poškodbe, pa tudi težke so bile vaje. In še dolgočasno je, tam sem bila po dve uri in sem se mučila s tistimi vajami.

Kaj menite, v katere športne aktivnosti se v večini vključujejo ženske in v katere športne aktivnosti se v večini vključujejo moški?

Ženske se bolj vključujejo v tiste športe, ki omogočajo polepšanje postave, kot, na primer, aerobika, fitness, plavanje, tai-bo. Moški se pa vključujejo večinoma v skupinske športe, nogomet, košarka, da se družijo s prijatelji, ker njim ni toliko do oblikovanja postave, to je bolj postranska zadeva. Oni imajo radi igro, da tekmujejo med seboj in se družijo, zabavajo.

Se vam zdi kakšen šport prav specifičen za moške, kjer si ne predstavljate žensk, da bi ga prakticirale?

No, pri nogometu raje vidim, da ga igrajo moški, tako si grem tudi ogledat kakšno tekmo, medtem, ko ženske nogometne tekme si verjetno ne bi ogledala. Potem hokej, skratka, vsi športi, kjer je močno prisoten fizični kontakt. Ja, tudi kakšno dvigovanje uteži v fitnessu ali pa bodybuilding. To je prav ogabno za ženske. Prav grdo je videt žensko, ki se neki »bilda« v fitnessu.

Torej žensk, ki se ukvarjajo z nogometom ne sprejemate?

No, osebno nimam nič proti njim, če imajo voljo za to, dobrodošle, le razumem jih ne, kaj jih je motiviralo, da so se začele ukvarjati z nogometom, kaj jim je všeč pri tem športu, ki jim samo pokvari postavo.

Zakaj ste se pa vi odločili ravno za aerobiko, ali vas je kaj spodbujalo za ta izbor?

Aerobika mi je všeč, vse je na bazi plesa. Pa tudi fajn družba smo, med sabo se poznamo, tudi moje prijateljice hodijo z mano.

Kaj pa ostali kolegi in kolegice, so tudi športno aktivni?

No, ravno vsi ne. Kot sem že rekla, še dve prijateljici hodita z mano na aerobiko, ena obiskuje fitness, ja, ena hodi na odbojko enkrat na teden s sodelavci iz službe, druge so pa kar doma, so bolj lene. Moški del družbe pa hodi enkrat na teden na nogomet. So si

rezervirali dvorano, drugače za vikende, ko niso v službah, se zberejo na igrišču pri ... (op. ime šole) šoli in igrajo košarko. Moj fant se ukvarja tudi s tenisom, včasih spravi tudi mene zraven in veliko teče.

Kaj pa v vaši družini, so tudi športno aktivni?

Ne več, no, mama hodi na neko telovadbo. Ona se ni nikoli ukvarjala s športom. Jo ni prav zanimalo. Tudi tata ni bil nek ljubitelj športa, včasih je šel s prijatelji na nogomet, ampak zelo poredko, zdaj pa nič.

Kaj pa kot otrok, ste se ukvarjali s kakšnim športom?

S plavanjem, že od prvega razreda naprej oz. že v mali šoli. Nekaj časa sem hodila tudi h gimnastičnemu krožku.

Kaj pa vas je tako navdušilo za plavanje?

Zmeraj sem rada plavala, že zelo majhna sem se hitro naučila plavat. Ni me bilo strah vode, potapljanja. Spomnim se, v mali šoli sem hodila na tečaj plavanja. Tam so nas testirali, kakšni plavalci smo, ali sploh znamo plavat. Takrat so me uvrstili v najboljšo skupino plavalcev. Učitelj je predlagal mojim staršem, da bi se lahko vpisala v šolo plavanja, da bi več trenirala, ker sem bila kar dobra.

Pa so vas starši spodbujali?

Ja, zelo, saj potem so me res vpisali v to šolo plavanja, kjer sem trenirala kar osem let.

Zakaj ste prenehali?

No, moram priznati, da sem na koncu malo izgubila voljo, pa tudi zelo naporno je postalo, zaradi toliko treningov kot smo jih imeli, mi je zmanjkovalo časa za učenje. Bila sem zelo utrujena. Namreč, vsak dan, preden sem šla zjutraj v šolo, smo imeli trening, tako, da sem vstajala ob peti uri. In popoldne še enkrat, tako da ni šlo več in potem sem pustila.

Kaj pa vaše otroke, ali bi jih spodbujali k športu?

Ja, in tudi jih bom, ko jih bom imela, že čim prej, ko bodo še zelo majhni.

V katere športe pa?

Saj ni važno v katere, kar bi jim bilo všeč, samo da bi bili s čim zaposleni.

Ali se morda spomnite predmeta športna vzgoja v osnovni šoli? Ali vam je bil vseč ta predmet?

Ja zelo.

Zakaj pa?

Ker sem si lahko shladila glavo od vseh informacij, ki sem jih sprejemala pri pouku. Tako, da najbolj fajn je bilo pri športni vzgoji po kakšni kontrolki, takrat sem se rada malo razgibala.

Se spomnite, kaj ste največkrat počeli pri športni vzgoji?

Ja, vsako uro smo najprej tekli nekaj krogov za ogrevanje. Nato, če smo bili pridni, smo igrali odbojko, fantje pa nogomet ali košarko. Veliko smo tudi tekli na stadionu, ki je bil zraven šole.

Kdo vas je poučeval športno vzgojo, učitelj ali učiteljica?

V nižjih razredih ne vem točno, saj se sploh ne spomnim. V četrtem razredu sem prestopila na drugo osnovno šolo in takrat nas je pri športni vzgoji imela učiteljica, ki nas je imela tudi razredni pouk. Potem, od petega do osmega razreda pa nas je imela prav učiteljica športne vzgoje, ki je poučevala samo ta predmet.

Ali ste imeli fantje in dekleta skupaj športno vzgojo, ali je bila ločena glede na spol?

Ja, od petega razreda naprej smo imeli ločeno športno vzgojo, prej pa mislim da ne. Saj se sploh ne spomnim več dobro.

Kdo je poučeval pa fante, učitelj ali učiteljica?

Njih pa učitelj.

Se spomnite, ste imeli kdaj fantje in dekleta skupaj športno vzgojo? Kaj ste takrat počeli?

Zmeraj smo igrali med dvema ognjema ali pa kakšne igrice, fantje proti puncam, kdo je bil boljši.

Kaj vam je bilo bolj všeč, ko ste imeli skupaj s fanti športno vzgojo ali ločeno?

Me ni motilo, če smo imeli skupaj, čeprav, ko smo bile punce same, smo se bolj v miru igrale, ko smo bili pa s fanti so nam neprestano nagajali.

Kaj pa vi osebno menite o ločenem načinu izvajanja športne vzgoje glede na spol?

Se mi zdi, da je v redu, ker imajo fantje in punce različne interese, tako kot na splošno v družbi, ko se razlikujemo, tako je tudi v športu.

Kaj menite, kje so pa drugi videli vzroke, da se je v osnovnih šola uveljavila ločena športna vzgoja glede na spol?

Ker recimo, ko smo imeli gimnastiko, fantje niso tega počeli, ker so manj spretni za ta šport, za njih so bolj drugi športi kot je nogomet, košarka. Obratno, pa punce nismo marale nogometa. Vzroki so po moje, kot sem že prej rekla, ker imajo fantje in punce različne interese, radi se ukvarjajo z različnimi športi.

Za konec mi pa prosim odgovorite še na par splošnih vprašanj. In sicer, naštejte nekaj vsakodnevnih opravil, ki jih po vašem mnenju opravljajo ženske poleg službe in nekaj vsakodnevnih opravil, ki jih poleg službe opravljajo moški!

Ja, ženska mora še skuhat večerjo, pripraviti otroke za šolo, pregledat domačo nalogo, jih umiti, preobleči, oprati perilo, počistiti po stanovanju, čeprav to bolj za vikend, ker med tednom ponavadi ne utegnejo. Moški pa, ne vem, lahko pomaga ženi pri hišnih opravilih ali pa vsaj pospravi posodo.

Prosim, če mi lahko še opišete, kako naj izgleda vaš idealen moški in idealna ženska, karakterno in glede zunanjega videza?

Pri ženskah mi je všeč, da ima skladno postavo, da se vidi, da naredi nekaj zase, da ni zapuščena, da se ukvarja s športom. To je pomembno tudi pri moških, da se ukvarjajo s športom, da skrbijo za svoje telo in svoj izgled. Glede karakterja so mi pa všeč samozavestni moški in tudi ženske, ki se znajdejo v vsaki situaciji.

Intervju št. 5 (MOŠKI)

Za začetek mi prosim povejte nekaj o sebi, koliko ste stari, kje živite, kje ste zaposleni, kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Imam 32 let, živim v ... (op. ime vasi), zaposlen sem v drevesnici, imam peto stopnjo izobrazbe.

Ste vključeni ali niste vključeni v kakšne športne aktivnosti?

Ja, treniram nogomet, drugače pa igram tudi košarko, tenis.

Iz vašega odgovora sklepam, da prevladuje nogomet, zakaj pa?

Ja, absolutno nogomet. Všeč mi je, ker je ekipni šport, po drugi strani pa je tako psihično kot fizično zahteven, omogoča, da se dobro razgibaš.

Zakaj so vam všeč ekipni športi?

Lepo je imeti kolektivni duh. Je bolj zanimivo, poleg tega se rad družim z ljudmi, ki imajo iste interese.

S katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med nogometom in odbojko in zakaj?

Nogomet bi izbral prej kot vse ostale športe, ne samo pred odbojko. Je dosti bolj zanimiv šport kot odbojka, je več gibanja, se več dogaja, odbojka je preveč statičen šport.

Kaj pa z gimnastiko, bi se ukvarjali?

Jaz z gimnastiko? To pa ne, a se me predstavljate kot telovadca? Ne, ne, ta način vadbe mi ne ustreza. Vsi športi brez žoge niso za mene, me sploh ne zanimajo.

Torej vas tudi fintes ne zanima, ker ni igre z žogo?

No, fitnes je nekaj drugega. Zame to ni športna rekreacija, je kot neka kultura telesa med enim in drugim športom. Samo s fitnesom se ne bi mogel ukvarjati, bi se naveličal. Je pa res, da omogoča dobro fizično pripraviti telo za druge športe. Zato tudi grem včasih v fitnes, prav zaradi tega razloga, da se fizično pripravim na treninge.

Kakšni so vzroki po vašem mnenju, da se ženske ukvarjajo s športom in da se moški ukvarjajo s športom?

Moški po moje primarno zaradi druženja z drugimi ljudmi, ki imajo v tem primeru isti interes in ker jim je pač vseč delat tisto, kamor so vključeni, jim je vseč se ukvarjat s tistim športom, ki so si ga izbrali. Ženske pa zato, da gredo malo ven iz hiše, da ne samo pospravljajo, likajo, perejo in skrbijo za moža (smeh), drugotnega pomena pa je to, da poskrbijo za lepo postavo in kondicijo.

Kaj menite, s katerimi športi se na splošno raje ukvarjajo ženske in s katerimi športi se na splošno raje ukvarjajo moški?

Ženske bolj z odbojko, namiznim tenisom, badmintonom, aerobiko, tai-bojem, tudi v fitnes hodijo, moški pa vse ostalo. Nogomet, košarka, rokomet, hokej.

Kaj pa bodybuilding, bi opredelili za bolj moški ali za bolj ženski šport?

Sigurno bolj moški, čeprav se tudi ženske ukvarjajo z bodybuildingom, ni več tako ostre meje, se izenačuje.

Kakšno mnenje imate o ženskah, ki se ukvarjajo z bodybuildingom?

Mi ni vseč, ker mi ne deluje naravno. Žensko telo ne sme bit preveč mišičasto. Zato bi ženskam bolj priporočal fitnes, da dobijo malo mišic in ohranjajo čvrsto telo, ne pa bodybuilding, ki telo samo deformira.

Kaj menite pa o nogometašicah?

Vsaka jim čast. Si pa dosti upajo, da si upajo postaviti v takšni situaciji, da so sposobne se pokazati v moškem športu, da so tehnično in taktično sposobne igrati nogomet.

Zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Zaradi diskriminacije, zaradi nogometnega »vrha«, kjer se vrti denar. Če bi se stvari obrnile, da bi se začelo vlagati denar v ženski nogomet in ne v moškega, bi verjetno postal popularen tudi ženski nogomet. Obstaja takšna mentaliteta, prepričanje, da je nogomet zmeraj veljal za moški šport.

Kaj je pa vas tako navdušilo za nogomet, kaj je vplivalo na vaš izbor?

Paul Gascoine. On je bil moj idol. S športom sem se začel ukvarjat tudi, ker je bil moj oče športnik. On me je tudi spodbujal k nogometu, zaradi njega sem prišel že kot majhen v stik z nogometom in takrat sem se navdušil na Gascoineja, ko sem spremljal šport po televiziji.

Torej ste že kot otrok treniral nogomet?

Ja, kot sem že povedal, sem bil še zelo majhen, ko me je oče navdušil za nogomet. Potem sem pa začel trenirat, ko sem imel 11 let.

Kaj pa vaši kolegi oz. prijatelji, se tudi ukvarjajo z nogometom ali s katerimi drugimi športi?

Ja, nekateri igrajo z mano nogomet, imam pa veliko prijateljev, nogometašev, ki igrajo tudi v drugih klubih. Drugače ostali se ukvarjajo tudi s košarko, tenisom.

Če bi imeli otroke, bi jih tudi spodbujali k nogometu ali h kakšnim drugim športom?

Ja, sigurno, če bi imel sina, bi ga usmerjal v nogomet, dobro odvisno od tega, kaj bi si tudi sam želel. Če bi raje imel kakšen drugi šport, bi ga ravno tako spodbujal.

Kaj pa hčerko?

Ma, kar bi hotela, odbojko. Kar bi ji bilo všeč.

Zdaj pa se spomnite obdobja vaših osnovnošolskih let. Vam je bil všeč predmet športna vzgoja?

Včasih ja, včasih ne. Kadar mi določene stvari niso bile zanimive, kot, na primer, gimnastične vaje, ko smo imeli telovadbo v mali telovadnici in smo morali plezat po vrvi, skakat čez kozo, takrat mi ni bilo všeč. Ko smo bili pa zunaj na igrišču, ko smo igrali nogomet ali pa košarko, takrat je bilo lepo pri športni vzgoji.

Torej ste pri športni vzgoji prakticirali različne športe. Katere pa največ?

Ja, kot sem že povedal, če je bilo lepo vreme in smo bili zunaj na igrišču ali pa, če je bila prosta velika telovadnica, smo velikokrat igrali nogomet, košarko. Ker je bil pa naš profesor bivši gimnastičar, smo velikokrat imeli tudi gimnastične vaje.

Se morda spominjate, ste imeli fantje in dekleta skupno športno vzgojo ali ste bili ločeni glede na spol?

Ne, fantje in punce so imeli posebej športno vzgojo.

Torej fante je poučeval učitelj, kaj pa dekleta?

Punce so imele učiteljico.

Se je morda kdaj zgodilo, da ste imeli fantje in dekleta skupaj športno vzgojo? Kaj ste takrat počeli?

Ja, recimo, ko smo šli na stadion, ko smo imeli tista testiranja, ampak še zmeraj smo bili v dveh skupinah, na primer, mi smo tekli, one pa skakale v daljino. V šoli smo imeli skupaj pa, ko je, na primer, kdo od učiteljev bil odsoten, ampak tudi takrat, kolikor se spomnim smo fantje počeli nekaj, dekleta pa kaj drugega.

Kaj vi osebno menite o takšnem načinu izvajanja športne vzgoje, ki je ločena glede na spol? Kje so po vašem mnenju vzroki?

Po moje ni nič narobe, kvečjemu obratno, predvsem zaradi načina vzgajanja. Ženske imajo drugačno telo kot moški, se drugače razvijajo, zato določene vaje niso primerne za njih. Fantje so fizično bolj močni kot punce. Če bi tekli, na primer, na 100m, ne morejo teči fantje in punce skupaj, ker že same norme za fante in punce se razlikujejo. Fantje morajo več doseči, hitreje teči, več skočiti po normah kot punce. Ženske imajo prav drugačen sistem vadbe, nimajo toliko fizičnih naporov kot moški.

No, za konec bi vas rada vprašala še nekaj bolj splošnih vprašanj. In sicer, če mi lahko naštejete nekaj vsakdanjih opravil, po službi, ki po vašem mnenju pripadajo ženski in nekaj vsakdanjih opravil, ki pripadajo moškemu.

Ja, po službi ponavadi žensko čaka še pospravljanje doma, nakupi v trgovinah. Za moške pa, ne vem, ja recimo, oni opravljajo pa kakšna težja dela doma, na primer, kaj v vrtu, cepijo drva.

Komu pa po vašem mnenju pripada skrbstvo za otroke?

Ja, včasih je bila to bolj ženska stvar, vendar se časi spreminjajo in kolikor se meni zdi, danes skrbijo za otroke oba starša, čeprav je lahko še vedno otrok malo bolj navezan na mamo, ko ima, na primer, kakšne težave, jih zaupa mami ali pa ko želi it pohajat, prosi mamo za dovoljenje, ker sigurno prej popusti. Ni pa v vseh družinah tako, lahko je celo obratno, da so očetje bolj popustljivi.

In še zadnje vprašanje, kako mora izgledati idealna ženska po karakterju in glede vizualne podobe ter kako mora izgledati idealen moški po karakterju in glede vizualne podobe?

Všeč so mi nežne ženske, ki znajo biti v pravem trenutku tudi bolj grobe, poštene, realne, ne preveč zahtevne. Glede zunanje podobe pa srednje velike, ne preveč suhe, niti debele, malo mišičaste. Moški pa, no tak kot sem jaz (smeh). Odgovorni, realni, ki se znajo postaviti za sebe in za svoje interese, ki niso mevže in glede zunanjega videza, mora biti moški bolj športen tip.

Intervju št. 6 (ŽENSKA)

Prosim, če se lahko najprej predstavite, koliko ste stari, ali živite v mestu ali na podeželju, kakšno zaposlitev opravljate, če ste zaposleni, kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Torej, stara sem 23 let, živim na podeželju, moja sedanja izobrazba je ekonomski tehnik, trenutno pa študiram ... (op. ime fakultete) v ... (op. ime kraja).

Ali ste vključeni v kakšno športno aktivnost?

Ja, ko sem v ... (op. kraj, kjer študira) čez teden, hodim dvakrat na teden k aerobiki, to imamo organizirano preko šole. Ko pa pridem domov, v ... (op. ime domačega kraja), grem včasih tudi teči, kolesarit, tudi v fitnes, čeprav tam je bolj muka, ampak moram, igram tudi tenis, čeprav zdaj že dolgo nisem.

Torej, so vam vseč različne športne panoge, zakaj ste si pa izbrali prav aerobiko, kaj vam nudi?

Všeč mi je, ker je bolj lahkotna vadba, omogoča dobro počutje, lahko veliko narediš za svoje telo, pomaga pri hujšanju, všeč mi je tudi, ker se tam res sprostim, se zabavam s kolegicami.

Kaj pa fitnes?

Ja, v fintes grem včasih, ampak izključno zaradi oblikovanja telesa in nič drugega. Drugače mi ni prav všeč, je preveč dolgočasno, razen na kolesu ali pa na steperju, ne maram pa tistih vaj za moč.

S katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med nogometom in odbojko in zakaj?

Odbojko, ker se bolj vidim pri odbojki. Nogomet je zame preveč grob šport, agresiven, ampak tudi odbojka mi ni prav všeč, ker me bolijo roke.

Zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Zato, ker nogomet je od vedno veljal za moški šport, saj prej sploh ni obstajal ženski nogomet, to je zdaj nekaj let. Vsaj jaz nisem prej vedela, da ženske igrajo nogomet.

Kako pa vi osebno gledate na ženske, ki se ukvarjajo s nogometom?

Nič, v redu. Nimam nobenih predsodkov proti njim. Saj v Sloveniji sploh ne vem, če igrajo ženske nogomet. Mene ne zanima prav ta šport.

Kaj menite, s katerimi športi se na splošno bolj ukvarjajo ženske in s katerimi športi se na splošno bolj ukvarjajo moški?

Ženske bolj z aerobiko, plavanjem, tenisom, zdaj je postal zelo popularen pilates, ki je bolj podoben aerobiki, je prav vadba za preoblikovanje telesa, za raztezanje mišic. Moški pa imajo radi nogomet, mali nogomet, fitnes, tudi tenis.

Zaradi kakšnih vzrokov se po vašem mnenju ukvarjajo ženske s športom in zaradi kakšnih vzrokov moški?

Po moje oboji zaradi istih vzrokov, za dobro počutje, kondicijo, moški tudi zaradi druženja, saj se bolj vključujejo v takšne športe, kjer igrajo med seboj, ženske pa bolj zaradi oblikovanja telesa.

Kaj pa bodybuilding, je po vaše bolj ženski ali bolj moški šport?

Ja, zdi se bolj moški šport, se pa tudi ženske ukvarjajo z njim.

Kaj menite o ženskah, ki se ukvarjajo z bodybuildingom?

Mi niso všeč, ker niso ženske, s tistimi mišicami so že preveč podobne moškim. Po moje, to ni šport za ženske, ker jih naredi grde.

Kaj pa pri vas, je kaj vplivalo na vaše navdušenje za aerobiko?

Ja, ker mi šola ponuja brezplačen tečaj (smeh). Če je pa res. Je pa tudi to, da hodijo vse sošolke na aerobiko, zato mi je fajn, da se malo družimo, ker če ne mi je kar dolgčas, ko končam predavanja, ker sem proč od doma in živim sama v garsonjeri, tako, da si rada čim bolj zapolnim čas.

Torej se tudi vaše prijateljice ukvarjajo z aerobiko. Kaj pa prijatelji oz. fant, če ga imate?

Ja, ampak ne vse. Bolj kolegice, ki hodimo skupaj v šolo. Drugače v ... (op. ime domačega kraja) hodi ena prijateljica na tai-bo in na trebušni ples, ena pa v fitnes. Fanta nimam, ostali prijatelji pa skoraj vsi igrajo nogomet, eden trenira tenis.

Kaj pa vaši starši, so tudi športno aktivni?

Ja, ampak bolj v smislu, veliko hodita v hribe, kolesarita, mama gre včasih plavat in vsako jutro že ob šestih gre hodit, ker ne more spat.

Ali so vas kot otroka starši spodbujali k športu?

Ja, že kot majhna sem trenirala ples in takrat so me vedno spremljali, na vseh tekmovanjih. Potem sem nekaj časa igrala odbojko, ampak nisem dolgo zdržala, potem mi ni bila všeč, verjetno zato, ker sem bila premajhna (smeh).

Kaj pa, če bi imeli vi otroke, bi jih spodbujali v kakšne športe?

Ja, če bi hoteli se ukvarjat s kakšnim športom, bi jih spodbujala.

No, pa se spomnite obdobja vaših osnovnošolskih let. Se spomnite predmeta športna vzgoja, ste imeli radi ta predmet?

Ja, zato, ker sem se lahko sprostila od pouka, kjer smo morali biti zelo disciplinirani. Razen športnih dne nisem marala, ko smo morali tekmovati.

Kaj ste največkrat počeli pri športni vzgoji?

Mislím, da smo največ igrali odbojko, na začetku smo vedno imeli raztegovalne vaje, potem se ne spomnim dobro, razen odbojke.

Se morda spomnite, ste imeli fantje in dekleta skupaj športno vzgojo ali ločeno glede na spol?

Bili smo ločeni v dve skupini, zgodilo se je tudi, da smo imele recimo punce v veliki telovadnici, fantje v mali. Če ne smo punce igrale odbojko, fantje pa nogomet.

Kdo je poučeval fante in kdo dekleta pri športni vzgoji, učitelj ali učiteljica?

Oboji smo imeli učitelja, istega učitelja, samo da smo bili razdeljeni v dve skupini in potem je bil učitelj nekaj časa z nami, nekaj časa pa s fanti. Takrat nas je bilo malo v razredu. Razen, ko smo imeli tista testiranja ali pa, ko smo bili zunaj na tekaški stezi smo bili vsi skupaj fantje in punce, čeprav smo še zmeraj tekmovali posebej v dveh skupinah, ločeno fantje in punce in ko smo imeli športne dneve smo bili vsi skupaj.

Kaj menite, kakšni so vzroki, da se športna vzgoja izvaja ločeno glede na spol v osnovnih šolah?

Ne vem, zaradi sposobnosti ali pa naravne fizične zmogljivosti, ki je večja pri fantih kot pri puncah, pa tudi za fante odbojka ni primerna, smo jo pa mi rade igrale. Fantje bi itak igrali samo nogomet, punce pa ne.

No, za konec imam še par splošnejših vprašanj in sicer, če mi lahko naštejete nekaj vsakodnevnih opravil, ki jih opravljajo ženske poleg službe in nekaj vsakodnevnih opravil, ki jih opravljajo moški poleg službe.

Ženske morajo doma še vse pospraviti, oprat perilo, zlikat, se več ukvarjajo z otroki, dobro, saj to lahko počnejo tudi moški. Jaz govorim, kako je pri nas doma. Mama nas je vedno okopala, ko smo bili še mlajši, nas spravila spat, nam pomagala pri domači nalogi. Verjetno pa v drugih družinah počnejo to tudi očetje, ne vem. Pri nas je oče poskrbel za vrt, za vse okrog hiše, drugače je pa bil večinoma na kavču (smeh), ko je prišel domov iz službe.

Kot zadnje vprašanje pa me zanima še, kakšna je vaša predstava o idealni ženski podobi in o idealni moški podobi, glede karakterja in zunanjega videza?

Moški mi je vseč višje postave, bolj športen tip z lepimi »kockami« na trebuhu (smeh), drugače glede karakterja pa mora biti komunikativen, odločen, ki ne okleva, vztrajen. Ženske so mi pa vseč višje, večje kot sem jaz, ravno tako športen tip, ampak ne »nabite«, vseč mi je, da imajo čvrsto telo, da so elegantne. Po karakterju pa karizmatične, prijazne, nasmejane, vedno dobre volje.

Intervju št. 7 (MOŠKI)

Najprej se prosim predstavite, koliko ste stari, živite v mestu ali na podeželju, kakšno zaposlitev opravljate in kakšna je vaša dosežena izobrazba?

V soboto bom star 25 let. Živim v ... (op. ime kraja), to je, dejmo reči predmestje ... (op. ime mesta). Hodil sem na srednjo ekonomsko šolo in zdaj zaključujem oz. sem absolvent na visoki šoli za management. Po poklicu sem profesionalni športnik. Igram nogomet.

Ali so vam vseč še kakšni drugi športi poleg nogometa, s katerimi bi se ukvarjal, če bi se lahko?

Ja, vseč so mi bolj adrenalinski športi, padalstvo, rad zahajam v adrenalinske parke- Gardaland, razne vodne parke. Ko imam dopust in ne treniram ali ko grem na morje sem tudi športno aktiven, če sem s punco igramo odbojko, namizni tenis, veliko plavam in tečem, enostavno ne morem živeti brez športa.

Torej vseč so vam različne vrste športa, zakaj ste se odločili pa ravno za nogomet?

Ker mi je najbolj vseč od vseh športov, je najbolj donosen (smeh), mi daje posebne občutke, veselje in hkrati druženje.

S katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med nogometom in odbojko in zakaj?

Z nogometom, ker z odbojko se nisem nikoli ukvarjal, me ne zanima preveč, pa tudi, ker so moje motorične in fizične sposobnosti bolj prilagodljive na nogomet in ker, kot sem že prej rekel, mi igranje nogometa nudi posebno zadovoljstvo in posebne užitke.

Kaj pa z aerobiko, bi se ukvarjali?

Ne, ker mi ne predstavlja neko zadovoljstvo, se mi zdi preveč dolgočasna. Če bi se že odločil za kakšen tak šport, ki je recimo malo podoben aerobiki, bi poskusil s tai-bojem, sem mi zdi bolj zanimiv, vključuje več različnih vaj, ni tako monotona vadba kot se mi zdi aerobika.

In fitness?

Ja, v fitness večkrat zahajam, saj moram, zaradi nogometa, včasih imamo tudi treninge v fitnessu. Samostojno se pa s fitnessom ne ukvarjam, ker ne smem, imam pač prilagojen program, kaj lahko delam in ne, zaradi treningov, da se uskladi. Drugače mi je všeč v fitnessu, ker mi omogoča, da treniram konkretno tiste mišice, ki jih želim okrepiti. Je v redu za oblikovanje telesa, za pridobivanje mišične mase.

Zaradi kakšnih vzrokov se po vašem mnenju ženske ukvarjajo s športom in zaradi kakšnih vzrokov se moški ukvarjajo s športom?

Ja, po moje zaradi enakih vzrokov. Za oboje velja, da morajo najprej imeti veselje do športa, do tistega športa, za katerega so se odločili, da se bodo z njim ukvarjali, razlika pa je v tem, da imajo moški in ženske drugačne interese in zato izbirajo drugačne športe, meni so recimo bolj všeč ekipni športi, kjer se lahko družiš z drugimi, za ženske ne vem.

V katere športne aktivnosti se na splošno vključujejo v večini ženske in v katere športne aktivnosti se v večini vključujejo moški?

Ženske se bolj vključujejo, recimo k odbojki, atletiki, ja, pa k tem vadbam kot je aerobika, tai-bo, pa razne vrste telovadbe za oblikovanje postave. Moški pa k nogometu, košarki, bolj k ekipnim športom.

Kaj pa bodybuilding, je po vašem mnenju bolj moška ali bolj ženska športna panoga?

Ja, oboji se ukvarjajo s tem športom, v večini pa moški.

In kakšno mnenje imate o ženskah, ki se ukvarjajo z bodybuildingom?

Mi niso všeč, saj sploh niso podobne ženskam.

Zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Ja, v Sloveniji skoraj ni pogojev za to, da bi ženske lahko trenirale nogomet tako kot moški, pa tudi moški nogomet je najbolj popularen šport na svetu in težko bi to spremenili, da bi postal ženski nogomet tako popularen.

Kako pa vi osebno gledate na ženske, ki se ukvarjajo z nogometom?

Nimam nič proti, če jim je ta šport v veselje, samo kot sem že reku, po moje ne bodo nikoli dosegle takšnega nivoja igranja in sploh zanimanje za nogomet ne bo kot je pri moških. Saj lahko se motim, saj tudi ni pošteno, da je tako, ker bi morali vsak šport enako cenit, samo pač nekateri športi so bolj zanimivi za ljudi, drugi pa manj. Drugače pa res, proti ženskemu nogometu nimam nič.

Od kod pa pri vas takšno navdušenje za nogomet, je mogoče kdo oz. kaj vplivalo na vaš izbor?

Prav sam, po lastni želji, ker mi je bil nogomet všeč. No, po televiziji sem že kot majhen vedno spremljal tekme, te večje tekme, evropski pokal, svetovno prvenstvo in se učil taktike (smeh).

Kaj pa vaši prijatelji, tudi igrajo nogomet ali se ukvarjajo s kakšnimi drugimi športi?

Ja, imam veliko prijateljev tudi v nogometu, saj je logično, ko se vrtil v nogometnem krogu pač spoznaš in se družiš z ljudmi, ki se ukvarjajo z nogometom. Nekateri moji prijatelji, ki so igrali nogomet so že končali kariero in igrajo samo rekreativno.

Kaj pa v vaši družini, se tudi ukvarjajo s kakšnim športom?

Ja, le oče zadnja leta veliko teče, prej je tudi on igral nogomet, vendar ne profesionalno kot jaz, potem je veliko kolesaril.

Ali so vas starši spodbujali k nogometu?

Ne vem, nisem občutil, da bi me spodbujali.

Ali ste tudi kot otrok igrali nogomet?

Ja, že zelo zgodaj sem začel trenirat, verjetno sem bil star kakšnih osem let in takrat se spomnim so se starši doma celo jezili, ker sem začel tako majhen tako resno trenirat, bil sem zelo zaseden, včasih tudi utrujen in zato je včasih trpela šola, no potem je pa vse steklo, vse sem zmogel.

Kaj pa, če bi imeli vi otroke, bi jih tudi spodbujali k igranju nogometa?

Ja, bi jih spodbujal k športu, vendar jih ne bi silil v nogomet, pa niti v kakšen drugi šport konkretno, bi si izbrali sami en šport in s tistim bi se ukvarjali.

No, pa se spomnite obdobja vaših osnovnošolskih let. Ali vam je bil vseč predmet športna vzgoja?

Ja, vedno sem se rad ukvarjal s športom, ko je bila takšna ura, je bilo še lepše, samo da ni bilo potrebno sedet in pisat in se ne premikat. Jaz sem vedno komaj čakal, kdaj bo na vrsti telovadba.

Katere športe ste največkrat prakticirali?

Zelo različno, vedno kaj drugega. Smo imeli razdeljeno po mesecih, recimo en mesec smo igrali nogomet, potem en mesec smo igrali košarko, rokomet, odbojko, velikokrat smo imeli atletiko, tako da smo zajeli kar mnogo športov.

Kdo vas je poučeval, učitelj ali učiteljica?

Fante učitelj.

Kaj pa dekleta?

Učiteljica.

Torej ste bili fantje in dekleta pri športni vzgoji ločeni glede na spol. Se morda spomnite, se je kdaj zgodilo, da ste imeli fantje in dekleta skupaj uro športne vzgoje?

Ja, če je bil kdo od učiteljev odsoten.

In kaj ste takrat počeli?

Takrat smo imeli bol splošno telovadbo, smo tekli, recimo smo igrali tudi odbojko, smo naredili mešane skupine fantje in dekleta in potem smo igrali.

Kaj si vi osebno mislite o takšnem načinu izvajanja športne vzgoje, da je ločena glede na spol?

Ja, je v redu, ker obstajajo razlike med moškimi in ženskami, zaradi fizičnih predispozicij, ki jih imajo moški bolj razvite in moči, bi lahko prišlo do zatiranja žensk in njihovega veselja do športa.

Lahko to malo bolj razložite?

Ko smo, na primer, v šoli pri telovadbi igrali odbojko, fantje smo bili zaradi fizičnih predispozicij močnejši in to lahko povzroči zatiranje žensk. Mi smo imeli močnejši udarec in ko je tak udarec zadel kakšno punco, je začela stokat, da jo bolijo roke. Zaradi tega punce sploh niso hotele igrati z nami odbojko, verjetno so se bale, da bodo dobile kakšen »šus« v glavo. (smeh)

No, za konec pa me zanima še nekaj splošnejšega in sicer, če mi lahko naštejete nekaj opravil, ki jih po vašem mnenju vsak dan opravljajo moški oz. ženske, poleg službe!

A gospodinjska dela? To v večini delajo ženske ali pa ne, saj tudi moški delajo kakšna gospodinjska dela. Edino, kar se mi zdi, da delajo samo ženske je pranje perila, likanje, pomivanje posode. Moški pa delajo bolj tista opravila okoli hiše, kosijo travo, ne vem več kaj.

In kot zadnje vprašanje bi vas prosila še, če mi lahko opišete, kako naj izgleda vaša idealna ženska in idealen moški po karakterju in po zunanem videzu!

Joj, to je pa težko vprašanje, morem malo pomisliti, ne vem, ženske so mi vseč bolj nežne, simpatične, glede zunanjega videza bolj suhe, lepe (smeh). Moški pa športniki, bolj športni tipi, po karakterju pa delovni, točni, odgovorni.

Intervju št. 8 (ŽENSKA)

Prosim, povejte mi najprej nekaj o sebi, koliko ste stari, kje živite, kakšno zaposlitev opravljate in kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Imam 22 let, živim v ... (op. ime vasice), sem študentka na študiju za socialno delo, preko študentskega servisa delam na ... (op. ime ustanove).

Ali ste vključeni v kakšno športno aktivnost?

Ja, zdaj sem vpisana k tai-boju. Vendar ne hodim prav redno, občasno, ko mi čas dopušča.

Kakšne športne panoge so vam še vseč poleg tai-boja?

Včasih sem igrala odbojko in mi je še vedno vseč, potem aerobika, k aerobiki sem hodila tri leta, zdaj sem se že malo naveličala, ampak mi je še vedno vseč, rada tudi tečem, hodim v naravo.

Zakaj ste se pa zdaj odločili ravno za tai-bo?

Ker nisem še nikoli poskusila in se mi je zdelo zanimivo, pa tudi, ker sem se zadnje čase slabo počutila, ker nisem naredila nič zase, ker rabim, da naredim nekaj zase. Ko je končala šola, pred poletnimi počitnicami, sem končala tudi z aerobiko in potem do zdaj, dokler se nisem vpisala k tai-boju, nisem naredila nič.

S katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med nogometom in odbojko ter zakaj?

Z odbojko, ker mi je bolj vseč in ker bi bila sigurno bolj uspešna, mislim, da sem bolj sposobna, imam boljše predispozicije za odbojko kot za nogomet. Pri nogometu bi se izgubila na tako velikem igrišču (smeh), bi morala dosti teči.

Kaj pa fitnes, bi obiskovali in zakaj?

Tudi, lahko v kombinaciji z kakšno bolj dinamično vadbo. Nekaj časa sem hodila hkrati na plavanje in v fitnes in je bilo kar učinkovito, takrat sem se kar okrepila (smeh).

Kakšne so po vašem mnenju pozitivne in kakšne so negativne strani vadbe v fitnesu?

Pozitivne, ker omogoča da treniraš različne mišice in s tem oblikuješ telo, čeprav ni dobro pretiravati, ker potem postaneš preveč mišičast (smeh). To je slaba stran, pa tudi to, da vedno delaš enake vaje po približno enakem postopku, tako, da postane že malo monotono.

Kaj menite, v katere športe se na splošno raje vključujejo ženske in v katere moški?

Aerobika je še zmeraj najbolj za ženske, moški pa se radi vključujejo bolj v skupinske, moške športe, na primer, nogomet, košarka, rokomet in tudi fitnes.

Kakšni so pa po vašem mnenju vzroki, zaradi katerih se ženske vključujejo v športne aktivnosti in vzroki, zaradi katerih se moški vključujejo v športne aktivnosti?

Zaradi istih vzrokov, ker vedo, da je dobro, da poskrbijo za svoje telo. V današnjem času vsak rabi, da naredi nekaj zase, saj so vsi prezaposleni in pod velikim stresom, zato je pomembno, če si vzamemo uro na dan in naredimo nekaj zase.

Zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Ker nogomet je bil od vedno moška disciplina, igrali so ga samo moški, saj lahko se bo še kaj spremenilo, ne vem, pa tudi zato verjetno, ker je precej grob šport in zato ni primeren za ženske.

Kakšno je pa vaše mnenje o ženskah, ki igrajo nogomet?

Nimam nobenega mnenja o njih, no saj je prav, da poskusijo s takšnim športom, če mislijo, da lahko, če jim je všeč.

Kaj pa bodybuilding, je po vaše bolj moška ali ženska disciplina?

Je za oboje, moške in ženske, če ga sploh lahko poimenujemo šport, osebno mi pa ni všeč, ker mislim, da iznakaže telo.

Kdo oz. kaj je pa na vas vplivalo, da ste se tako navdušili na tai-bo?

Šla sem poskusit, ker v bistvu je bila edina stvar, ki so jo ponujali in me je zanimala, poleg aerobike. Ampak sem si rekla, da ne bom vedno hodila samo na aerobiko, sem poskusila še tai-bo. Tudi sestra se je odločila, da bo hodila na tai-bo, njo so pa sodelavke prepričale, ker so bile zelo navdušene nad to vadbo.

Kaj pa vaše prijateljice se ukvarjajo s kakšnim športom?

Ja, nekatere še vedno vztrajajo pri aerobiki, nekatere hodijo veliko na trim v naravo, kolesarijo.

Kaj pa prijatelji in fant, če ga imate?

Fant igra nogomet, včasih rokomet, zelo rad tudi smuča, skoraj celo sezono, saj je učitelj smučanja. Ostali prijatelji, no sej jih nimam veliko, so bolj prijatelji od mojega fanta, oni se ukvarjajo z različnimi športi, nogomet, košarka, fitnes, smučanje.

Kaj pa v vaši družini, so tudi športno aktivni?

Ja, mama hodi dvakrat na teden k telovadbi, veliko hodi v naravi, oče ima rad planinarjenje, včasih je tudi kolesaril, ampak zadnje čase bolj malo.

Ali so vas starši kot otroka spodbujali k športu?

Ja, zelo, že ko sem bila zelo majhna. Vedno sem hodila z njimi po hribih, čeprav me je oče moral skoraj zmeraj več kot pol poti nesti na hrbtu, ker se mi ni dalo hodit.

S kakšnim športom ste se ukvarjali kot otrok in zakaj?

V osnovni šoli, ko sem bila stara okrog deset let sem se navdušila nad odbojko, potem sem začela tudi bolj resno trenirat. Igrala sem skoraj celo osnovno šolo, pa tudi v srednji šoli.

Kaj pa, če bi imeli vi otroke, bi jih spodbujali v kakšno športno aktivnost?

Bi jih, v tem primeru, da bi si tudi sami želeli ukvarjat s športom. Bi morali poskusit nekaj športov, da bi potem ugotovili, kateri jih odgovarja in kateri jim je všeč.

No, pa se skušajte spomniti obdobja osnovnošolskih let. Ali ste imeli radi takrat predmet športna vzgoja?

Ja, ker smo imeli tako dobrega učitelja. Nas je imel zelo rad, vedno nas je spodbujal k športu, nam želel prikazati vse pozitivne strani, ki jih ima šport za zdravje, za telesni razvoj. Še zdaj se velikokrat spomnim in se zavedam, kako je imel odgovorno delo, ko pomislim, kakšne neumnosti smo počeli pri telovadbe in kako smo bili zopni.

Kaj ste največkrat počeli pri športni vzgoji?

Različne stvari, vem, da smo imeli razdeljeno, zmeraj smo počeli kaj drugega, eno obdobje smo igrali odbojko in še kakšne druge igre z žogo, potem smo imeli atletiko, tudi ples.

Vam je bilo všeč pri športni vzgoji, ko ste plesali?

Ja, ko smo se učili plesat je bilo zelo lepo. Spomnim se, da smo enkrat naredile prav plesno koreografijo, ki smo jo potem velikokrat plesale v šoli med odmori.

Če sem prav razumela, vas je pri športni vzgoji poučeval učitelj. Ali ste imeli fantje in dekleta skupno ali ločeno športno vzgojo?

Ne, punce smo imele posebej in fantje posebej.

Kdo je pa fante poučeval, učitelj ali učiteljica?

Drugi učitelj.

Se je kdaj zgodilo, da ste imeli fantje in punce skupno uro športne vzgoje?

Ja, ko smo imeli atletiko ali pa ko smo tekmovali v teku, ko smo skakali v daljino in višino. Imeli smo neke vrste testiranja, mislim, da vsako leto in to smo opravljali skupaj s fanti.

Kaj si vi osebno mislite o ločenem načinu izvajanja športne vzgoje glede na spol?

Je v redu, na ta način lahko prilagodijo vadbo spolom, po intenzivnosti in pri sami izbiri vaj. Ponavadi je zanimanje pri fantih in punčkah različno. Fantje imajo bolj radi nogomet, košarko, punčke pa odbojko, ples.

Za konec me zanima še nekaj splošnejšega in sicer, katera vsakdanja opravila po vašem mnenju opravljajo ženske oz. moški, poleg službe?

Ja, ženska mora najprej, takoj, ko pride s službe domov pogledat, če je doma kaj za jest, v nasprotnem primeru mora v trgovino (smeh), potem mora oprati perilo, moški pa opravlja kakšna hišna opravila. V bistvu je zelo različno, ne bi morala reči tako na splošno, kaj delajo samo ženske in kaj samo moški.

In še eno vprašanje, kakšna je vaša predstava o idealnem moškem in o idealni ženski, glede vedenjskih značilnosti in glede zunanjega videza?

Ženska mora biti prav res ženska, da je nežna, prijazna, spontana, energična, vizualno pa, da izgleda zdravo, ne preveč suha. Moški so mi vseč športni tipi, pozitivni.

Intervju št. 9 (MOŠKI)

Najprej prosim, če se lahko na kratko opišete, koliko ste stari, kje živite, kakšno zaposlitev opravljate in kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Ja, star sem 25 let, živim v ... (op. ime mesta), ukvarjam se z nogometom, to kot poklic, končal sem srednjo tehnično šolo.

Torej po poklicu ste nogometaš. Kakšne športne panoge so vam pa še všeč poleg nogometa?

Rad igram tenis, smučam, igram squash.

Zakaj ste se pa odločili ravno za nogomet?

Od vedno mi je bil všeč nogomet, v šoli s sošolci smo vedno igrali »fusbak«, tudi oče me je navdušil, ker je sam igral nogomet. Poznal je neke ljudi, ki so mi potem pomagali, da sem začel trenirati v ... (op. ime kluba)

S katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med nogometom in odbojko ter zakaj?

Z nogometom, ker sem premajhen, da bi lahko igral odbojko. (smeh) Odbojka ni moški šport, zato me ne zanima, ženske igrajo odbojko.

Kaj pa z aerobiko, bi se ukvarjali in zakaj?

Zanimivo, ampak ne, ker je aerobika še bolj ženski šport kot odbojka.

Ali vam je všeč vadba v fitnessu oz. ali obiskujete fitness?

Ja, mi je zelo všeč, tako da če bi imel več volje in časa bi se ukvarjal več s fitnessom, tako pa hodim v fitness le vzporedno oz. poleg nogometa.

Zakaj vam je všeč vadba v fitnessu?

Ker lahko narediš veliko za svoje telo, si okrepiš telo, se »nabildaš«, poleg tega mi to koristi pri mojem športu.

Kaj menite, s katerimi športi se v večini ukvarjajo ženske in s katerimi moški?

Ženske se ukvarjajo bolj z odbojko, pa atletiko, gimnastiko, ritmiko, aerobiko, moški se pa ukvarjajo z nogometom, roketom, košarko, rugbyem.

Kako opredeljujete pa bodybuilding, kot moško ali žensko športno panogo in zakaj?

Je bolj moški kot ženski šport.

Kako pa gledate na ženske, ki se ukvarjajo z bodybuildingom?

Mi niso všeč, so kot da bi postale moški. Ženski ne pristaja, da je »nabildana«, je kot da bi imela moško telo.

Zaradi kakšni vzrokov se po vašem mnenju ženske ukvarjajo s športom in zaradi kakšnih vzrokov se moški ukvarjajo s športom?

Ja, ženske se ukvarjajo s športom, da vzdržujejo svoje telo in kondicijo, da ohranjajo telesno težo, da se počutijo lepe. Moški pa, isto kot ženske, da skrbijo za svoje telo in dobro počutje. Pa tudi, ker gledajo po televiziji, kako igrajo, na primer, nogomet.

Zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Ker je nogomet bolj robusten, grob šport.

Kakšno je pa vaše mnenje o ženskah, ki se ukvarjajo z nogometom?

Mi niso prav všeč, ne vem zakaj, nogomet pač ni za ženske, jim ne pristaja. Muka bi mi bila gledati ženske, ker to potem ni nogomet.

Kot ste že prej omenili vas je oče navdušil za nogomet, ki ga je tudi sam igral. Zanima pa me, če se je še kdo v družini, poleg očeta ukvarjal s športom?

Ja, tudi brat je igral nogomet. Jaz, oče in brat.

Kaj pa v vaši prijatelji, se tudi ukvarjajo z nogometom?

Ja, večinoma vsi, nekateri igrajo z mano, z enimi sem igral v ... (op. ime kluba)

Ali so vas starši kot otroka spodbujali k igranju nogometa?

Ja, saj sem že povedal, da me je oče spodbujal.

Kdaj ste se pa začeli ukvarjali z nogometom?

Že zelo majhen, ne vem, verjetno sem imel okrog sedem, ravno v šolo sem začel hoditi, ko me je oče vpisal v nogometni klub.

Kaj pa, če bi imeli vi otroke, bi jih tudi spodbujali k nogometu ali h kakšnemu drugemu športu?

Ja, najprej bi ga vpisal k nogometu, potem bi pa videl, če ima kakšne predispozicije za ta šport ali ne in če ne, bi ga vpisal k šahu ali k planinarjenju.

No, pa se spomnimo obdobja vaših osnovnošolskih let. Ali ste imeli radi predmet športna vzgoja in zakaj?

Ja, ker sem se rad ukvarjal s športom, zato mi je bila tudi športna vzgoja všeč.

Kaj ste največkrat počeli pri športni vzgoji?

Igrali nogomet.

Kdo vas je poučeval pri športni vzgoji, učitelj ali učiteljica?

Učitelj.

Ste imeli fantje in dekleta skupno športno vzgojo ali ločeno glede na spol?

Ločeno po spolu.

Kdo je pa punce poučeval, učitelj ali učiteljica?

Učiteljica.

Ali se je kdaj zgodilo, da ste imeli fantje in dekleta skupno uro športne vzgoje, kaj ste takrat počeli?

Ja, igrali smo odbojko, ženski šport. Bilo je pa tako dolgočasno, vse je trajalo nekam dolgo preden so se ženske vse zmenile, katera bo igrala, ko je bilo za it po žogo, so rabile celo uro, bile so štoraste.

Kaj si vi osebno mislite o takšnem načinu izvajanja športne vzgoje, ki je ločena glede na spol?

Prav je, ker obstajajo razlike pri moških in ženskah glede fizičnih sposobnosti, fantje smo bolj močni, pa tudi ženske imajo rade druge športe kot moški. Ne morejo igrati nogometa z nami.

Za konec pa še par splošnejših vprašanj in sicer, najprej bi vas prosila, če mi lahko naštejete, katera vsakdanja opravila po vašem mnenju opravljajo ženske oz. moški, poleg službe?

Ženske še kuhajo, perejo perilo in posodo, čistijo, likajo, moški pa, ne vem kaj delajo, nekateri tudi čistijo ali pa včasih kuhajo, bolj kakšne specialitete, drugače, ne vem kaj bi rekel, nič ne delajo (smeh).

Kdo po vaše mnenju skrbi za otroke, mama ali oče?

Tudi večinoma ženske, no tudi moški, ko imajo čas.

Zanima me še, kakšna je vaša predstava o idealni moški podobi in kakšna je vaša predstava o idealni ženski podobi, glede vedenjskih značilnosti in glede zunanjega videza?

Moja idealna ženska mora biti odgovorna, pridna, delovna, marljiva, prilagodljiva, ne zatežena, ne zahtevna, prijazna, vljudna. Po zunanjem videzu pa ne preveč suha oz. koščena, mora imeti lepo postavo in lep nasmeh. Moj idealen moški pa ne obstaja. (smeh)
No, moški mora biti pošten, samozavesten, odgovoren, mora imeti vse pod kontrolo, po zunanjem videzu pa športne postave.

Intervju št. 10 (ŽENSKA)

Za začetek vas prosim, če mi lahko poveste kaj o sebi, koliko ste stari, živite v mestu ali na podeželju, kakšno zaposlitev opravljate in kakšna je vaša dosežena izobrazba?

Imam 22 let, živim v ... (op. ime kraja), to je predmestje ... (op. ime mesta), končala sem srednjo šolo, sem redno zaposlena.

Ali se ukvarjate s kakšnim športom?

Ja, z aerobiko, rekreativno.

Ali so vam vseč še kakšne druge vrste športa s katerimi bi se ukvarjali, če bi se lahko?

Ja, vseč mi je tudi rolanje, tek, trim, to bolj poleti, pozimi pa smučanje, drsanje, sankanje.

Zakaj ste se pa odločili ravno za aerobiko?

Mi je vseč, poleg tega mi tudi termini vadbe ustrezajo, je najbolj primerna glede na čas, ki ga imam.

S katerim športom bi se raje ukvarjali, če bi morali izbrati med nogometom in odbojko in zakaj?

Najraje z nobenim, če bi že morala izbrat, potem raje z odbojko, čeprav mi tudi odbojka ni vseč. Sem hodila k odbojki, ampak malo časa. Lahko zaradi učiteljice v osnovni šoli, ki je imela svoje izbranke in samo tiste so lahko igrale odbojko. Tiste, ki jih je trenirala. Je imela še pri telovadbi en trening. Takrat sem bila tako jezna zaradi tega, da sem kar prodala ščitnike, se mi je prav zamerila odbojka.

Kaj pa fitnes, bi obiskovali?

Ja, kaj jaz vem, mogoče bi, saj tiste vaje so mi kar vseč, ker lahko z njimi oblikuješ celo telo. Ne vem, nikoli se nisem prav zanimala za fitnes.

Zakaj se po vašem mnenju moški ukvarjajo s športom in zakaj se po vašem mnenju ženske ukvarjajo s športom?

Ja, ženske za lepo obliko telesa, nekatere, da hujšajo, moški pa, ne vem, da se sprostijo, ker jim je všeč.

Kaj menite, v katere športne aktivnosti se na splošno bolj vključujejo ženske in v katere moški?

Ja, za ženske je bolj odbojka, atletika. Dosti žensk se ukvarja z aerobiko, čeprav to ni prav šport, po moje. Moški pa z nogometom, košarko, malim nogometom, rokometom.

Zakaj pa aerobike ne uvrščate med športne panoge?

Ne vem, meni se zdi aerobika bolj za prosti čas, bolj za rekreacijo, da narediš nekaj za svoje telo, da se dobro počutiš. Ni tako kot atletika, kjer tekmujejo, morajo trenirati vsak dan.

Kaj menite o bodybuildingu, je po vaše to ženska ali moška športna panoga?

Tudi to po moje ni noben šport. To je pa druga skrajnost.

Zakaj pa bodybuilding ne opredeljujete kot športno disciplino?

Ker ni šport, tam se samo napenjajo in kažejo tiste mišice, ki so jih naredili umetno, z uživanjem raznih proteinov, niso telovadili, da so jih dobili.

Kakšno mnenje imate o ženskah, ki se ukvarjajo z bodybuildingom?

Meni niso všeč, ne vem kaj bi drugega rekla, ker sploh ne poznam tega.

Zakaj se po vašem mnenju ženske ne ukvarjajo z nogometom v tako veliki meri kot moški?

Ker je bolj grob šport, rabiš neizmerno veliko moči, da vzdržiš napore in to je kar težko za ženske.

Zakaj je to težko za ženske?

Ja, ženske nimajo toliko moči kot moški, tam je treba dosti teči, se je treba »metat« za žogo, pride dosti »faulov«, dosti poškodb, je zelo groba igra.

Kako pa vi osebno gledate na nogometašice?

Ne vem, kaj bi rekla. Mi sploh niso všeč, ali pa jih nisem navajena, ni nekaj vsakdanjega. Lahko, če bi se to vsakdanje dogajalo, bi mi postalo všeč.

Od kod pa pri vas navdušenje za aerobiko, ali je kdo oz. kaj vplivalo na to, da ste se začeli ukvarjati z s tem športom?

Ne, nič ni vplivalo, sama sem se odločila.

Kaj pa vaše prijateljice se ukvarjajo s kakšnim športom?

Ja, tudi z aerobiko, saj hodimo skupaj. Sem jih prepričala, da so začele še one hodit k aerobiki.

Kaj pa vaši prijatelji oz. vaš fant?

Moj fant trenira mali nogomet, »frendi« pa ne vem, saj jih niti nimam dosti, ne vem, če se sploh ukvarjajo s kakšnim športom.

Ali se v vaši družini tudi ukvarjajo s kakšnim športom?

Ne, tata je občasno kolesaril, ampak zdaj nič več, je bolan, zato tudi ne sme pretiravat. Je pa brat športnik. Igra nogomet, profesionalno.

Ali so vas starši kot deklico spodbujali h kakšnemu športu?

Ja.

Na kakšen način pa?

Ja, so me vozili kamor sem hotela, na treninge, tekme, mi kupili, kar sem potrebovala.

S kakšnim športom ste se pa ukvarjali kot otrok?

To lahko tri dni naštevam. Sem hodila k mažoretkam, ritmiki, odbojki, atletiki. Atletiko sem trenirala tri leta v osnovni šoli.

Če bi imeli vi otroke, v katere športne aktivnosti bi jih spodbujali in zakaj?

Ja, k nogometu, fantka ne, punčko pa ne vem, kar bi sama hotela, lahko k atletiki, kakšnemu plesu.

No, pa se spomnite obdobja osnovnošolskih let. Ali se spomnite predmeta športna vzgoja, vam je bil všeč ta predmet?

Ja, mi je bilo všeč telovadit, ko smo igrali kakšne igre, ali pa ko smo imeli gimnastične vaje, ampak ne, ko smo tekli.

Kaj ste največkrat počeli pri športni vzgoji?

Največkrat smo tekli, igrali odbojko, če smo bili v mali telovadnici smo imeli gimnastične vaje, poskoke.

Kdo vas je poučeval, učitelj ali učiteljica?

Učitelj in učiteljica, smo dosti menjali, zmeraj je kdo manjkal in so ga morali nadomeščati, potem eden je šel v pokoj in takrat je prišla nova učiteljica. Ta je potem ostala do konca, se mi zdi.

Se morda spominjate, ali ste imeli fantje in dekleta skupno športno vzgojo ali ste bili ločeni glede na spol?

Smo bili ločeni.

Kdo je pa fante poučeval, učitelj ali učiteljica?

Moški, učitelj, ampak tudi oni so nekaj menjali, zdaj se ne spomnim točno.

Se morda spomnite, ste imeli fantje in dekleta kdaj skupno športno vzgojo, kaj ste takrat počeli?

Ne vem, če smo imeli kdaj skupaj. Če je bil samo eden učitelj. Še zmeraj smo bili razdeljeni v dve skupine, ženske smo bile posebej, smo delale svoje, moški so pa delali svoje.

Kaj si vi osebno mislite o takšnem načinu izvajanja športne vzgoje, ki je ločena glede na spol?

Je v redu, ker ženske veseli eno, moške drugo. Večina žensk noče igrat, ne vem, nogometa ali pa košarke, fantje so pa v osnovni šoli večinoma igrali nogomet in košarko.

No, za konec imam še nekaj splošnejših vprašanj in sicer, če mi lahko najprej naštejete nekaj vsakdanjih opravil, ki jih po vašem mnenju opravljajo moški oz. ženske, poleg redne službe!

Ja, ženska mora doma vse pospraviti, mora iti v trgovino, skuhati večerjo, oprati »cunje«, kaj še, zlikati, se igrati z otroci, pregledati domačo nalogo, če so bolj majhni. Moški pa, kaj jaz vem, nima nujnega opravila, gleda televizijo, lahko se igra z otroci.

In kot zadnje vprašanje bi vas prosila še, če mi lahko poveste, kako izgleda vaša idealna ženska podoba in kako izgleda vaša idealna moška podoba po karakterju in po zunanjem videzu!

Moški, kot Luis Figo, temen, velik, mišičast, simpatičen. Ženska mora biti velika, suha, ne prevzetna, pametna, da se zna postaviti za svoj prav.

So vam všeč mišičaste ženske?

Ne, mišičaste ženske mi sploh niso všeč.

Kdo pa je Luis Figo?

Kaj ne veste? Ha, ha, ha. To je eden nogometaš, svetovno znan, ki igra v Real Madridu.

